

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

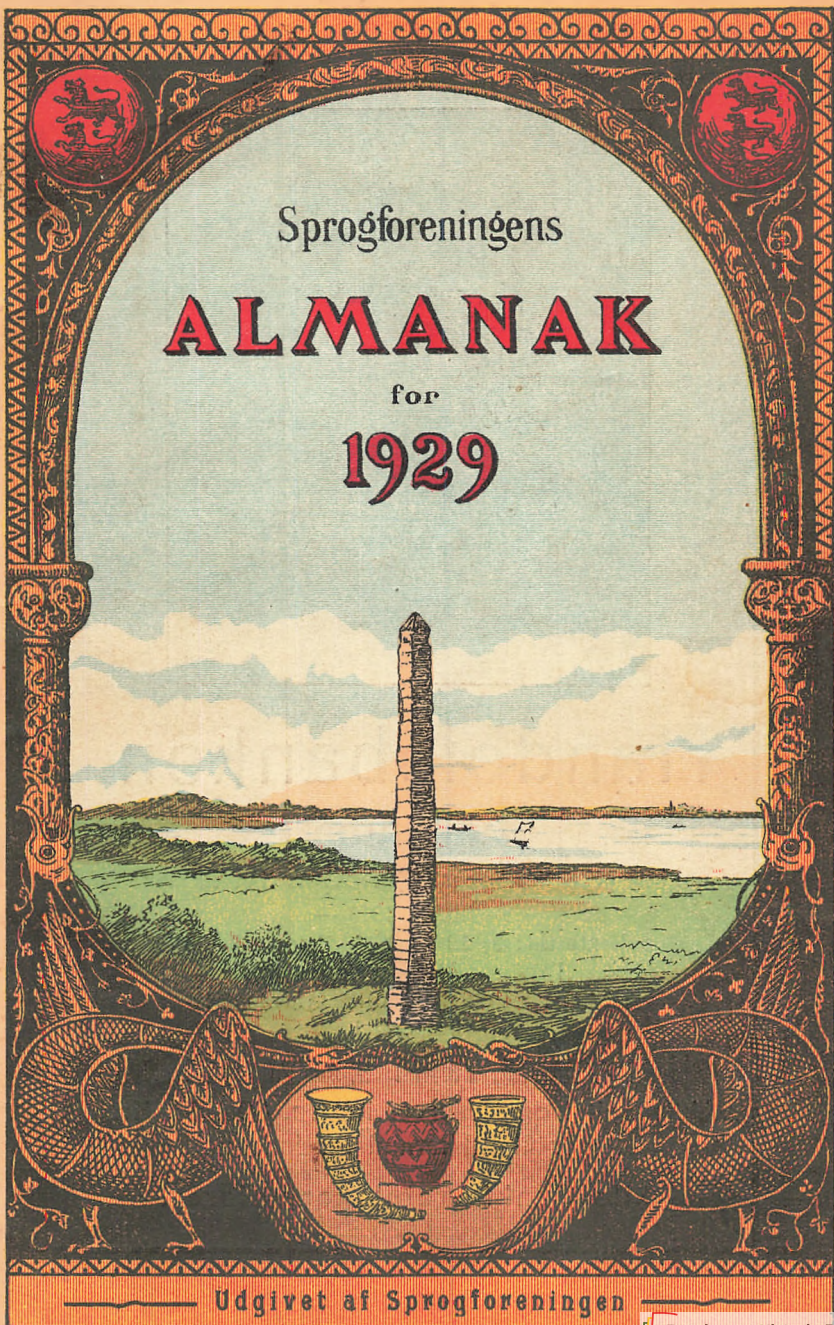
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens

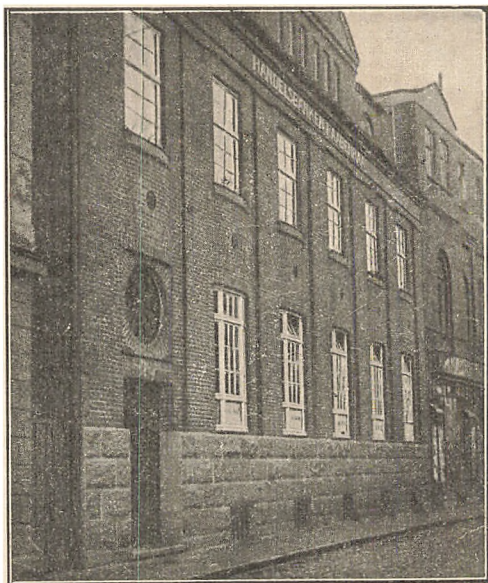
ALMANAK

for

1929

Udgivet af Sprogforeningen

Handelsbanken

Aabenraa

Filial af Aktieselskabet Københavns Handelsbank

— Stiftet 1873 —

Kontortid: 9—12 og 2—4. Lørdag 9—1

Telefoner 401 — 402 — 403

med Omstilling til samtlige Afdelinger.

Kontorer i

Bolderslev, Bovrup, Felsted, Hjørdkær og Hellevad.

Aktiekapital og Reserver ialt ca. 80 Mill. Kr.

tjener til Sikkerhed for Indskud.

Alle Bankforretninger udføres.

Sprogforeningens
M a n a k

for

* * 1929 * *

36. A a r g a n g .

Udgivet af Sprogforeningen
under Redaktion af N. Hansen og S. Rud.

Nabensaa.
Trykt i „Hejmbal“s Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1929.

Siden Indførelsen af den Julianſke Kalender	1974
" " " " Gregorianſke "	347
" " " " forbedrede "	216
" Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	489
" Amerikas Opdagelse	437
" Reformationens Begyndelse	412
" den oldenborgſke Stammes Tronbestigelse	481
" den lytsboruſte	65
" Kong Christian d. X. "	17
" Verdensrigens Udbrud	15

Formørkelſer i Aaret 1929.

1) Total Solformørkelſe den 9. Maj, uſynlig i Danmark. Den ſes ſom partiel Formørkelſe i den ſydøſtlige Del af Afrika, i det Indiſke Ocean, i Indien, China, den ſørſte Del af Japan og i Australien, undtagen den ſydlige Del. Den er total for et ſmalt Bælte, der gaar gennem det Indiſke Ocean og ind i det Stille Ocean.

2) Ringformet Solformørkelſe den 1. November. Den ſes ſom partiel Formørkelſe i det Atlantiſke Ocean, i Veſt- og Mellem-Europa, i Afrika og i den veſtlige Del af det Indiſke Ocean. Formørkelſen er ringformet for et ſmalt Bælte, og begynder i det Atlantiſke Ocean, gaar gennem Afrika og ender i det Indiſke Ocean. I København begynder Formørkelſen Kl. 11.52' Form. og ender Kl. 12.45' Eſtm. Den er paa ſit højeſte Kl. 12.18' Eſtm. og omfatter da $\frac{1}{20}$ af Soldiameteren.

Mellem Jul og Paafte er 14 Uger,
og mellem Pinſe og Advent er 28 Uger.

Højbandet ved Bestkysten.

De for hver Dags For- og Eftermiddag anførte Klokkeslet angiver Højbandet ved Røms Havn. For at finde Flodtiden paa andre Punkter maa der til disse Tal lægges til ved Odden paa Røms 10, ved Højer Sluse 40, ved Noldby 30, Ballum Sluse 15, Rejsby Sluse 20, Vester Vedsted Sluse 20, Esbjerg 30, Nordby paa Fåsø 35 Minutter. Ved Sønderho maa der trækkes 5 Minutter fra.

Rabbandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højbandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Sønderlev.

Vore Vandtider.

Sprogforeningens Almanak har et i Hovedsagen saa sluttet Udbredelsesomraade, at den mere end de fleste andre Almanakker kan varetage sine Læses stedlige Interesser. Dette gælder ogsaa dens Vandtider. Den Strækning af Bestkysten, der har Betydning for den, er saa kort, at Vandtiderne, naar de beregnes efter et centralt beliggende Udgangspunkt, med smaa Afvigelser kan komme til at gælde for hele den Kyststrækning, der interesseres dens Læser. Dermed bliver de meget lettere haandterlige, end de er i de fleste andre Almanakker. Det er saaledes umiddelbart indlysende, at det er meget lettere at lægge 10 henholdsvis 40 Minutter til Røms Flodtid for at finde Flodtiden ved Ballum eller Højer Sluse, end det er at lægge 1 Time 48 Min.—2 Timer 40 Min. til Maanens Kulminations Klokkeslet i København for at finde Flodtiden i Esbjerg og derefter trække 1 Time 28 Min. fra for at finde den paa Bestkysten af Fåsø.

Sprogforeningens Almanak har lige fra sin første Udgang brugt Røms Havn som Udgangspunkt for sine Flodberegninger. Den ligger for Nordslesvigs Bestkyst saa centralt, at det Antal Minutter, der skal lægges til dets Flodtider for at finde alle de andre Punkters kan betegnes med runde Tal mellem 10 og 40, uden at man udsætter sig for Fejlbegning af nogen Betydning. Hidindtil har vi kun angivet de nødvendige Tillæg for ganske saa Punkter paa Kysten. Da det imidlertid maa anses for ønskeligt, at dette bliver angivet for flere Punkter, har vi nu ogsaa taget Noldby samt Rejsby og Vester Vedsted Sluser med i Betragtning, samtidig med at vi har revideret Tallet for Højer Sluse. Sidstnævnte Sted er vi saa heldige at have omhyggelige og nøjagtige Flodagttagelser gennem lange Tider, idet Vandhøgningsværket der har to selvregulerende Vandstandsmaatere. Distriktsingeniør Buhl i Sønderborg har været saa venlig at stille en Del af disse Optegnelser til Raadighed for os. Efter Undersøgelse af nogle Partier af det har vi ment at maatte sætte det Tal, der her skulde lægges til Højbandet ved Røms, til 40 Minutter, medens vi hidindtil har angivet 50. Det sidstnævnte Tal var i nærmeste Overensstemmelse

med „Den danske Lods“, Københavns Observatorium og Meyn's Højskolekalender, efter hvis Beregninger der maatte lægges henholdsvis 50, 52 og 49 Minutter til vore Fjodangivelser for at faa Højbandet ved Højer Slujs. Efter officielle tyske Opgivelser som „Nautisches Jahrbuch“ og „Nordsee-Handbuch“ vilde det endog kun blive 24 eller 29 Minutter. Multiplis vilde en grundigere Undersøgelse give et af disse Tal Ret. Højere end til 40 Min. kan Til læget i alle Tilfælde ikke sættes.

Paa saa solidt et Grundlag som det i Højer hviler vore Tal for de andre Punkter ikke. Dog har vi ikke sat dem efter blot Skøn. For Odden, Moindby og for Ballum, Rejsby og Vester Vedsted Sluiser har Redaktionen derimod ladet foretage Jagttagelser i nøjagtig Samtidighed med Rømø Havn og er derved naaet til et Tal, der formentlig maa være nøjagtigt nok til praktisk Brug. Det samme gælder Tallene for Esbjerg, Nordby og Sønderho, som vi har faaet ved Beregning paa Grundlag af Observatoriets Opgivelser, sammenholdt med dem i „Nautisches Jahrbuch“.

Der maa ved Flodberegningerne altid regnes med, at Vindretning og styrke samt Barometerstand kan volde betydelige Afvigelser saavel til den ene som til den anden Side. Til praktisk Brug kommer det derfor ikke an paa et pinligt nøjagtigt men et let haandterligt Tal. Det har Sprovsforeningens Almanak nu i over 30 Aar bragt for Nordsløvings Bestkøjt og bundet Anerkendelse for hoes dem, der her brugte den. Det samme søger den nu at bringe for Nysterne op til Esbjerg og Faarø.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet saaledes, at den kan besynes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. **Middagslinien** er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne affaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

Januar 1929. D.C.N. **Glugmaaned.** 31 Dage Se Anm. 3. E.
Sjovande

1. Uge. Kristi Omkærelse. Lut. 2, 21. 2. Række: Matth. 6, 5—13.

		D.	E.		Fm.	Em.
Ti.	1 Mytaar	11	17	Solen nærmest Jorden	6,05	8,40
D.	2 Abel	D.	F.	C f. Nv. 7.44' Eftm. Sol op 8.42' ned 3.46' Lusmørket varer 52'	6,45	7,20
T.	3 Enoch	12	36		7,30	8,10
F.	4 Methusalem	1	51		8,25	9,10
L.	5 Simeon	3	7		9,30	10,20

2. Uge. Da Herodes var død. Matth. 2, 19 til Enden.

2. Række, Matth. 2, 13—18.

S.	6 S. 8 Konger	4	24		10,40	11,25
M.	7 Knud Hertug	5	40	C fjernest Jorden	11,45	—
Ti.	8 Erhardt	6	54	Sol op 8.38, ned 3.56 Lusmørket varer 51'	12,25	12,40
D.	9 Julianus	8	1		1,15	1,35
T.	10 Paul Eremit	8	56		2,00	2,20
F.	11 Hyginus	N.	E.	☉ n. M. 1. 28' Form.	2,40	3,00
L.	12 Reinhold	5	11		3,15	3,35

3. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel. Lut. 2, 42 til Enden.

2. Række, Mark. 10, 13—16.

S.	13 I. S. e. h. 8 Kong.	6	31	Marie. Hilarius	3,50	4,15
M.	14 Felig	7	53		4,20	4,50
Ti.	15 Maurus	9	15	Sol op 8.31, ned 4.08 Lusmørket varer 49'	4,55	5,25
D.	16 Marcellus	10	37		5,30	6,00
T.	17 Antonius	12	0		6,05	6,40
F.	18 Bihl. Marie.	N.	F.	Brisca.	6,45	7,25
L.	19 Pontianus	1	27	☽ f. Nv. 4.15' Eftm.	7,35	8,20

4. Uge. Brylluppet i Kana. Johs. 2, 1—11. 2. Række: Lut. 19, 1-10

S.	20 I. S. e. h. 8 Kong.	2	58	Fabianus og Sebastianus	8,35	9,20
M.	21 Agnes	4	32		9,50	10,40
Ti.	22 Vincentius	6	4	Merkur størst østlig Elong.	11,05	11,55
D.	23 Emerentius	7	25	C nærmest Jorden. Sol op 8.22' ned 4.22'	—	12,20
T.	24 Timotheus	8	25		Lusmørket varer 48'	1,00
F.	25 Pauli Dm.	D.	E.	☉ f. M. 8.09' Form.	2,05	2,30
L.	26 Bolncarpus	5	55		2,55	3,20

5. Uge. Arbejderne i Vingarden. Matth. 20, 1—16.

2. Række. Matth. 25, 14—30.

S.	27 Septuagesima	7	26	Chryostomus	3,45	4,10
M.	28 Fred. 6. Føds.	8	52	Carolus Magnus	4,25	4,55
Ti.	29 Chr. 7. Føds.	10	14	Valerius.	5,05	5,40
D.	30 Lovise.	11	34	Abelgunde. Sol op 8.10, ned 4.36, Lusmørket varer 47'	5,40	6,15
T.	31 Vigilius	D.	F.		6,20	6,50

Februar 1929.

D. C. N.

Blidemaaned. 28 Dage.

Se Anm 3 S.
Højvande

		D.	Ø		Øm.	Øm.
F.	1 Brigida	12	51	☾ i. Øv. 3.10 Øjtm.	7,00	7,35
L.	2 Kyndelmise	2	8		7,40	8,20

6. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luf. 8, 4—15.

2. Række: Mark. 4. 26—32.

Ø.	3 Segageflma	3	26	Blasius	8,30	9,15
M.	4 Veronica	4	41	C fjernest Jorden	9,35	10,20
Ti.	5 Agathe	5	51	Sol op 7.57' n. 4.51' Tusmørket varer 45'	10,45	11,30
D.	6 Dorothea	6	51		12,00	—
F.	7 Richard	7	36	Venus størst østlig Elong.	12,35	1,00
F.	8 Corinthia	8	8		1,30	1,55
L.	9 Apollonia	M.	Ø.	☽ n. M. 6.55' Øjtm.	2,15	2,40

7. Uge. **Kristi Daab.** Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luf. 18, 31 til Enden.

Ø.	10 Fastelavn	5	38	Quinqueagesima. Esto mihi.	2,50	3,20
M.	11 Euphrosyne	7	2	Scholastica	3,30	4,00
Ti.	12 Hvide' Tirsd.	8	25	Eulalia	4,05	4,35
				Benignus		
D.	13 Aste Onsdag	9	49	Sol op 7.42' n. 5.07'	4,40	5,10
F.	14 Valentinus	11	15	Tusmørket varer 44'	5,10	5,45
F.	15 Faustinus	M.	Ø.		5,50	6,25
L.	16 Juliane	12	43		6,35	7,10

8. Uge. **Jesus fristes af Djævelen.** Matth. 4, 1—11.

2. Række, Luf. 22, 24—32.

Ø.	17 1. Ø. i Fasten	2	14	Quadragesima. Subocabit	7,20	7,55
				Andanus		
M.	18 Jul. Sophie.	3	46	☽ i. Øv. 1.23' Form.	8,10	8,55
Ti.	19 Ammon	5	9	Concordia	9,20	10,10
				Neptun i Opp. m. Solen		
				Eucharis		
D.	20 Tamperdag	6	15	C nærmest Jorden	10,45	11,35
F.	21 Samuel	7	1	Sol op 7.26, ned 5.22	—	12,15
F.	22 Peders Stol.	7	30	Tusmørket varer 43'	12,50	1,25
L.	23 Paviaz	7	43	☽ i. M. 7.59' Øjtm.	1,50	2,25

9. Uge. **Den kanoniske Kvinde.** Matth. 15, 21—28.

2. Række. Mark. 9, 17—29.

Ø.	24 2. Ø. i Fasten	D.	Ø.	Reminiscere. Matthias	2,40	3,15
M.	25 Victorinus	7	48		3,25	4,00
Ti.	26 Jnger	9	10		4,05	4,40
D.	27 Leander	10	30	Sol. op 7.09' n. 5.37'	4,40	5,10
F.	28 Ollegaard	11	49	Tusmørket varer 42'	5,15	5,45

Marts 1929. D. & N. Tordmaaned. 31 Dage. Se Anm. 3 S. Skilbanke

F.	1	Mibinus	D.	8.		Fr	Em.
L.	2	Simplicius	1	8		5,50	6,20
						6,25	6,55

10. Uge. Jesus bryd en Djævel ud, Luf. 11. 14—28.
2. Række, Joh. 8, 42—51.

S.	3	S. S. i Fasten	2	25	} Oculi. Kunigunde C f. Nv. 12.09' Estm.	7,05	7,35
M.	4	Adrianus	3	39		C fjernest Jorden	7,50
Ti.	5	Theophilus	4	43	} Merkur størst vestlig Elong. Sol op 6,52' n. 5.52'	8,45	9,25
D.	6	Gotfred	5	34		Tusmørket varer 42'	10,00
L.	7	Perpetua	6	10		11,20	11,55
F.	8	Beata	6	35		—	12,30
L.	9	40 Ribdere	6	52		12,65	1,30

11. Uge. Jesus bespiser 5,000 Mand, Joh. 6, 1—15.
2. Række. Joh. 6, 35—51.

S.	10	Midsfaste	7	5	} Lactare. Edel Thala	1,45	2,20
M.	11	Krpr. Frederik	N. E.			⊙ n. M. 9.37 Form.	2,30
Ti.	12	Gregorius	7	32	} Sol op 6.34. ned 6.06 Tusmørket varer 42'	3,05	3,35
D.	13	Macedonius	8	59			3,40
L.	14	Euthyhius	10	29		4,15	4,50
F.	15	Zacharias	N. F.		Venus hjer stærkest.	4,55	5,25
L.	16	Gudmund	12	1		5,35	6,05

12. Uge. Gabriel Engel udsendes, Luf. 1, 26—38.
2. Række. Luf. 1, 46—56.

S.	17	S. S. i Fasten	1	34	} Judica. Gertrud C nærmest Jorden	6,15	6,50
M.	18	Alexander	3	1		D f. Nv. 8.42' Form.	7,05
Ti.	19	Joseph	4	12	} Sol op 6.48' n. 5.54' Tusmørket varer 42'	7,55	8,35
D.	20	Gordius	5	2			9,10
L.	21	Venedictus	5	35	Jævnbdagn	10,45	11,25
F.	22	Paulus	5	56		—	12,10
L.	23	Stibelis	6	10		12,35	1,15

13. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9.
2 Række. Mart. 14, 3—9.

S.	24	Valmefesdag	6	22	} Ulrica ⊙ f. N. 8,46 Form.	1,35	2,15
M.	25	MarieBebud.	D. E.				2,25
Ti.	26	Gabriel	8	7	} Sol op 5.57' ned 6.34 Tusmørket varer 42'	3,00	3,35
D.	27	Rastor	9	27			3,35
L.	28	Stortorsdag	10	47	Euthyhius	4,10	4,45
F.	29	Langfredag	D. F.		Jonas	4,45	5,15
L.	30	Quirinus	12	7		5,15	5,45

14. Uge. Kristi Opstandelse. Mart. 16, 1—7. 2. Række: Matth. 28, 1—8.

S.	31	Paaskebag	1	23	Fred. 5 Føds. Valbina	5,50	6,20
----	----	-----------	---	----	-----------------------	------	------

April 1929.

D. C. M.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 8. 6
Spilvanke.

		D.	F.		Fm.	Em.	
M.	1	2. Paaske	2	32	} Hugo C ijerneft Jorden E i. Kv. 8.29' Eftm. Sol op 5.39' ned 6.48 Lusmørket varer 43'	6,30	6,55
Ti.	2	Theodosius	3	29		7,10	7,35
D.	3	Nicetas	4	11		8,05	8,35
T.	4	Ambrosius	4	39		9,15	9,50
F.	5	Frene	4	59		10,40	11,10
L.	6	Sigtus	5	13		12,00	—

15. Uge. Jesus kom ind ad Iukte Døre. Johs. 20, 19 til Enden.

2. Række: Johs. 21, 15—19.

S.	7	1. S. e. Paaske	5	24	} Dvasimodo. Egesippus Janus M. E. n. M. 9.33' Eftm. Sol op 5.21' ned 7.02 Lusmørket varer 44' C nærmest Jorden	12,20	1,00
M.	8	Chr. 9 Fødsj.	5	33		1,10	1,50
Ti.	9	Procopius	M.	E.		1,55	2,30
D.	10	Ezechiel	8	4		2,35	3,10
T.	11	Leo	9	38		3,15	3,45
F.	12	Julius	11	15		3,50	4,25
L.	13	Iustinus	M.	F.	4,30	5,05	

16. Uge. Jesus er en god Hyrde. Joh. 10, 11—16.

2. Række, Joh. 10, 22—30.

S.	14	2. S. e. Paaske	12	48	} Misericordia Domini. Liburtius Olympia Mariane E i. Kv. 3.09' Eftm. Sol op 5.04' ned 7.16 Lusmørket varer 46'	5,15	5,50
M.	15	Chr. 5 Fødsj.	2	6		6,00	6,30
Ti.	16	Flyttebag	3	4		6,50	7,15
D.	17	Anicetus	3	40		7,45	8,20
T.	18	Eleutherius	4	4		9,05	9,50
F.	19	Daniel	4	20		10,40	11,15
L.	20	Sulpicius	4	31	12,00	—	

17. Uge. Kristi Vortgang til Faberen. Joh. 16, 16—22.

2. Række, Joh. 14, 1—11.

S.	21	3. S. e. Paaske	4	40	} Subtlate. Florentius E f. M. 10.47' Eftm. Sol op 4.47, ned 7.30 Lusmørket varer 47' Cletus Ananias.	12,25	1,05
M.	22	Cajus	4	48		1,15	1,50
Ti.	23	Georgius	4	55		2,00	2,30
D.	24	Albertus	D.	E.		2,35	3,10
T.	25	Marf. Evang.	9	48		3,10	3,40
F.	26	Bede	11	7		3,45	4,10
L.	27	Charl. Amalie	D.	F.	4,15	4,40	

18. Uge. Den Helligaands Sendelse, Joh. 16, 5—15.

2. Række, Joh. 8, 28—36.

S.	28	4. S. e. Paaske	12	20	} Cantate. Vitalis C ijerneft Jorden	4,50	5,10
M.	29	Peter Martyr	1	22		5,25	5,40
Ti.	30	Severus	2	9		6,00	6,20

Maj 1929.		D. C. N.		Majmaanød.		31 Dage		Se Anm. 3. S. Spjænde	
		D.	F.			Fm.	Em.		
D.	1 Phil. og Jakob	2	43	Boldermisje Sol op 4.30' ned 7.44 Lusmørket varer 49'		6,40	7,00		
T.	2 Athanasius	3	5	☾ i. Rv. 2.26' Form.		7,35	7,55		
F.	3 Korsmisje	3	20			8,40	9,10		
L.	4 Florian	3	32			10,00	10,25		
19. Uge. Beber i Jesu Naavn, Joh. 16, 23—28.									
2. Række, Joh. 17, 1—11.									
S.	5 S. S. e. Paaste	3	41	Kogate. Gothard		11,15	11,35		
M.	6 Joh. a. Port.	3	50	De hje Rætter begynder.		—	12,20		
Ti.	7 Flavia	3	58			12,35	1,15		
D.	8 Stanislaus	4	8	Sol op 4.16' ned 7.58 Lusmørket varer 52'		1,20	1,55		
T.	9 Kr. Stimmelf.	M.	6.	Caspar		2,05	2,40		
F.	10 Gordianus	10	21	☾ n. M. 7.07' Form.		2,45	3,15		
L.	11 Mamertus	11	50	☾ nærmest Jorden		3,25	4,00		
20. Uge. Naar Trosteren kommer. Joh. 15, 26 til Enden									
og 16, 1—4. 2. Række, Joh. 17, 20 til Enden.									
S.	12 S. S. e. Paaste	M.	7.	Graudi. Pancratius		4,15	4,45		
M.	13 Ingenuus	12	58	☽ i. Rv. 9.56' Eftm.		5,00	5,30		
Ti.	14 Kristian	1	44	Merkur størst østlig Elong.		5,50	6,15		
D.	15 Sophie	2	11	Sol op 4.02' ned 8.11'		6,40	7,05		
T.	16 Sara	2	29	Lusmørket varer 56'		7,40	8,10		
F.	17 Bruno	2	41			8,55	9,25		
L.	18 Eric	2	50			10,15	10,45		
21. Uge. Hvo mig elsker, Joh. 14, 23 til Enden.									
2. Række, Joh. 14, 15—21.									
S.	19 Pinsedag	2	58	Potentiana		11,35	11,50		
M.	20 2. Pinsedag	3	6	Angelica		—	12,35		
Ti.	21 Helene	3	14	Castus		12,45	1,25		
D.	22 Lamperdag	3	23	Sol op 3.50' ned 8.23' Lusmørket varer 59'		1,30	2,05		
T.	23 Desiderius	3	35	☾ f. M. 1.50' Efterm.		2,05	2,35		
F.	24 Esther	D.	6.			2,45	3,10		
L.	25 Urbanus	11	13			3,20	3,45		
22. Uge. Reiftus og Nikodemus. Joh. 3, 1--15.									
2. Række, Matth. 28, 18 til Enden.									
S.	26 Trinitatis	D.	7.	Reba		3,55	4,15		
M.	27 Lucian	12	6	Venus lyser stærkest ☾ fjernest Jorden.		4,30	4,45		
Ti.	28 Vilhelm	12	44	Sol op 3.41, ned 8.34		5,05	5,15		
D.	29 Maximinus	1	10	Lusmørket varer 63'		5,40	5,50		
T.	30 Vigand	1	27			6,20	6,35		
F.	31 Petronella	1	40	☾ f. Rv. 5.13' Eftm.		7,10	7,20		

Juni 1929.

D.C.M.

Efter sommer. 30 Dage.

Se Anm. S. 6.
Sjvande

		D. N.		Øm.	Øm.
Ø.	1	Mifomebes	1 50	8,00	8,20

23. Uge. Den rige Mand. Luf. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luf. 12, 13—21.

Ø.	2	S. e. Trinitat.	1 58	Marcellinus	9,05	9,30
M.	3	Jreb. 8. Jøbf.	2 6	Erasmus	10,20	10,45
Ti.	4	Optatus	2 15	Bonifacius	11,35	11,50
D.	5	Grundlovsdag	2 26	Sol op 3.33, ned 8.43	—	12,30
L.	6	Norbertus	2 40	Tusmørket varer 66'	12,40	1,20
J.	7	Jeremias	N. E.	☉ n. M. 2.56 Efterm.	1,30	2 10
Ø.	8	Mebarbus	10 41	☾ nærmest Jorden	2,20	3,00

24. Uge. Den store Nabvere. Luf. 14, 16—24.

2. Række: Luf. 14, 25 til Enden.

Ø.	9	S. e. Trinitat.	11 37	Primus	3,15	3,45
M.	10	Onuphrius	N. N.		4,05	4,30
Ti.	11	Barnab. Apof.	12 13	Sol op 3.29' ned 8.50	4,55	5,20
D.	12	Vasilius	12 34	Tusmørket varer 69'	5,45	6,05
L.	13	Corillus	12 49		6,35	6,50
J.	14	Rufinus	1 0	☽ i. Nv 6.15' Efterm.	7,25	7,40
Ø.	15	Baldemarsdag	1 8	Vitus	8,25	8,45

25. Uge. Det fortabte Faar. Luf. 15, 1—10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

Ø.	16	S. e. Trinitat.	1 15	Inho	9,35	10,00
M.	17	Botolphus	1 23		10,45	11,05
Ti.	18	Leontius	1 32	Saturn i Dpp. m. Solen	11,50	—
D.	19	Gervasius	1 44	Sol op 3.28, ned 8.54'	12,05	12,45
L.	20	Sylverius	1 59	Tusmørket varer 70'	12,55	1,30
J.	21	Albanus	2 21	Solhverv, længste Dag.	1,40	2,10
Ø.	22	10,000 Mart.	D. E.	☉ i. M. 5.15' Form.	2,25	2,50
				☾ fjernest Jorden.		

26. Uge. Værer barmhjertige! Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

Ø.	23	S. e. Trin.	10 45	Paulinus	3,05	3,25
M.	24	St. Hansdag	11 14		3,40	4,00
Ti.	25	Prosper	11 33	Sol op 3.30' ned 8.55.	4,15	4,30
D.	26	Belagius	11 47	Tusmørket varer 70'	4,50	5,00
L.	27	Sovere	11 58		5,25	5,30
J.	28	Carol. Amalie	D. J.	Eleonora	6,00	6,05
Ø.	29	Betr. Paulus	12 6	Venus tættest vestlig Elong.	6,25	6,45

27. Uge. Jesus lærer af Skibet. Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

Ø.	30	S. e. Trinitat.	12 14	Lucina	7,25	7,35
				☾ i. Nv. 4.54' Form.		

Juli 1929.		D. C. N.	Ordmemaaned. 31 Dage	Se Anm. 3. S. Hjulvande
		D. F.		Fm. Em.
M.	1 Theobaldus	12 22	Merkur størst vestlig Elong. Sol op 3.34' ned 8.52' Lusmørket varer 68' Solen fjærnest Jorden.	8,20 8,40
Ti.	2 Maria Besøg	12 31		9,30 10,00
D.	3 Cornelius	12 44		10,40 11,00
T.	4 Ulricus	1 2	☉ n. M. 9.47' Eftm. ☾ nærmest Jorden	11,50 —
F.	5 Anshelmus	1 30		12,10 12,50
L.	6 Dion	N. E.		1,10 1,50
28. Uge. Fariæernes Retfærdighed. Matth. 5, 20—26. 2. Række. Matth. 19, 16—26.				
S.	7 O. S. e. Trinit.	10 8	Lovise Augusta. Villedaldus	2,10 2,40
M.	8 Kjeld	10 36	Knud Ronge Sol op 3.41' ned 8.47' Lusmørket varer 65'	3,05 3,30
Ti.	9 Sostrata	10 54		4,00 4,20
D.	10 Vilh. Caroline.	11 6		4,50 5,05
T.	11 Josva	11 16	D i. Kv. 5.05' Eftm.	5,35 5,45
F.	12 Henrik	11 24		6,20 6,30
L.	13 Margarethe	11 32		7,00 7,10
29. Uge. Jesús bospiser 4000 Mand. Mark. 8, 1—9. 2. Række. Matth. 10, 24—31.				
S.	14 O. S. e. Trinit.	11 40	Bonaventura	7,45 8,00
M.	15 Apostl. Deling	11 50	Sol op 3.51' ned 8.39' Lusmørket varer 62' ☾ fjærnest Jorden	8,40 9,00
Ti.	16 Sujanne	N. F.		9,45 10,05
D.	17 Alexius	12 4		10,55 11,15
T.	18 Arnolphus	12 24	☾ fjærnest Jorden	12,00 —
F.	19 Justa	12 53		12,20 12,55
L.	20 Elias	1 36		1,15 1,45
30. Uge. De falkke Profeter. Matth. 7, 15—21. 2. Række. Matth. 7, 22 til Enden.				
S.	21 O. S. e. Trinit.	2 34	Ebenus ☾ i. M. 8.21' Eftm.	2,05 2,25
M.	22 Maria Magd.	D. E.		2,50 3,05
Ti.	23 Apollinaris	9 55		Hundedagene begynder.
D.	24 Christina	10 6	Sol op 4.02, ned 8.29 Lusmørket varer 58'	4,05 4,10
T.	25 Jacobus	10 15		4,35 4,40
F.	26 Anna	10 22		5,10 5,10
L.	27 Martha	10 30	5,40 5,45	
31. Uge. Den utro Husføgeb. Luk. 16, 1—9. 2. Række. Luk. 12, 32—48				
S.	28 O. S. e. Trinit.	10 38	Aurelius	6,20 6,25
M.	29 Oluf	10 49	☾ i. Kv. 1.56' Eftm.	7,00 7,10
Ti.	30 Abdon	11 4	Sol op 4.14' ned 8.16' Lusmørket varer 55'	7,50 8,00
D.	31 Germanus	11 26		8,45 9,05

August 1929.

D. C. M.

Høstmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3. S.
Sjovande

					Fr.	Em.
L.	1	Beders Fængf.	D. F.		9,55	10,25
F.	2	Hannibal	12	2	11,15	11,45
L.	3	Nikodemus	1	0	—	12,25

C nærmest Jorden

32. Uge. Jesus græber over Jerusalem. Luf. 19, 41 til Enden.
2. Række: Matth 11, 16—24.

G.	4	10. S. e. Trinit.	2	21	Dominicus	1,00	1,35
M.	5	Osvaldus	M.	E.	☉ n. M. 4.40 Form.	2,05	2,30
Ti.	6	Kristi Forklar.	9	11	} Sol op 4.27' ned 8.02' Lusmørket varer 52'	3,00	3,20
D.	7	Donatus	9	22		3,50	4,05
L.	8	Ruth	9	31	De lyse Nætter ender	4,35	4,45
F.	9	Romanus	9	39		5,20	5,25
L.	10	Laurentius	9	47		6,00	6,05

33. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luf. 18, 9—14.
2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

G.	11	11. S. e. Trinit.	9	57	Herman	6,35	6,40
M.	12	Clara	10	9	☽ f. Kv. 7.01' Form.	7,15	7,25
Ti.	13	Hippolytus	10	27	} Sol op 4.41' ned 7.47' Lusmørket varer 49'	8,00	8,10
D.	14	Eusebius	10	52		8,50	9,15
L.	15	Mariae Himlf.	11	30		10,00	10,25
F.	16	Rochus	M.	F.	C fjernest Jorden	11,10	11,50
L.	17	Anastatus	12	24		—	12,20

34. Uge. Den Døve og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.
2. Række: Matth. 12, 31—42.

G.	18	12. S. e. Trinit.	1	31	Agapetus	12,50	1,15
M.	19	Sebalus	2	48		1,45	2,00
Ti.	20	Bernhard	D.	E.	☉ f. M. 10.42' Form.	2,30	2,40
D.	21	Salomon	8	24	} Sol op 4.54' ned 7.30' Lusmørket varer 47'	3,10	3,15
L.	22	Symphorian	8	31		3,45	3,45
F.	23	Bachæus	8	39	Hundedagene ender.	4,15	4,20
L.	24	Sophie Fred.	8	47	Bartolomæus	4,50	4,55

35. Uge. Samaritaneren og Lebiten. Luf. 10, 23—37.
2. Række: Matth. 20, 20—28.

G.	25	13. S. e. Trinit.	8	56	Ludvig	5,25	5,25
M.	26	Trenæus	9	9		6,00	6,05
Ti.	27	Gebhardus	9	27	☽ f. Kv. 9.02 Eftm.	6,40	6,50
D.	28	Dovlse.	9	56	} Augustinus Sol op 5.07' ned 7.13' Lusmørket varer 45'	7,25	7,40
L.	29	Johs. Halsk.	10	43		8,15	8,40
F.	30	Benjamin	11	53		9,30	10,05
L.	31	Bertha	D.	F.	C nærmest Jorden	10,55	11,40

36. Uge. **De 10 Spedalske.** Luf. 17, 11—19.

2. Række: Johs. 5, 1—15.

		D.	F.		Fm.	Em.
G.	1 14. S. e. Trinit.	1	23	Vegibius	—	12,15
M.	2 Elisa	3	0		12,55	1,20
Ti.	3 Seraphia	M.	G.	☉ n. M. 12.48' Eftm.	2,00	2,15
D.	4 Juliane Maria	7	38	} Theodosia Sol op 5.21' ned 6.55' Lusmørket varer 44'	2,50	3,00
L.	5 Regina.	7	46		3,35	3,40
F.	6 Magnus	7	54		4,15	4,20
L.	7 Louise	8	3	Robert	4,50	4,55

37. Uge. **Jugen kan tjene to Herrer.** Matth. 6, 24 til Enden.

2. Række: Luf. 10, 38 til Enden.

G.	8 15. S. e. Trinit.	8	14	Marie Fødsel	5,30	5,30
M.	9 Gorgonius	8	28		6,05	6,10
Ti.	10 Burchard	8	50	☽ j. Kv. 11.57' Eftm.	6,40	6,45
D.	11 Hillebert	9	23	} Sol op 5.34' ned 6.37' Lusmørket varer 43'	7,20	7,30
L.	12 Guido.	10	11		} Merkur størst østlig Elong. ☾ nærmest Jorden	8,05
F.	13 Chyrianus	11	15	9,10		9,45
L.	14 † Dphøjelse	M.	F.	10,25		11,10

38. Uge. **Entens Søn af Rain.** Luf. 7, 11—17.

2. Række: Johs. 11, 19—45.

G.	15 16. S. e. Trinit.	12	30	Estilb	11,45	—
M.	16 Euphemia	1	50		12,20	12,45
Ti.	17 Lambertus	3	12	} Chr. 8. Føds. Titus Sol op 5.48' ned 6.19' Lusmørket varer 42'	1,20	1,30
D.	18 Tamperdag	4	33		2,05	2,10
L.	19 Constantia	D.	G.	} ☽ f. M. 12.16' Form.	2,45	2,45
F.	20 Tobias	6	56		3,20	3,20
L.	21 Matthæus	7	4		3,50	3,50

39. Uge. **Den Watersøttige.** Luf. 14, 1—11.

2. Række: Mark. 2, 14—22

G.	22 17. S. e. Trinit.	7	16	Mauritius	4,20	4,25
M.	23 Vinus	7	32	Jævnbdagn.	5,00	5,05
Ti.	24 Tecla	7	56	} Sol op 6.01' ned 6.00' Lusmørket varer 42'	5,40	5,45
D.	25 Cleophas	8	36		6,20	6,35
L.	26 Chr. 10. Føds.	9	37	} Adolph. ☽ i. Kv. 3.07 Form. ☾ nærmest Jorden.	7,05	7,25
F.	27 Cosmus	10	59		8,00	8,35
L.	28 Venceslaus	D.	F.		9,20	10,05

40. Uge. **Hvid Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.

2. Række: Johs. 15, 1—11.

G.	29 18. S. e. Trinit.	12	33	St. Michael	10,50	11,40
M.	30 Hieronymus	2	7		—	12,10

Oktober 1929. D. C. N. Sædemaaned. 31 Dage Se Anm. 3. S. Sjvanbe

		D. F.		Im. Em.
Ti.	1 Remigius	3 40	☉ n. M. 11,19 Eftm. Sol op 6.15' ned 5.42' Tusmørket varer 42' Uranus i Opp. m. Solen	12,50 1,05
D.	2 Ditlev	N. E.		1,45 1,55
T.	3 Mette	6 1		2,30 2,40
F.	4 Franciscus	6 9		3,15 3,15
L.	5 Placidus	6 19		3,50 3,50

41. Uge. Den Værkbrudne. Matth. 9, 1—8. 2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.

S.	6 19 S. e. Trinit.	6 32	Fred. 7. Føds. Broderus	4,25 4,25
M.	7 Amalia	6 50		4,55 5,00
Ti.	8 Ingeborg	7 18	Sol op 6.29' ned 5.24' Tusmørket varer 42'	5,30 5,35
D.	9 Dionysius	8 0		6,00 6,15
T.	10 Gereon	8 58	☽ f. M. 7.05' Eftm. ☾ fjernest Jorden.	6,40 7,00
F.	11 Fred 4. Føds.	10 8		7,20 7,55
L.	12 Pr. Frederik	11 26	Marimilian.	8,25 9,10

42. Uge. Bryllupsklæderne, Matth. 22, 1—14. 2. Række: Matth. 21, 28—44

S.	13 20 S. e. Trinit.	N. F.	Angelus	9,45 10,35
M.	14 Caligtus	12 48		11,00 11,45
Ti.	15 Flyttebag	2 10	Hedevig	— 12,05
D.	16 Gallus	3 32	Sol. op 6.43' n. 5.07' Tusmørket varer 42'	12,45 12,55
T.	17 Florentinus	4 55		1,35 1,40
F.	18 Lukas Evang.	6 20	☾ f. M. 1.06' Eftm.	2,10 2,15
L.	19 Balthazar	D. E.		2,45 2,50

43. Uge. Den kongelige Mand, Joh. 4, 46—53, 2. Række, Joh. 4, 34—42.

S.	20 21 S. e. Trinit.	5 37	Felicianus	3,25 3,30
M.	21 11000 Jomfr.	5 58		4,00 4,05
Ti.	22 Cordula	6 33	☾ nærmest Jorden	4,40 4,50
D.	23 Søren	7 28	☿ Merkur størst vestlig Elong. Sol. op 6.58' ned 4.50'	5,20 5,35
T.	24 Proclus	8 44		6,00 6,20
F.	25 Crispinus	10 15	Tusmørket varer 43'	6,45 7,15
L.	26 Amandus	11 48	☾ f. M. 9.21' Form.	7,45 8,30

44. De 10000 Pund, Matth. 18, 23 til Enden. 2. Række, Matth. 18, 1—14.

S.	27 22 S. e. Trinit.	D. F.	Pr. Baldemar. Sem	9,10 10,05
M.	28 Caroline	1 20	Simon og Judas.	10,40 11,30
Ti.	29 Narcissus	2 49	Marie Sophie Frederikke.	11,50 —
D.	30 Louise Charl.	4 14	Abjalon	12,35 12,45
T.	31 Reform. Beg.	5 38	Sol op 7.12' ned 4.34' Tusmørket varer 44'	1,25 1,35

Novbr. 1929.

D.C.M.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. 3.5
Højvande

F.	Nr.	Navn	N.	F.	☉ n. M. 1.01' Eftm.	Fm.	Em.
1	Alle Helgen				Solformørkelse	2,10	2,15
2	Alle Sjæle		4	38		2,45	2,50

45. Uge. **Jesus prædiker om Salighed.** Matth. 5, 1—12.

2. Række: Matth. 5, 13—16.

S.	3	23. S. e. Trinit.	4	54	Hubertus	3,20	3,25
M.	4	Otto	5	17	Sol op 7,27' ned 4,19' Lusmørket varer 46'	3,55	4,00
Ti.	5	Malachias	5	52		4,25	4,35
D.	6	Leonhardus	6	44	☾ fjernest Jorden	4,55	5,10
L.	7	Engelbrecht	7	50	☽ f. Kv. 3.10' Eftm.	5,25	5,45
F.	8	Claudius	9	5		6,05	6,30
L.	9	Theodor	10	25		6,50	7,25

46. Uge. **Den blodfottige Kvinde,** Matth. 9, 18—26.

2. Række, Joh. 5, 17—29.

S.	10	24. S. e. Trinit.	11	45	Luther	7,45	8,30
M.	11	Morten Bisp	N.	F.	Sol. op 7.42' n. 4.05' Lusmørket varer 47'	8,55	9,45
Ti.	12	Torfilb	1	5		10,05	10,55
D.	13	Arcadius	2	27		11,15	12,00
L.	14	Frederik	3	50		—	12,15
F.	15	Leopold	5	17		12,50	1,00
L.	16	Othenius	6	50		1,35	1,45

47. Uge. **Edelæggelsens Bedrøftiggelighed,** Matth. 24, 15—28.

2. Række. Luk. 17, 20—33.

S.	17	25. S. e. Trinit.	8	26	Anianus	2,15	2,20
M.	18	Heshchius	D.	F.	☉ f. M. 1.14 Form.	2,55	3,05
Ti.	19	Elisabeth	5	17	☾ nærmest Jorden.	3,35	3,50
D.	20	Bolkmarus	6	28	Sol op 7.56' ned 3.54' Lusmørket varer 48'	4,20	4,35
L.	21	Mariae Ofring	7	58		5,05	5,25
F.	22	Fred. Ferdn.	9	33	Cecilia	5,50	6,15
L.	23	Clemens	11	6	☽ f. Kv. 5.04' Eftm.	6,35	7,10

48. Uge. **Seg priser Dig, Faber,** Matth. 11, 25 til Enden.

2. Række, Matth. 25, 31 til Enden.

S.	24	26. S. e. Trinit.	D.	F.	Thryfogonus	7,35	8,20
M.	25	Catharina	12	35	Sol op 8.10, ned 3.44' Lusmørket varer 50'	8,50	9,40
Ti.	26	Conradus	2	0		10,05	11,00
D.	27	Facundus	3	23		11,20	—
L.	28	Soph. Magb.	4	45		12,05	12,15
F.	29	Saturninus	6	8		12,55	1,05
L.	30	Chr. 6. Føbf.	7	32	Andreas	1,25	1,45

Decbr. 1929.

D.C.M.

Krisstmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Hjvande.49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusaleem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række: Luf. 4, 16—30.

		N.	G.		Fm.	Em.
G.	1 1. S. i Advent	2	5	Arnold	2,20	2,25
M.	2 Bibiana	3	50	☉ n. M. 5.48' Form.	2,55	3,05
Ti.	3 Svend	4	35	Jupiter i Opp. med Solen	3,30	3,40
D.	4 Charl. Fred.	5	37	Barbara	4,00	4,15
L.	5 Sabina	6	48	Sol op 8.22' ned 3.38'	4,35	4 50
F.	6 Mikolaus	8	6	Tusmørket varer 51'	5,05	5,25
L.	7 Agathon	9	25	C fjernejt Jorden.	5,40	6,10

50. Uge. **Legn i Sol og Maane.** Luf. 21, 25—36.

2. Række: Matth. 25, 1—13.

G.	8 2. S. i Advent	10	44	Marie Undf.	6,20	6,50
M.	9 Rudolph	11	7	☽ f. M. 10.42' Form.	7,05	7,40
Ti.	10 Judith	12	2	Sol op 8.31' ned 3.34'	7,55	8,40
D.	11 Damajus	1	22	Tusmørket varer 52'	9,00	9,50
L.	12 Epimachus	2	45		10,10	11,00
F.	13 Lucia	4	13		11,20	12,00
L.	14 Crispus	5	47		—	12,15

51. Uge. **Johannes i Fængsel.** Matth. 11, 2—10.

2. Række: Luf. 1, 67 til Enden.

G.	15 3. S. i Advent	7	24	Nifatius	12,55	1,05
M.	16 Lazarus	8	59	☉ f. M. 12.38' Eftm.	1,40	1 55
Ti.	17 Albina	D.	G.	☽ nærmest Jorden	2,30	2,50
D.	18 Tamperdag	5	30	Lovise	3,20	3,40
L.	19 Nemesius	7	8	Sol op 8.38' ned 3.34'	4,05	4,30
F.	20 Abraham	8	46	Tusmørket varer 53'	4,55	5,25
L.	21 Thomas	10	19		5,40	6,15

52. Uge. **Johannes's Vidnesbyrd.** Johs. 1 19—28.

2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.

G.	22 4. S. i Advent	11	47	Japetus	6,25	7,00
M.	23 Torlacus	D.	F.	Solhverv, korteste Dag.	7,15	7,50
Ti.	24 Dronning	1	11	☽ f. M. 3. 27' Form.	8,10	8,55
D.	25 Alexandrine			Adam		
L.	26 St. Stephan	2	33	Sol op 8.42' n. 3.38'	9,20	10,10
F.	27 Johs. Evangel.	3	55	Tusmørket varer 53'	10,30	11,15
L.	28 Børnedag	5	18		11,35	—
		6	39		12,20	12,30

53. Uge. **Simeon og Anna,** Luf. 2, 33—40. 2' Række: Luf. 2, 25—32

G.	29 S. i F. og N.	7	56	Noah	1,10	1,25
M.	30 David	9	3		1,55	2,10
Ti.	31 Svibester	—		☉ n. M. 12.42 Form.	2,35	2,50

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.**, født 26. September 1870, tiltraadte Rege-
ringen 14. Maj 1912, formælet 26. April 1898 med
Dronning **Alexandrine** Auguste, Hertuginde af Mecklenburg-
Schwerin, født 24. December 1879.

Sønner:

- 1) Kronprins **Christian Frederik** Franz Michael Carl Val-
demar Georg, f. 11. Marts 1899.
- 2) **Knud** Christian Frederik Michael, f. 27. Juli 1900.

Kongens Søskende:

- 1) **Haakon VII.**, Norges Konge (Christian Frederik **Carl**
Georg Valdemar Axel), f. 3. August 1872, formælet 22.
Juli 1896 med **Maud** Charlotte Victoria, Datter af Kong
Edvard VII. og Dronning Alexandra af England, født
26. November 1869.
- 2) **Harald** Christian Frederik, f. 8. Oktober 1876, formælet
28. April 1909 med **Helena** Adelheid Viktoria Marie,
Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født
1. Juni 1888.
 - 1) **Feodora** Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexan-
dra Frederikke Johanne, født 3. Juli 1910.
 - 2) **Caroline-Mathilde** Louise Dagmar Christiane Maud
Augusta Ingeborg Thyra Adelheid, født 27. April 1912.
 - 3) **Alexandrine Louise** Caroline-Mathilde Dagmar, født
12. December 1914.
 - 4) **Gorm** Kristian Frederik Hans Harald, f. 24. Februar
1919.
 - 5) **Oluf** Christian Carl Axel, f. 10. Marts 1923.
- 3) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, f. 2. Au-
gust 1878, formælet 27. August 1897 med Oscar **Carl** Vil-
helm, Prins af Sverrig, Hertug af Vestgötland, f. 27. Fe-
bruar 1861.
- 4) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, f. 14.
Marts 1880.
- 5) Christian Frederik Vilhelm Valdemar **Gustav**, f. 4.
Marts 1887.
- 6) **Dagmar** Louise Elisabeth, f. 23. Maj 1890, gift 23. 11. 22
med Hofjægermester, Kammerjunker **Jørgen Casten-
skjold**.

Kongens Faders Søskende:

- 1) **Maria Feodorowna** (Maria Sophie Frederikke **Dag-
mar**), født 26. November 1847, formælet 9. November
1866 med senere Kejser **Alexander III.** af Rusland. En-
ke 2. November 1894.

- 2) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29. September 1853, formælet 21. December 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Friedrich, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, Enke 14. Novbr. 1923.
- 3) **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13. Januar 1865, død 4. December 1909. —
Børn:
 - 1) **Aage** Christian Alexander Robert, født 10. Juni 1887, Prins og Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Grev Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg, født 17. September 1885.
 - 2) **Axel** Christian Georg, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margareta** Sofia Lovisa Ingeborg, Prinsesse af Sverrig, født 25. Juni 1899.
 - 3) **Erik** Frederik Christian Alexander, født 8. November 1890, gift 12. 2. 24. med **Lois Booth**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg.
 - 4) **Viggo** Christian Adolph Georg, f. 25. Decbr. 1893, gift 10. 5. 24. med **Eleanor Green**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg.
 - 5) **Margrethe** Françoise Louise Marie Helene, født 17. September 1895, gift 9. 7. 21. med Prins **René** af Bourbon, f. 17. 10. 94.

Ministeriet

(udnævnt 14. December 1926)

Statsminister og Landbrugsminister Th. Madsen-Mygdal (f. 24. 12. 76).
 Udenrigsminister Dr. L. Moltesen (f. 18. 11. 65).
 Forsvarsminister S. Brorsen (f. 1. 7. 75).
 Justitsminister Sv. Rytter (f. 19. 1. 75).
 Finansminister N. Neergaard (f. 27. 6. 54).
 Kirkeminister F. C. Bruun-Rasmussen (f. 6. 5. 70).
 Undervisningsminister J. Byskov (f. 1. 6. 67).
 Indenrigsminister Dr. O. Kragh (f. 23. 9. 70).
 Minister for offentl. Arbejder J. Steensballe (f. 6. 7. 74).
 Handelsminister M. N. Slebsager (f. 13. 11. 74).
 Sundhedsminister Dr. V. Rubow (f. 30. 3. 71).

Rigsdagen.

Folketinget

har 149 Medlemmer. Det sidste Valg til Folketinget fandt Sted den 2. December 1926. Resultatet af Valget var følgende, idet Tallene i Parentes angiver Partistillingen i det gamle Folketing:

Socialdemokrater	497,471 St.	53 Mandater	(55)
Venstre	378,369 »	47*) »	(45)
Konservative Folkeparti	280,479 »	30**) »	(28)
Radikale Venstre	150,916 »	16 »	(20)
Retspartiet	17,565 »	2 »	(0)
Slesvigske Parti	10,478 »	1 »	(1)

Ialt 1,325,278 St. 149 Mandater (149)

I Sønderjylland valgtes følgende Folketingsmænd: Th. Madsen Mygdal (V.) 9,338 St. Gdr. Chr. E. Christensen, (V.) 6,531 St. Amsforvalter C. O. Pedersen (V.) 5,649 St. Cand. theol. Holger Andersen (K. F.) 6,279 St. Bager J. P. Nielsen (S.) 6,351 St., Borgmester Ludv. Hansen (S.) 2,956 St. (Udtraadt i Efteraaret 1927 og erstattet af Maskinarbejder P. Mortensen, Haderslev). Pastor J. Schmidt (Sl. P.) 4,846 St.

Landstinget

har 76 Medlemmer. Ved det sidste Landstingsvalg 21. Sept. 1928 i 2., 3. og 5. Landstingskreds (Sjælland, Lolland-Falster, Bornholm og Sydjylland) valgtes 4 konservative, 12 Venstremænd, 3 radikal Venstre og 9 Socialdemokrater. Paa Færøerne valgtes 1 Løsgænger. Ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer, der foregik den 15. August, valgtes 3 konservative, 8 Venstre, 2 radikale Venstre og 6 Socialdemokrater.

Partistillingen i det nye Landsting er følgende (Tallene i Parentes angiver Stillingen før Valget):

Venstre	28	(31)
Rad. Venstre	8	(8)
Konservative	12	(12)
Socialdemokrater	27	(25)
Løsgænger	1	—

76 76

Ved Valget valgtes følgende Landstingsmænd fra Sønderjylland: Gdr. H. Jepsen Christensen (landstingsvalgt), (Venstre), Borgmester Holger Fink (Venstre), Assistent H. M. Lausten (rad. Venstre), Fabrikant Schumann (kons.), Typograf Jørgen Møller (Soc.).

*) Deraf 1 valgt paa Færøerne.

**) Med Løsgængerne Bent Holstein og Prof. Orla Jensen.

Jagttabel.

Vildtet	Naa jages
Maabul	1. April—14. Jull og 21. Sept.—31. Dec.
Naa	21. Sept.—31. Dec.
Hare	24. Sept.—24. Dec.
Graaspurde, Krager, Raager, Staber, Lornstaber, Starven (Kaletrøgen), Due- og Spurvehøge, Vandrefalke, Sneugler og Althøg (med Und- tagelse af Graagaasen)	Hele Aaret
Stovstaber, Fiskehejrer og Graagæs	1. Jan.—28. Febr. og 1. Jull—31. Dec.
Svømmeænder og Laffelænder (med Undtagelse af Gravænder)	1. Aug.—31. Dec.
Regnspøver	1. Jan.—15. April og 1. Aug.—31. Dec.
Urhaner og Ljuthaner	11. Aug.—24. Dec.
Rødfugle (med Undtagelse af Fiskehejrer, Stovsnepper, Regnspøver, Nordrummer, Størke, Traner, Præstekraver, Stenbendere og Rhyder), Dag- rodfugle (med Undtagelse af Glenter), Alng- og Hulbuur	1.—31. Jan. og 1. Aug.—31. Dec.
Musvaagen, Høpjevaaen, og Laarn- falken	1. Jan.—1. Febr. og 15. Sept.—31. Dec.
Agerhøns, Grouse og Vagtler	18. Sept.—14. Nov.
Gravænder og Rappedykkere	21. Sept.—31. Dec.
Solforter, Sjægere og andre Drosler, Fajaner og Svømmeugle (med Und- tagelse af Graagæs, Svaner, Svømmeænder, Laffelænder, Rappedykkere og Ferner)	1.—31. Jan. og 21. Sept.—31. Dec.
Stovsnepper	1. Jan.—15. April og 21. Sept.—31. Dec.
Svaner	1. Jan.—15. April oa 14. Nov.—31. Dec.

Indbyggerantallet i danske Købstæder.

	1924	1926		1924	1926
København	585114	587150	Nakskov	13460	13817
Frederiksberg	103563	104209	Neksø	2778	2767
Gentofte	39428	40137	Nibe	1923	1951
	728105	731496	Nordborg Flække	1130	1143
Aabenraa	8689	8752	Nyborg	9818	9836
Aakirkeby	1524	1540	Nykøbing F.	13343	15541
Aalborg	42155	42819	Nykøbing M.	8272	8440
Aarhus	74948	76226	Nykøbing S.	3956	3988
Allinge-Sandvig	2270	2774	Nysted	1655	1724
Assens	4837	4829	Næstved	10787	11077
Augustenborg Fl.	936	976	Nørresundby	6318	6447
Bogense	2846	2857	Odense	51359	52376
Brønderslev	5541	5622	Præstø	1536	1539
Esbjerg	23116	24131	Randers	26842	26857
Faaborg	4789	4721	Ribe	5451	5461
Fredericia	18235	18454	Ringkøbing	3910	3863
Frederikshavn	9548	9650	Ringsted	5462	5661
Frederikssund	3073	3117	Roskilde	13386	13540
Frederiksværk	2013	2040	Rudkøbing	4164	4133
Grenaa	4519	4606	Rødby	3133	2750
Haderslev	14229	14326	Rønne	10420	10518
Hasle	1398	1323	Sakskøbing	1983	2012
Helsingør	15233	15118	Silkeborg	11431	11473
Herning	9349	9647	Skagen	3903	3943
Hillerød	6254	6281	Skanderborg	4023	4039
Hjørring	11071	11093	Skelskør	2869	2917
Hobro	5954	6100	Skive	6356	8712
Holbæk	11629	11831	Slagelse	13671	13804
Holstebro	8998	9210	Sorø	2690	2747
Horsens	27780	28135	Stege	2330	2363
Højer Flække	1113	1136	Storehedinge	2423	2450
Kalundborg	6561	6549	Struer	4990	5059
Kerteminde	3046	3088	Stubbekøbing	2188	2232
Kolding	17062	16745	Svaneke	1351	1321
Korsør	9899	9760	Svendborg	13902	14419
Kristiansfeld Fl.	640	673	Sæby	2375	2325
Køge	5590	5603	Sønderborg	10136	10454
Lemvig	4421	4417	Thisted	7701	7807
Løgstør	2656	2706	Tønder	5785	5866
Løgumkloster Fl.	1657	1677	Varde	5629	5817
Mariager	1126	1132	Vejle	22364	22453
Maribø	4576	4618	Viborg	15091	15357
Marstal	2274	2290	Vordingborg	5466	5432
Middelfart	6973	7073	Æbeltoft	1869	1877
			Æreskøbing	1326	1348

Mønttabel.

Landets Navn	Mønt- enheden	Skillemønt	Omregnet i dansk Mønt. Kr. Ø.	Der udpræges	
				i Guld	i Sølv
Belgien	Franc	100 Centimes	0 72	40, 20, 10, 5 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Franc
Brasilien	Milréis	1000 Réis	2 04	20, 10, 5 Milréis	2, 1, $\frac{1}{2}$ Milréis
Danmark	Krone	100 Øre	1 00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
England	Pd. Sterling	20 Shill. & 12 Penc	18 16	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pd. St.	5, 4, 2, $\frac{1}{2}$, 2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ Shill.
Finland	Markka	100 Penniä	0 72	20, 10 Markka	2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Markka
Frankrig	Franc	100 Centimes	0 72	10, 5, 20, 10, 5 Fr.	5, 2, 1 Fr., 50, 20 Centimes
Grækenland	Drachme	100 Lepta	0 72	100, 50, 20, 10, 5 Drm.	5, 2, 1 Drm., 50, 20 Lepta
Holland	Gulden	100 Cents	1 50	10 Gulden	2, $\frac{1}{2}$, 1, $\frac{1}{4}$ Guld., 25, 10 Cents
Italien	Lira	100 Centes.	0 72	100, 50, 20, 10, 5 Lira	5, 2, 1 Lira, 50, 20 Centes.
Japan	Yen	100 Sen	3 73	20, 10, 5, 2, 1 Yen	1, $\frac{1}{2}$ Yen, 20, 10, 5 Sen
Kina	Taël	10 Maces & 10 Candarins & 10 Kash	5 70	1, $\frac{1}{2}$ Taël, 2, 1 Mace
Nordamerik.	Dollar	100 Cents	3 73	20, 10, 5, 2, 1 Dollar	1, $\frac{1}{2}$ Doll., 25, 20, 10 Cents
Norge	Krone	100 Øre	1 00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
Portugal	Milréis	1000 Réis	4 03	5 Milréis	500, 250, 100, 50 Réis
Rumænien	Lëu	100 Bani (Parä)	0 72	20, 10, 5 Lei	2, 1, $\frac{1}{2}$ Lëu
Rusland	Rubel (Sølv)	100 Kopek	2 88	10, 5 Rubler (sjældne)	1, $\frac{1}{2}$ R., 25, 20, 15, 10, 5 Kop.
Rusland	Rubel (Sedl.)	100 Kopek	1 92
Serbien	Dinar	100 Parä	0 72	2, 1, $\frac{1}{2}$ Dinar
Spanien	Peseta	100 Centimos	0 72	20, 10, 5 Pesetas (sjældne)	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pes., 20 Centim.
Svejts	Franc	100 Centimes	0 72	20 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Fr., 20 Centimes
Sverige	Krona	100 Øre	1 00	20, 10, 5 Kronor	2, 1 Krona, 50, 25, 10 Øre
Tyrkiet	Pjaster	40 Parä & 3 Asper	0 16	100, 50 Pjast. (sjældne)	20, 10, 5, 2 Pja., 40, 20 Parä
Tyskland	Reichsmark	100 Pfennige	0 88 $\frac{1}{2}$	20, 10, 5 Reichsm.	5, 3, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Mark
Ægypten	Pjaster	40 Parä	0 16	100, 50, 25 Pjast. (sjældne)	10, 5, 2, 1 Pjaster
Øster-Ung.	Gulden (Fl.)	100 Kreuzer	1 78	8, 4 Gulden	2, 1, $\frac{1}{2}$ Gulden

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	K en	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	24	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Maj	9	18	7	30
13	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	14	25	4 Maj	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	1 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Feb.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	6	29
14	16	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	9	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Feb.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	16	25	4 Avg.	25	15
1 Maj	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept.	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Maj	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	14	27	4 Dec.	13	4 Maj	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Porto-Takster.

	Landsporto	Lokalporto
Breve indtil 50 gr., frankerede	15 Øre	10 Øre
50—250 " —	25 "	15 "
250—1 lg. —		50 Øre
Brevkort, enkelte, —	10 Øre	7 Øre
med betalt Svar —	20 "	14 "
Tryksager indtil 50 gr	7 "	5 "
50—250 gr	12 "	7 "
250—1 lg		30 Øre
Do. Vægt 3 lg og derunder, alene indeholdende Relieffrift t. Brug f. Blinde		5 Øre pr. 500 gr.
Vareprøver og blandede Forsendelser indtil 50 gr, frankerede	7 Øre	5 Øre
50—250 gr, —	12 "	7 "
250—500 = —		30 Øre

For **Udbetaling** af Breve, Brevkort, Tryksager, Vareprøver og blandede Forsendelser betales hverligere 25 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

Utspresbreve 40 Øre (til Udlandet 50 Øre) + Porto.

For **Udbetaling** (Brevforsendelser af Vægt over 250 gr) betales foruden Brevporto en Tillægsporto af 1 Kr.

	Værdipporto	Brevporto
Værdibreve. Beløb indtil 1000 Kr.	50 Øre	} som ovenfor anført for Breve af samme Vægt
Beløb 1000—2000 Kr.	55 "	
" 2000—3000 "	60 "	
" 3000—4000 "	65 "	
o. s. fr. 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.		

Pakker , almindelige, 1 lg og derunder	40
fra 1—3 lg	50
fra 3—5 lg	60
fra 5—6 lg	80 Øre og derefter
20 Øre mere for hvert følgende lg.	

Pakker med angiven Værdi: Vægtporto som for almindelige Pakker + Værdipporto 50 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere.

For **Udbetaling** af Pakker betales hverligere 25 Øre; anbefalede Pakker skal forudfrankeres.

Udpakker: Foruden den sædvanlige Porto 1 Kr. mere for hver 5 lg eller Dele deraf.

Postanvisninger. Beløb indtil 25 Kr.	25 Øre
Beløb 25—100 Kr.	40 "
" 100—300 "	55 "
" 300—1000 "	70 "
Postopkrævninger. Beløb indtil 25 Kr.	30 "
Beløb 25—100 Kr.	45 "
" 100—300 "	60 "
" 300—1000 "	75 "

Til Udlandet.

Finland, Norge og Sverrig:

Breve indtil 20 gr.	15 Øre
" 125 "	30 "
" 250 "	45 "
" 500 "	60 "
over 500 "	25 Øre for de første 20 gr., og 15 Øre for hver efterfølgende 20 gr.

Brevkort	10 "
Trykfager pr. 50 gr.	7 "
Pøstavisninger (Sverrig, Norge) indtil 5 Kr.	30 "
" 50 "	40 "
" 100 "	50 "
" 250 "	65 "

Det øvrige Udland:

Breve indtil 20 gr.	25 Øre
for hver efterfølgende 20 gr.	15 "
Brevkort	15 "
Trykfager pr. 50 gr.	7 "
Pøstavisninger (ogsaa til Finland) indtil 50 Kr.	50 "
" 100 "	75 "
derefter 25 Øre mere pr. 50 Kr. eller Dele deraf.	

Til England og via England:

indtil 50 Kr.	25 "
" 100 "	50 "

Til Forenede Stater i Amerika:

indtil 40 Kr.	40 Øre
" 60 "	60 "
" 80 "	80 "
" 100 "	100 "
derefter 15 Øre mere for pr. 20 Kr. eller Dele deraf	

Til Canada:

indtil 25 Kr.	25 Øre
" 50 "	50 "
" 75 "	75 "
" 100 "	100 "
derefter 25 Øre mere for hver yderligere 50 Kr.	

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
- 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
- 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
- 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁸⁹⁵) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ (0,⁴¹⁶⁷) Tommer.
- 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{3}$ (42,⁴⁰¹) Kubikfod.
- " er ca. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹⁸) Favn Brænde.
- 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

Fortegnelse

over Efter-, Høj-, Landbrugs-, Havebrugs- og Husholdningsskoler i Danmark.

(Efter Undervisningsministeriets officielle Fortegnelse.)

A. Folkehøjskoler.

I K ø b e n h a v n :

Borups Højskole, Forst. Johan Borup og Jens Rosenkjær.

I K ø b e n h a v n s A m t :

Grundtvigs Højskole i Lyngby, Fst. H. A. Rosendal, Lyngby.

Roskilde Højskole, Forst. Fru Margrete Bredsdorff, Roskilde.

I F r e d e r i k s b o r g A m t :

»Købmandshvile« v. Hørsholm, Fst. H. Brøndsted, Hørsholm.

Frederiksborg Højskole, Forst. Frederik L. Begtrup, Hillerød.

Hillerød Højskole (Luth. Miss.), Forst. Fr. Larsen.

Helsingør, Intern. Højskole, Forst. P. Mannicke.

I H o l b æ k A m t :

Faarevejle Højskole (I. M.)*, Fst. C. M. Julin. (Landbr. og Husholdn. Afd.).

Vallekilde Folkehøjskole, Forst. Uffe Grosen, Vallekilde.

Ubberup Højskole, Forst. Harald Balslev, Værsløv.

Baptisternes Højskole, Tølløse, Forst. J. P. Rasmussen.

I S o r ø A m t :

Sorø Folkehøjskole, Forst. Vilh. Larsen, Sorø.

Antvorskov Højskole, Forst. Frederik Nørgaard, Slagelse.

Haslev Højskole (I. M.), Forst. P. C. Davidsen, Haslev (Landbrugsafdeling).

Haslev udv. Højskole, Forst. Einer Pagh Petersen, Haslev

I P r æ s t ø A m t :

Brøderup Højskole, Forst. Jens Marinus Jensen, Tappernøje St.

Rødkilde Højskole, Forst. Vagn Møller, Stege. (Hdvaft.)

Stevns Højskole, Forst. Marius C. Skar, Storehedinge.

P a a B o r n h o l m :

Bornholms Højskole, Forst. Frode Aagaard, Aakirkeby.

I O d e n s e A m t :

Kerteminde Højskole, Forst. H. C. Nielsen Svinning, Kerteminde. (Haandv.-, Landbr.- og Hushdvaft.)

Særslev Højskole, Forst. R. Nielsen, Jullerup.

Tommerup Højskole (I. M.), Forst. P. Sandbæk, Knarreborg (Ldbvaft.).

Vesterdal Højskole, Fst. C. Gaarde, Nr. Aaby (Kontrolkurs.).

Kjæng Højskole, Fst. Olaf Skov, Glamsbjerg, (Ldb.-, Hdvaft.).

I S v e n d b o r g A m t :

Vejstrup Højskole, Forst. Peter Bukh, Vejstrup.

*) I. M.: Indre Mission.

Ollerup Højskole, Forst. L. Bækhøj, Ollerup (Haandv. og Gymnastikafd.).

Ollerup Gymnastikhøjskole, Forst. Niels Bukh, Ollerup.
Ryslinge Højskole, Forst. Johs. Monrad, Ryslinge.

I Maribo Amt:

Nr. Ørslev Højskole, Forst. Kr. Gregersen, Nykøbing F., (Haandvafd.).

Lollands Højskole, Forst. Arth. Petersen, Søllested.

I Aalborg Amt:

Bælum Højskole, Forst. Valdemar Rasmussen, Bælum.

Støvring Højskole, Forst. Jens Frederiksen, Støvring.

Aaby Højskole, Fst. J. Brydegaard, Aabybro.

I Hjørring Amt:

Vraa Højskole, Forst. Jens Bertelsen, Vraa.

Try Højskole, Fst. Frode Fogt, Dronninglund (Hushdafd.).

Horne Højskole (I. M.), Fst. S. Olesen, Hjørring (Hushafd.).

I Thisted Amt:

Galtrup Højskole, Forst. Agnus Sørensen, Erslev (Hdvafd.).

I Viborg Amt:

Skals Højskole, Forst. F. Elle Jensen, Skals.

Krabbesholm Højskole, Fst. Anders Vedel, Skive (Hdvafd.).

I Aarhus Amt:

Indre Missions Diakonhøjskole, Forst. Læge Johs. Hoff, Aarhus.

Vestbirk Højskole, Fst. Kr. Nørgaard, Vestbirk (Hdvafd.).

Klank Højskole, Forst. N. K. Nielsen, Galten St.

Ry Højskole, Forst. R. Bording, Ry (Haandvafd.).

Odder Højskole, Forst. C. P. Corneliusen, Odder.

Ask Højskole, Forst. J. Christensen-Maarsøe, Malling (Haandvafd.).

Testrup Højskole, Forst. Kr. Taarup, Maarslet.

I Randers Amt:

Hadsten Højskole, Forst. Aage Jensen, Hadsten.

Rønde Højskole (I. M.), Forst. Ingemann Herskind, Rønde (Landbafd.).

Voldby Højskole, Forst. O. Stevns, Voldby.

Vivild Højskole, Fst. Broder Nissen, Allingaabro (Hdvafd.).

Djurslands Højskole, Forst. Severin Andersen, Trustrup.

I Ribe Amt:

Askov Højskole, Forst. J. Appel og J. Th. Arnfred, Vejen.

Esbjerg Arbejder-Højskole, Forst. Julius Bomholdt, Esbjerg (Haandv.- og Hushafd.).

I Ringkøbing Amt:

Nørre Nisum Højskole (I. M.), Fst. Ludvig Olsen.

Hoven Kvinde-Højskole, Forst. N. J. Østergaard, Tarm.

I Vejle Amt:

Børkop Højskole (I. M.), Fst. A. S. Dam, Børkop (Ldbrafd.).

Vinding Højskole, Forst. Sigfred Munch, Vejle (Hdvafd.).

Uldum Højskole, Forst. Svenning Petersen, Uldum.
Snoghøj Højskole, Forst. Jørgine Abildgaard og Anna Krogh
(Gymnast.)

H a d e r s l e v A m t:

Rødning Højskole, Fst. Hans Lund, Rødning, (Gymnstafd.)
Hoptrup Højskole (I. M.), Forst. H. Kildeby, Hoptrup (Ldb-
Husflid-, Husholdnafd.)

A a b e n r a a A m t:

Rønshoved Højskole, Forst. Aage Møller, Ringenæs.

S ø n d e r b o r g A m t:

Danebod Højskole, Fst. Frede Terkelsen, Fynshav (Hdvafd.)

F æ r ø A m t:

Færøernes Højskole, Forst. Simun av Skardi.

B. Landbrugsskoler.

(Derunder Havebrugs- og Husmandsskoler.)

I K ø b e n h a v n s A m t:

Vilvorde Havebrugsskole, Fst. Vald. Jensen, Charlottenlund.
Lyngby Landboskole, Forst. J. J. Hansen, Lyngby.
Tune Landboskole, Forst. N. Bredkjær, Taastrup.

I F r e d e r i k s b o r g A m t:

Slangerup Landbrugsskole, Forst. Oluf Jensen, Slangerup.

I H o l b æ k A m t:

Vestsjællands Landbrugssk., Forst. V. A. Nielsen.
Høng Husmandsskole, Forst. Tormod Jørgensen, Høng,
(Hushafd.)

I S o r ø A m t:

Kærehave Landhusholdningsskole, Forst. Johs. Jensen,
(Hushafd.)
Haslev Landbrugsskole (I. M.), Forst. J. K. Jensen, Haslev.

I P r æ s t ø A m t:

Sydsjællands Landbrgsk., Forst. Morten Nielsen, Lundby.

I O d e n s e A m t:

Aarslev Havebrugsskole, Forst. Svend Busk, Aarslev.
Dalum Landbrugsskole, Fst. Joh. Petersen-Dalum, Hjallesø.
Fyns Stifts Husmandsskole i Odense, Forst. Jakob E.
Lange, Odense, (Hushafd.)

I S v e n d b o r g A m t:

Skaarup Landbrgsk., Frst. C. Clausen, Skaarup, (Hushafd.)
Korinth Landbrgsk., Frst. Poul Fenger, Korinth, (Hushafd.)

I A a l b o r g A m t:

Store Restrup Husmandsskole, Forst. K. Balle, Sønder-
holm, (Hushafd.)

I V i b o r g A m t:

Asmildkloster Landbrugsskole, Forst. H. Hauch, Viborg.

I Aarhus Amt:

Malling Landbrugsskole, Forst. Niels Jørgensen, Malling
Beder Havebrugsskole, Forst. N. Klougart, Beder.
Vejlby Landbrgsk., Forst. Axel Møller, Vejlby, (Hushafd.)

I Ribe Amt:

Ladelund Landbrugsskole og Mælkeriskole, Forst. J. C.
Overgaard, pr. Brørup. (Kontrolkursus).

I Ringkøbing Amt:

Borris Landbrugsskole, Forst. H. K. Rosager, Borris.

I Aabenraa Amt:

Graasten Landbrugsskole, Forst. H. Hansen og Konsulent
H. Hansen, Aabenraa.

C. Efterskoler.

Aaby Efterskole, Forst. Johan Brydegaard, Aabybro St.
Agerskov Efterskole, Forst. A. Hvidager, Agerskov.
Aale Efterskole, Forst. Fru Anna Laursen, Aale.
Askov Ungdomsskole, Forst. Anders Nielsen, Vejen.
Aagaard Efterskole, Forst. P. Lindholm, pr. Gravens.
Bramminge Efterskole, Forst. Niels Hansen, Bramminge St.
Bagterp Efterskole, Forst. Andreas Nielsen, pr. Hjørring.
Beder Ungdomsskole, Forst. Niels Klougart, Beder.
Dalby Efterskole, Forst. Kristian Østergaard, Dalby St.
Egaa Efterskole, Forst. Ejner Pedersen, Egaa ved Aarhus.
Elbæk Efterskole, Forst. Kristjan Jensen, Søvind St.
Eriksminde Efterskole, Forst. Karl Kirk, Boulstrup St.
Faarevejle Efterskole, Forst. Math. Knudsen, Faarevejle St.
Flemming Efterskole, Forst. Sigurd Højberg, Flemming St.
Glamsbjerg Efterskole, Forst. P. J. Skriver, Glamsbjerg.
Gylling Efterskole, Gylling St.
Galtrup Fortsættelsesskole, Forst. Jakob Lykke, pr. Erslev.
Havbro Efterskole, Forst. Janus Worm, Havbro St.
Holsted Efterskole, Forst. V. Stenkilde, Holsted St.
Hjemly Efterskole, Forst. Aksel Appel, Højrup St.
Hoptrup Efterskole, Forst. L. P. Hagelskær, Hoptrup.
Klank Efterskole, Forst. J. P. Hansen, Galten St.
Kolt Efterskole, Forst. Kr. Højmark, pr. Hasselager.
Kirkebakkens Efterskole, Forst. Thorvald Madsen, Odder.
Langtved Efterskole, Forst. Sigurd Brøndsted, Ullerslev St.
Løkken Efterskole, Forst. Carl Wollenberg, Løkken.
Nordborg Slots Efterskole, Forst. Overgaard, Nordborg.
Nr. Løgum Efterskole, Forst. Pastor Høgsbro, Løgumkloster.
Nr. Søby Efterskole, Forst. Jens Nielsen, Allersted St.
Nr. Aaby Efterskole, Forst. H. Bjerg og Olaf Nielsen, Nr.
Aaby Station.
Ousted Efterskole, Forst. Kristian Hansen, Ousted pr. Lejre.
Rens Efterskole, Forst. Randsløv Jensen, St. Jyndeved.
Ringe Efterskole, Forst. P. Birkelund, Ringe.

Salling Ungdomsskole, Forst. Sørine og Anton Thyregaard.
Jebjerg St.

Skanderup Efterskole, Forst. Palle Kirk, Lunderskov St.

Skelund Efterskole, Forst. S. og Th. Havemose, Skelund.

Skibelund Efterskole, Forst. Kr. la Cour Pedersen, Vejen St.

Staby Efterskole, Forst. Jens Kjær, pr. Ulfborg.

Ubby Fortsættelsesskole, Forst. Jens Nylev, Ubby pr. Jerslev.

Vestbirk Efterskole, Forst. Ole Madsen, Vestbirk St.

V. Vedsted Efterskole, Forst. C. J. Andersen, Ribe.

Vesterlund Efterskole, Forst. Vilh. Grell, Thyregod St.

Vindehelsinge Efterskole, Forst. Rasmus J. Rasmussen,
Gørlev St.

Vejstrup Efterskole, Forst. Thøger Dissing, Vejstrup.

Vrigsted Efterskole, Forst. Johs. Vejlaget, Vrigsted.

Ølgod Efterskole, Forst. P. Hansen, Ølgod.

De eksamensfrie Fortsættelsesklasser i N. Zahles Skole,
København. Frk. M. Steinthal.

Landboforeninger og Avlsorganisationer i de sønderjydske Amter.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig:

Formand: Forpagter J. Høyer, Billeslund pr. Gramby.

Næstformand Forp. Hans Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.

Konsulenter i Planteavl: H. Hansen, Karpedam, Aabenraa, Chr. Nielsen, Kirkebakken, Nybøl, M. V. Bruhn, Rødding, og L. Nørgaard, Løgumkloster.

Konsulenter i Husdyrbrug: Jørgen Frank, Hammelev, og Th. Thomsen, Sønderborg.

Planteavlsudvalgets Formand: Gdr. J. Petersen, Sommersted.

Husdyrudvalgets Formand: Gdr. M. K. Gram, Københoved pr. Skodborg.

Landboforeninger.

Haderslev Amts Landboforening. Formand: Gdr. M. Wiuff, Sillerupgaard pr. Fjelstrup.

Den Nordslesvigske Landboforening. Formand: Forpagter J. Høyer, Billeslund pr. Gramby.

Nørre Rangstrup Herreds Landboforening. Formand: Gdr. Johs. Juhl, Branderup.

Aabenraa Amts Landboforening. Formand: Gdr. P. Chr. Hanssen, Nygaard pr. Bolderslev.

Det blandede Distrikts Landboforening. Formand: Gdr. Hans Beyer, Aasgaard pr. Ballum.

Slogs-Herreds Landboforening. Formand: Forpagter H. Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.

Vis Herreds Landboforening. Formand: Gdr. C. Gregersen, Frøslev pr. Padborg.

Den Sundevedske Landboforening. Formand: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Den Alsiske Landboforening. Formand: Gdr. P. Petersen, Hestehave pr. Sønderborg.

Den Mellemaisiske Landboforening. Formand: Gdr. Chr. E. Christensen, Asserballe.

Als Nørreherreds Landboforening. Formand: Gdr. Jens Nissen, Nordborg.

Løgumkloster og Omegns Landboforening. Formand: Gdr. N. Skov, Løgumkloster.

Ovennævnte Foreninger er indmeldte i Fælleslandboforeningen, hvis Bestyrelse dannes af de enkelte Foreningers Formænd.

Sønderjysk Fællesledelse af Korthornsavl.

Formand: Gdr. Mads Gram, Københoved pr. Skodborg.
Konsulent: Landbrugskandidat J. Frank, Hammelev.

Vestslesvigs Fællesledelse af Korthornsavl.

Formand: Grd. Math. Jepsen, Rørkær pr. Jejsing.
Konsulent: J. Frank, Hammelev.

Sønderjysk Fællesledelse for Avlen af rødt dansk Malkek­væg.

Formand: Gdr. Jørgen Skov, Himmærk.
Konsulent: Th. Thomsen, Sønderborg.

Fællesledelsen for Avlen af hollandsk Malkek­væg.

Formand: Gdr. H. Jensen, Tornumgaard, pr. Lintrup.
Konsulent: Th. Thomsen, Sønderborg.

De samvirkende sønderjyske Hesteavlsforeninger.

Formand: Gdr. N. Skrum­sager, Visby Hedegaard, pr. Visby.

Statskonsulent i Mejeribrug.

Johs. Jensen, Aabenraa.

De samvirkende sønderjyske Husmandsforeninger.

Formand: Jørg. Petersen, Halk pr. Hejsager.
Konsulent: Ravn, Rødekro.

Husmandsforeningerne for Als og Sundeved.

Formand: Chr. Becker, Asserballe.

Vejrspaadomme for 1929.

(Efter den 11-aarige Periode.)

*Mennesket spaa'r,
men Gud raa'r.*

Januar: Indtil efter Maanedens Midte bliver mildt Vintervejr, mest med skyet Himmel, fremherskende; derpaa indtræder der ved klar Himmel stærkere Frost. Det sneer eller regner ikke tit, men rigeligt paa enkelte Dage.

Februar: Vejrliget bliver mildt næsten hele Maanedens, og kun dens anden og sidste Tredjedel bringer nogle faa Frost dage.

Marts: Maanedens bringer ingen Frost om Dagen, men derimod megen Nattefrost. Der falder kun lidt Sne og Regn.

April: Medens Maanedens første Halvdel bringer køligt Vejr og der falder Regn, er dens anden Halvdel forarsagtig og næsten uden Regn. Nattefrost indtræder ikke.

Maj: Maanedens bringer indtil ind i dens sidste Tredjedel kun sjældent varme Foraarsdage. Først henimod Slutningen af den indtræffer et Par sommeragtige Dage. Der falder ikke sjældent Regn.

Juni: Der indtræder vel Sommervarme, men i det hele er Luftens Varme meget maadholden, og der falder kun sjældent Regn.

Juli: De to første Tredjedele af Maanedens bringer hyppigt hede Sommerdage, ogsaa Tordenvejr med Regn; derimod er den sidste Tredjedel jævnt varm og uden Nedbør.

August: I Løbet af hele Maanedens indtræder der kun faa hede Sommerdage, derimod adskillige Gange Tordenvejr. De sidste Dage bliver kølige og tørre.

September: Luftens Varme bliver behagelig efterarsagtig; Maanedens bringer et Par Gange Tordenvejr, men ogsaa hyppigt Regn.

Oktober: Første Tredjedel bliver regnfuld, stormfuld og bringer flere Gange Tordenvejr, den anden Tredjedel bliver mere tør, men den sidste Tredjedel bliver atter meget regnfuld.

November: Maanedens begynder med Nattefrost, derpaa bliver det til en Begyndelse atter varmere, men straks efter Maanedens Midte indtræffer der saa hyppigt Nattefrost, at Vejrliget næsten bliver vinterligt.

December: Mildt, men stormfuldt Vejrlig i de første Dage, derpaa følger nogle Dage med Frost, hvorpaa Vejrliget igen bliver mildere, og der kommer kun nogen let Nattefrost. Luftens Varme i de sidste Dage synker om Natten til under Nul. Maanedens Ende bringer Storm og Sne.

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe.

(skl)

En Mærkedag.

Skitse af **Morten Korch.**

Det var i et jævnt Husmandshus ovre paa Fyn. Manden Jens Madsen og hans Kone Maren Johanne fortalte Begivenheden, det var Jens, der førte Ordet.

»Se, det var den Dag, Maren Johanne fyldte Aar og blev fem og tredive. Jeg sad ude i Køkkenet og var ved at faa min Mellemmad, Maren Johanne var ude ved Kreaturet, og jeg sad og gumlede alene. Det var en god Mellemmad med Rullepølse, Røgeost og Skørøst og alle Dele. Der var ogsaa Øl nok i Kruset, og Flasken stod foran mig; men det vilde alligevel ikke skride.

Jeg havde daarlig naaet at faa Stejlen sat, saa kom jeg til at se paa mine Søndagsbukser, der hang paa Døren foran mig, og saa kunde jeg næsten ikke faa en Mundfuld ned.

Jeg var rigtig skidt tilpas, jamen det var jeg nu. Jeg skal nemlig fortælle ligesom det var. — Jeg havde været ude ved Rasmus Aaskov om Aftenen tilligemed Niels Peter, vor Nabo, og det trak lidt ud, Klokken var vel nok over to, inden jeg naaede hjem.«

»Den var over tre, at Du ved det«, udbrød Maren Johanne.

»Naa, naa Maren Johanne, tre — er det nu ikke lidt rundeligt?«

»Klokken slog tre, lige da Du pirrede Ildklemmen ned«, svarede Maren Johanne med et bestemt Nik.

Jens lo. »Ja jeg kom som sagt lidt skidt afsted. — Se, jeg vilde jo snige mig ind, kan De nok vide; men det skulde jeg nu aldrig prøbet paa, det gik rent skidt. Maren Johanne havde trukket for Vinduerne, saa der var mørkt derinde, og jeg listede mig ligesaa stille, løftede Benene højt op og følte mig for, jeg kan ikke forstaa, hvordan det gaar til paa saadan en Tid. Jeg vilde netop rigtig passe paa, og saa rendte jeg paa alle Steder. Det var ikke for det, at jeg fejlede noget — saadan da«.

»Næ det gjorde Du vist ikke, der var ikke en Hylde uden, at Du havde været der og pirret noget ned«, nikkede Maren Johanne.

»Jamen det gik jo godt, Maren Johanne, der gik aldrig en Bitte i Stykker. Tilsidst kom jeg til at pirre til Ildklømmen, den faldt ned saa det skralrede i hele Hytten. Og saa kom Maren Johanne, hun siger ellers aldrig noget førend Dagen efter; men den Morgen kunde hun ikke holde sig«.

»Det var nok heller ikke sært, hvis jeg sagde lidt, for det var sandelig ved at gaa for vidt«.

»Ja men jeg kunde saamænd ikke gøre ved det. For ser De, Niels Peter, min Nabo, og jeg, vi var kommet i Bestyrelsen baade for Brugsforeningen og Mejeriet, og hvert Øjeblik skulde vi jo samles og snakke om Sagerne. Jamen det var vi jo nødt til«.

Maren Johanne nikkede ivrigt. »Ja, jeg skal love for I snakkede, he he. I bestilte ikke stort andet end drikke og spille Kort«.

»Tøv nu lidt, Maren Johanne, Du bliver saa ivrig. Naar vi var færdige, saa fik vi jo gerne Aftensmaden, og bagefter tog vi et lille Slag Kort og en Toddy«.

»Og det gik lidt tidt paa med de Møder, og I kom sjældent hjem før langt ud paa Natten«.

»Naa, naa Maren Johanne, nu maa Du ikke gøre det værre, end det var, jeg skal ikke nægte, at det gik lidt vel tidt paa, og det kunde ogsaa træffe, at det trak lidt ud«.

»Jo—o, det traf sig«, samstemmede Maren Johanne.

»Jamen, naar vi saadan sidder og snakker, saa ved vi aldrig en Smule, hvor Tiden bliver af. Naa jeg klarede mig nu godt, for Snapse og gammelt Øl det kunde jeg som sagt drikke lige saa længe det skulde være, og Toddyer og Punche kunde jeg ogsaa tage; men saa var det, at de begyndte med disse hersens Bajere og Konjakter og alt det, og det pirrede ligegodt i Hovedet. Jeg holdt nu ogsaa lidt tilbage; men Niels Peter han tog for stærkt fra, og det traf sig, at han blev temmelig fuld. Men vi havde meget Sjøv af ham, for han var en hel Komediantspilier. Jo han kunde synge og lave Abekattestreger, saa vi var færdig ved at le os fordærvede. Derfor skænkede de ogsaa lidt rigeligt for ham, og han tog godt fra.

Naa den Aften var det nu gaaet lidt for vidt, Niels Peter var blevet temmelig fuld, og vi andre var vel heller knap helt ædru«.

»Næ, det var vist knap nok«, indskød Maren Johanne.

»Nu skal Du tie stille, Mor, det er saa ærgerligt at høre, at Du bliver ved at komme med Dit Vrøvl. — Naa men vi gaar videre. Nej se, da vi saa endelig kom hjem, gik vi og pjankede, og da vi kom forbi Høkerens dernede, kom vi helt galt afsted. Han skulde bygge og var ved at støbe Grund lige tæt ved Vejen.

Vi gik med hinanden under Armen og gik og snakkede, saa kom vi til at slaa et Slag til Siden, og Niels Pe-

ter plottede i for os. Det var bare saadan et lille Hul til Skorstenspiiben; men det var dybt. Niels Peter kom til at staa lige kontant paa Hovedet, det var sært, at han ikke brækkede Halsen. Det saa nu ikke godt ud. —

Men han sagde, at han laa udmærket, han tog en gammel Sæk, der laa dernede og bredte over sig, saa sagde han God Nat og Tak, vi skulde bare gaa og passe os selv, han vilde sove, sagde han. Ja han var helt tosset. De kan tro, vi havde Arbejde med ham, vi havde nær aldrig faaet ham op.

Saa fulgtes vi ad ud til Sognefogdens Gaard. Vi kom over Marken og blev staaende omme ved Møddingstedet bag Stalden. —

Det var det nydeligste Vejr, nogen kan tænke sig. Det var ved at begynde at dages, hele Himlen nede over Skoven var ildende rød, jamen det var nu noget af det vildeste jeg har set. Og Fuglene sang, saa jeg aldrig i mit Liv har hørt Mage. Vi stod og blev ligesom helt sære ved det altsammen.

Det kan nu ikke nytte at sige andet, der kan være saadan noget halvt højtideligt ved saadan en Rus, saadan ligesom noget Andagt. Jamen det passer, vi stod næsten og blev helt ædru.

Saa sang Niels Peter, han synger gevaltig godt Niels. Han sang en, der hedder »Morgenstjernen«, og vi andre sang med lidt ogsaa mest saadan noget Bas og saadan noget jo. Sognefogden har ikke en Tone i Livet; men han tog et gammelt Skovleskaft og saa slog han Takten. Jamen det kan nu ikke nytte at sige andet, det var nu kønt. Vi stod der og sang allesammen, det var nu ligefrem højtidsfuldt«.

»Jovist det har nok været en køn Koncert«, sagde Maren Johanne.

»Jamen det var det, saa kan Du sige, hvad Du vil. Niels Peter stak Hovedet lige i Vejret, og han gik min

Sine kom ud med Lampen og tog imod os

Sandten op i Højden; men saa vilde han staa op paa en Hjulbør og saa tabte han alligevel Balancen.

Saa sagde vi Farvel, og jeg fulgte Niels hjem. Først sang han og var en farlig Karl, men da vi kom ud efter Huset, blev han en helt Stakkel. Han vilde holde mig i Haanden og saa snakkede han hele Tiden om Konen. Til sidst kom han til at halvgræde, det var jammerligt at høre paa.

»Jeg gør saa meget ud af Sine, hun er den bedste Kone i hele Byen«, sagde han og stod og spyttede. Jeg blev helt

utilpas ved at høre paa ham, jo for kommer vi først til at spekulere paa de Fruentimmer paa saadan en Tid, saa kniber det med Humøret.

Sine, hans Kone, er nu ogsaa flink, det er sandt nok, og Niels Peter var kanske ikke altid som han skulde«.

»Nej det fejlede der noget i«, indskød Maren Johanne.

»Da vi naaede Huset, vilde Stodderen ikke ind; men saa kom Sine ud med Lampen og tog imod os. Hun talte lige saa venligt til ham, og mig tog hun i Haanden og sagde mig Tak. Jeg blev helt sær ved det, for hjemme hos os gik det jo paa en anden Vis«.

»Ja—a det manglede nok bare, at jeg skulde staa og rose Dig, naar Du kom saadan hjem«, Maren Johanne var ved at blive ivrig. —

»Vær nu rolig og lad mig fortælle«, fortsatte Jens. —

»Naa jeg kom jo saa hjem og kom ind, selv om jeg kom noget uheldig afsted. Maren Johanne hun skældte først ud og saa pib hun, saadan gaar det jo gerne.

Saa var det, jeg sad og spiste den næste Dag. — Det er nu noget sært noget saadan Dagen efter, jamen det passer. Det pikkede jo lidt i Hovedet, men det brød jeg mig saamænd ikke om. Nej der var noget andet, jeg sad og blev saa sær tyndskindet. — Jeg vidste jo godt, at det knap var rigtigt, for lidt havde jeg jo nok haft i Hovedet. Og saa var der de Bukser, Maren Johanne havde hængt dem paa Døren, og de saa nu ikke godt ud, jeg maa jo lige godt have trillet om en Gang«.

»Ja det skal jeg love for, det var ikke til at se Kuløren for Skidt«, sagde Maren Johanne.

»Ja kønne var de ikke, det kan ikke hjælpe, jeg siger det. Jeg vred mig helt om, jeg kunde ikke lide at se dem.

— Jeg prøvede paa at tage en Snaps, men det hjalp ikke, den brændte helt ned igennem mig.

Saa var det jo ogsaa, jeg kom til at sidde og spekulere paa Maren Johanne. For jeg gør nu lige godt ud af hende, ja det gør aldrig en Bitte, fordi hun sidder og hører paa det, for det passer. — Vi havde ikke haft det saa farligt i lang Tid, og det var jo noget min Skyld, det vidste jeg godt.

Saa hørte jeg, det skrumlede ude i Køkkenet, det var Maren Johanne, og jeg vidste, nu blev det et værre Vejr. Naar jeg saadan havde været ude, saa tog vi tit en Tørn paa en Timestid eller to.

Jeg rømmede mig og stivede mig af, det jeg kunde, for at være klar, ret meget hjalp det nu ikke, det kan ikke nytte, jeg siger det.

Saa kom hun ind. Hun blev staaende indenfor Døren og saa paa mig, det var lige til, jeg blev helt kold indvendig. — Hun sagde ikke et eneste Ord, men hun vendte sig og saa paa Bukserne og saa saa hun paa mig igen. Det var ligefrem helt uhyggeligt.

Saa gik hun lige saa stille hen og satte sig over for mig. Jeg blev helt utilpas, og jeg vilde gerne have været ud; men jeg kunde aldrig komme af Stedet.

Hun saa ikke en Gang gal, men kiv i det var hun, det kunde jeg se, og det var meget værre, end hvis hun havde skældt ud.

Jeg sad og blev helt sær ved det, og jeg kom i Tanker om, at nu skulde der gøres noget. Love noget, det vilde jeg ikke, det havde jeg prøvet saa tit; men det havde aldrig hjulpet en Smule. Jeg syntes, bare vi kunde blive rigtig gode Venner igen, saa kom jeg over det, og saa var det

jeg fandt paa noget Kommers, jeg tror det var det, der hjalp, jeg har i al Fald aldrig drukket for meget siden«.

»Nej lille Jens, nu er det bedst Du fortæller det hele«, sagde Maren Johanne.

»Det hele, der er saamænd ikke mere at fortælle«.

»Naa ikke, jo det bedste er nok tilbage endnu, og vil Du ikke fortælle det, saa vil jeg«. Maren Johanne saa op, og der kom pludselig baade Skælmeri og Varme i hendes Blik. Saa tog Maren Johanne fat, medens Jens kom med sine Bemærkninger.

»Se vi sad paa hver sin Side af Bordet, ligesom vi gjorde altid. Der var saadan en Revle midt gennem Bordet, og medens vi var yngre, havde vi megen Kommers med den. Vi var lidt hastige begge to, og det kunde nok hænde, at vi kunde tage en Tørn«.

»He, he, ja det passer, Mor«, indskød Jens.

»Men vi vilde jo gerne være gode Venner igen; men det kneb jo lidt at begynde. Saa havde vi fundet paa nogle Narrestreger. Naar den ene af os lagde sin Haand hen til Revlen, og den anden kom med sin, og de saa kunde faa fat i hinanden, saa skulde vi være gode Venner igen. Det var jo bare noget Pjank; men vi havde meget Morskab af det, og det hjalp os nu saa tit. Hvis jeg var vred, saa kom Jens listende med sin Haand, og saa kunde han lave saa mange Abekattestreger, saa jeg kom med min tilsidst«.

»Ja og saa løb Mors Fingre ligesom Kattckillinger; men jeg fangede dem jo tilsidst«, sagde Jens leende.

»Men nu var der saamænd gaaet mange Aar, hvor vi ikke havde prøvet paa de Kunster. Men saa kom Jens i Tanker om det. Jeg sad og saa paa ham, saa opdagede

jeg, at han var lige ved at komme til at le, og saa kom hans Haand lige saa stille listende hen til Revlen. Han skævede efter mig; men jeg lod som ingen Ting.

Saa begyndte han paa sine Abekattestreger. Han rejste den ene Finger i Vejret, ligesom den vilde kigge ind paa den anden Side, og da det ikke hjalp, gav han sig til at fløjte. Jens har nu været et helt Geni til at fløjte al sin Tid, og saa fløjtede han nogle Toner, der fik mig til at spidse Øren.

De maa vide, at da vi var unge, tjente vi begge to i Mølleby. Jens tjente hos Sognefogden, og jeg paa Mølle-skov, der laa ude paa Marken. Vi var blevet gode Venner, men det var ikke saa nemt, for min Madmor var striks og passede godt paa.

Vi vilde jo gerne snakke lidt sammen om Aftenen; men det kunde ikke gaa an, at Jens kom ind paa Gaarden. Saa laa der en lille Skov bagved Haven, der gik Jens ned, og saa fløjtede han saadan et bestemt Signal. Det lød ligesom det var en Fugl, han kunde slaa nogle Triller, saa vi kunde høre det over hele Gaarden.

De andre talte saa tit om, hvad det var for en Fugl, men jeg blev helt rød i Hovedet, jeg vidste jo Bøsked«.

»Ja for Fuglen det var mig«, lo Jens, »og naar de andre saa var gaaet i Seng, saa kom Mor listende«.

»Det var nu ikke til enhver Tid; men af og til maatte jeg jo føje ham. Men nu fløjtede Jens akkurat ligesom den Gang, og han kunde alle Trillerne ligesom i gamle Dage. Det kunde jeg alligevel ikke staa for, og saa kom jeg ogsaa med min Haand tilsidst«.

»Og saa tog jeg den, ligesom vi fanger en Mus«, lo Jens.

»Ja det gjorde han, og saa var vi ogsaa gode Venner.

Vi sagde nu ingenting; men saa lige paa en Gang rejste Jens sig og tog Klukflasken, han lukkede Døren op til Bryggeret og hev den ned i Stengulvet, saa den gik i hundrede Stykker«.

»Det var nu næsten Synd, for det var en god Flaske«, sagde Jens.

»Saa vendte Jens sig om og saa paa mig, og jeg kunde se, det var Alvor. Han havde lovet saa tit, at han skulde holde op; men denne Gang vidste jeg, at jeg kunde stole paa ham. Jeg var lige ved at give mig til at græde, og saa havde jeg maaske aldrig i mine Dage været saa glad. Saa gik Jens over til Niels Peter, og hans Flaske fik samme Tur«.

»Ja hvorfor skulde han have, naar jeg skulde miste«.

»Men siden den Dag har Jens ikke smagt Spiritus, og Niels Peter heller ikke«.

»Ja det passer, vi tager os en Bajer eller en Draabe andet Øl; men Brændevin og Rom og Kognak og alt det der, det er forbi«.

»Og siden har vi haft det forfærdelig godt her i Rullehuset, for Jens er nu lige godt en Stadsmand, det siger jeg«. Maren Johanne saa paa Jens, som sindigt tændte sin Pibe.

»Ja, naar de Fruentimmer tager fat, kan vi andre ikke klare os, saa lad bare Maren Johanne have det sidste Ord«.

„Ich weiss nicht, was soll es bedeuten —“

Ved Gg.

Gamle Lærer P. var Lærer ved en lille enklasset Skole i Sønderjylland. Stedet kan jo være ligegyldigt, og Navnet for saa vidt ogsaa.

Han var jævn og ligetil. Nogen stor Begavelse var han ikke; han havde ikke faaet den reglementerede Seminarieuddannelse, og hans Tysk var derfor langt fra fejlfrit. Han følte det derfor vistnok som en Befrielse, naar han kunde puste Skolestøvet ud af Lungerne efter endt Dagsgerning, og i et godt Lag mellem Venner og Naboer kunde drøfte Dagens Begivenheder — helst dog med en lille Kaffepunch foran. Han nød den brune Nektar med Maade, men den gav Mod. I saadanne Øjeblikke frygtede han hverken Kredsskoleinspektør eller Landraad, men kritiserede indgaaende alle de nymodens Indretninger, som var bleven indført i Skolen. Kun sin Kone, Katrin, der med sikker Haand førte Regimentet inden Døre, bevarede han altid Respekten for.

Som Følge af, at han saa vanskeligt kunde forlige sig med dette hersens »mir« og »mich«, »dir« og »dich«, »der«, »die«, »das« osv., maatte han nogle Gange finde sig i at tage paa et 6 Ugers Lærerkursus, der afholdtes i Segeberg, og hvor det forsømte skulde indhentes. Her var det forbudt Kursusdeltagerne at tale Dansk indbyrdes. Det var strengt nok, og det blev da heller ikke overholdt, naar Lærerne samledes til et mere gemtligt Samvær om Aftenen. Og Resultatet af de 6 Ugers »Slid« var da nok heller ikke overvældende.

En skønne Dag efter Lærer P.'s Hjemkomst fra et saadant Kursus kører en lukket Vogn op for Skolens Dør. Ud af Vognen steg Regerings- og Skoleraad M. fra Slesvig og Kredsskoleinspektøren. De vilde overvære gamle P.'s Undervisning i Tysk og høre, hvad han havde lært. Men Læreren var ikke i Skolen, og Døren var lukket. Hvor var Læreren? Jo, der blev fejret et større Bryllup i Byen, og Læreren var efter hævdvunden Skik og Brug ved saadanne Løjligheder den »fødte« Skafter. Han havde lige skaaret Stegen for, da den forfærdelige Meddelelse

naaede ind til Bryllupsbordet, at to Regeringsherrer var kommen for at revidere Skolen. Gamle P. tabte ikke blot Kniv og Gaffel, men ogsaa Mund og Mæle. Han begav sig hurtig hjem for at se, hvad der overhovedet endnu kunde reddes. Regeringsraaden forlangte bøst, at Børnene — saavidt det var muligt — skulde samles, og saa skulde Læreren give en Time i Tysk. En halv Snes Poder blev indfanget, og Timen kunde begynde. Gamle P. lagde saa ud for Alvor, for han skulde jo vise, hvad han havde lært i Segeberg. Han lod Munden løbe i et væk. Børnene sad tavse, og de to Herrer ligesaa. Min Hjemmelsmand, der selv var en af de forhavsede Elever, havde aldrig hørt Læreren udvikle en lignende Talefærdighed. Ikke et Barn forstod, hvad han sagde. Og de to »Revisorer« formaaede ikke at følge med. Det begynde at trække om Mundvigerne.

Nu maalte P. for sidste Gang Skæppen ordentlig fuld. Men da brast det.

Den ellers saa strenge og frygtede Regeringsraad drejede sig flere Gange rundt paa Hælen, slog sig paa Laaret og lø, saa Vinduerne næsten klirrede, og raabte saa: »Hold dog op, Menneske, eller De dræber mig med Deres forfærdelige Tysk!« Gamle P. lod Munden staa halvaaben og vidste ikke, hvad der foregik, indtil ogsaa han erkendte Situationens Afspænding.

Se, den klarede gamle P. nu udmærket, og det allerbedste ved Sagen var det, at han havde været paa Kursus for sidste Gang, for Regeringsraaden mærkede dog nok, at de Penge godt kunde spares for Fremtiden.

Men ved en anden Lejlighed gik det nu mindre heldigt.

Det var til Kejserens Fødselsdag, der som bekendt efter Forordningen skulde fejres med særlig Festlighed. Skolestuen var pyntet, og sidelange Digte, fulde af Lovprisninger over Herskerens Mildhed, Fromhed og sjældne Herskerdyder, var lært udenad. Læreren skulde holde en Tale, og Børnene synge en Sang, passende til Lejligheden. P. var ingen stor Sanger, og Repertoiret af patriotiske Sange var ikke omfattende. Ja, hvad skulde der vel synges paa en saa ophøjet Dag? Gamle P. mente, at det bedste lige var godt nok. Den Sang, han yndede fremfor alle andre, skulde saa tjene til at forherlige Kejserens ophøjede Person og velsignelsesrige Regimente, men det var ulykkeligvis H. Heines vemodige Loreley-Vise: »Ich weiss nicht, was soll es bedeuten, dass ich so traurig bin«.

Den sang man altsaa i P.'s Skole paa Landets største Glædesdag.

Da Børnene kom hjem, spurgte en tysk Jernbaneembedsmands Hustru sin lille Dreng om, hvad der blev sunget i Skolen. Ja, det var da: »Ich weiss nicht, was.....«

Men Gudbevar os, det var jo den rene Majestætsfornærmelse! Hendes Mand, der aspirerede til en lille Udmærkelse, i det mindste til »allgemeines Ehrenzeichen«, sendte en Indberetning til Landraaden, hvori han udmaalede med de mest grelle Farver den forfærdelige, fædrelandsfjendtlige Begivenhed, gamle P.'s Skole havde været Vidne til.

Efter et Par Dage blev Læreren saa stævnet for Landraad og Kredsskoleinspektør, og gamle P. maatte vandre den lange Vej til Byen. Modtagelsen var ikke mild; thi Paragrafferne angaaende Majestætsfornærmelse og Landsforræderi var skrappe i den Tid. Naa, en saadan Næse, som gamle P. bragte med hjem, var noget af et Monstrum, som man i en Menneskealder ikke havde set Mage til. Katrin, der frygtede for, at man straks havde beholdt Far, modtog ham med aabne Arme, men henstillede meget kraftigt til ham at være mere forsigtig næste Gang.

Jo, det skulde han nok, for saa dum var han da heller ikke, at han kunde forløbe sig igen.

Kejserens Fødselsdag havde været i Januar, og den næste patriotiske Festlighed faldt derefter i Begyndelsen af Marts paa gamle Kejser Wilhelms Dødsdag. Efter allerhøjeste Befaling skulde Dagen fejres i alle Landets Skoler som en Mindefest til den højsalige afdøde Kejsers Ihukommelse.

Lærer P. rustede sig til Sørgefesten. Mor mente, om han ikke hellere først skulde tale med Degnen angaaende Festsangene, men derom vilde P. ikke høre Tale, for Degnen var noget af en »lun Bror«, der nok før havde ført sin lettroende Kollega lidt paa Glatis. Han trøstede sin bekymrede Mage med, at han meget godt selv forstod, hvad der sømmede sig paa en saadan Mindefest.

Da han af egen dyrekøbt Erfaring vidste, hvor farligt det var at synge: »Ich weiss nicht, was soll es bedeuten« ved patriotiske Fester, greb han, for at være helt sikker i sin Sag, i den modsatte Tønde og lod saa til Forherligelse af den højsalige Kejsers Minde paa Sørgefesten. Børnene syngte: »Was blasen die Trompeten? Husaren heraus!«, hvis mange Vers ender med

Omkvædet: »Juchheirassasa, und die Preussen sind da! Die Preussen sind lustig, sie rufen: Hurra!«.

Naa, hvad der ikke havde været galt før, det blev det.

Ad den bekendte Vej indgik igen en Klage til Landraaden, og gamle P. maatte atter foretage den samme sure Bodsgang som for et Par Maaneder siden og blev udkældt paa lignende Maade som første Gang. Men de høje Herrer mærkede dog nok, at der næppe truede »Vaterlandet« nogen større Fare af denne Mand, og man lod ham gaa med Formaning om ikke at gøre lignende Dumheder for Fremtiden.

— — —

Det var naturligvis kun Mænd af P.'s ubehjælpomme og naive Natur, der saa grovt drattede i, men de fremdragne Begivenheder viser dog tydeligt, hvilke latterlige Fremtoninger, den opstyltede Patriotisme og det smaalige Snuseri kunde fostre. Det var dengang uhyre let for Lærere, hvis Vugge havde staaet mellem Kongeaen og Skelbækken, og hvis Patriotisme ikke »betågt« sig nok, at faa et »Slet« i Karakterbogen, der gemtes mellem Landraadens og Kredsskoleinspektørens hemmelige Akter.

Gamle Indskrifter.

Paa et gammelt Manglebrædt i Fæsted, stod i Kanten indskaaret med store latinske Bogstaver:

»Lef varlig, Tiden er farlig,
Døden er snarlig. Anno 1777.«

En Messing Tobaksdaase bar følgende Indskrift:

»Vandre varlig, Tærer sparlig, Tiden er farlig,
Døden kommer snarlig.

Jakob Hansen Nakler 1699«.

Daasen er iøvrigt prydet med et Skib, som bærer Splitflag, og en Mand, der meder, og en, der skyder efter en Fugl.

Christian Thomsen fra Aabenraa,

* d. 21. Dec. 1880, † d. 26. Juli 1916.

Faderen var Kaptajn og Christian Thomsen var født helt omme paa den anden Side af Jordkløden, i Victoria, Hongkong. Tidlig var han bleven forældreløs og var opdraget hos sin Faster, Skolebestyrer Juhlers Enke i Aabenraa, Student fra Haderslev Skole; Livet laa aabent og lovende for ham.

Faa har været bedre udrustet til at tage imod det. Christian Thomsen var en ypperlig Idrætsmand, hans Boldte ramte, hvor de skulde; mødte han en Hindring paa sin Vej, sprang han over den. Han var stor og bred og lys, men maatte altid bære Brillen. Han havde et Overmaal af legemlig Kraft, undertiden kunde han lege med sin Styrke og Smidighed, saa hans Venner blev ganske betænkelige; men han vidste nøje, hvad han kunde byde sin Krop, og han stolede paa sine Evner.

Hans Opfattelse var lynsnar, hans Hukommelse ypperlig; han holdt ikke af at vise sine Følelser, men over for hans Venner kunde de bryde igennem paa en overmaade indtagende Maade, det dybeste Træk i hans Karakter var maaske hans Ærlighed, han spillede ikke Komædie hverken over for sig selv eller andre.

Han var altid optaget af en eller anden Sag. En Tid var det Afholdssagen, der fyldte hans Sind; en anden Tid var det en kristelig Sammenslutning af svejtsiske Studenter, der havde hans varmeste Interesse; han deltog i deres Møder i Zürich, han boede i en »evangelisk Stiftelse« i Universitetsbyen i Sydtyskland og var stærkt optaget af det Fællesskab, han levede med i indenfor dennes Mure, indtil dets sødlige Tone blev hans danske Friskhed for stærk og dets mystiske Hang til Spiritisme og anden Løndom stødte imod hans Trang til Klarhed. Han skulde

helst til Bunds i Tingene, Matematik var ham en Fryd; i Krigen gik senere en stor Del af hans Fritid til Skakspil.

Christian Thomsen var i mange Maader en Type paa den gode glade Student, optaget af aandelige Interesser paa mange Omraader, af vort nationale Arbejde, af Ny-Skandinavisme og meget andet — aldrig var han vel gladere og mere optaget af Planer og Forhaabninger end under et Besøg i »Akademiska föreningen« i Lund ved Aarhundredskiftet eller ved et 14 Dages Ophold paa Askov i en Sommerferie.

Thomsen var Jurist, en Tid lang optog Studiet af Straffeloven ham meget stærkt; han havde ellers saa let ved næsten legende at lære, hvad hans medstuderende sled i. Tilværelsen var saa rig, der var saa meget, han skulde være med i; selve Livet var langt fyldigere og interessantere end Studiet. En Vinternat paa Schwarzwalds Bjerghøjder, en Sommermorgen ved Vierwaldstättersøen — Live! bød paa saa meget, og det var da en Selvfølge, at han med Lethed skulde tage sin Eksamen; hans Kammerater undrede sig maaske nok over det; men Referendar-Eksamen blev pænt overstaaet, og — saa kom det store Brud i Christian Thomsens Tilværelse: han blev slaet ud af sin Bane.

Forudsætningen for, at en Jurist kunde naa frem til den afsluttende Eksamen og blive Advokat, var nogen Tids Ansættelse som »Referendar« i den preussiske Stats Tjeneste, og den Vej blev, netop da Thomsen var naaet saa vidt, spærret for unge Jurister, som aabenlyst havde vist dansk Sindelag. Under disse Forhold aabnede hans Referendar-Eksamen ingen Vej fremad; han var ikke videre med sit Studium end den Dag, han gik ud fra Haderslev Skole.

Han havde altid haft en god Tilflugt hos en Slægtning i Klovtoft, i hans Hjem var der Rygstød at finde, det svigtede heller ikke nu; men det er ikke let at begynde paany, naar Aars Arbejde er tabt. Chr. Thomsen sundede sig et Aars Tid, saa begyndte han paa at studere Lægevidenskab, den eneste, der under de givne Forhold stod ham aaben. Men det blev kun til Pligtarbejde, han havde ikke frit valgt dette Fag ud af sit Hjertes Trang, færdedes ved det ene og det andet sydtyske Universitet, men naaede ikke at fuldføre sit Studium.

»Den nordslesvigske Folkebank« i Aabenraa havde inidder- tid Plads til Thomsen, han kom ind i et stadigt og regelmæssigt

Arbejde og fyldte sin Plads; men det var rigtig nok ikke det, man havde drømt om og haabet paa i Ungdommens ildfulde Aar. Det gik dog her som alle Vegne, hans Arbejde fangede hans Sind, som alt alvorligt Arbejde maa, naar det gøres godt. Hans gamle Vennekreds samlede om ham, og det var altid en Selvfølge, at hans friske Sind og aabne Færd flokkede nye om ham — Venner for Livet.

Saa kom Krigen; Christian Thomsen var nu midt i Trediveerne, men han maatte straks stille sig til Tjeneste ved det flensborgske Reserveregiment (R. I. R. 86). Først blev han indkvarteret i Borgerforeningens store Sal. Der var endnu Eventyrlyst i hans Sind. »Tyskerne kan sagtens«, sagde han, »tænk, om det var for Danmark, vi nu gik i Krig!«

Christian Thomsen var naturligvis en ypperlig Soldat, Anstrengelserne var ikke til for ham; selve Friluftslivet og det legemlige Arbejde var ham hver Dag en Glæde. De nye Egne, den fremmede Befolkning, Dagens Hændelser tog han imod med friske Sanser; men hans Hjerte og dybeste Følelser var ikke med Tyskerne i Krig. Han var maaske endnu mere en Aabenraa-Dreng, end han var Danmarks Søn, og der hjemme gik hans vordende Hustru og ventede paa hans Hjemkomst.

Han havde en Aftale med en Kammerat, en Købmand fra Haderslev, om, at han vilde vedblive at være menig; det lykkedes for Kammeraten, men Thomsen kunde slet ikke sætte det igennem, han blev Underofficer, han blev Oversergent, i mange Maaneder var han Kompagnifurér i Picardiet; det var med Nød og næppe, han kunde værgе sig imod at bliver Officer, men det vilde han ikke være. Han saa tit paa Krigen som paa et Skuespil: »Det er spændende, aa, hvor jeg ønsker at leve og se Afslutningen!« Han beundrede stærkt Tyskernes Disciplin og Magtudfoldelse; men han troede ikke paa Nytten af dem, og det kunde ligefrem pine ham, at alle disse Kræfter skulde ødsles paa en Sag, han ikke vilde eller kunde tro paa.

Han tog Orlov for at komme hjem og gifte sig, han kunde sidde i et Skovbryn i Picardiet og i Timevis drøfte Rigtigheden og Betimeligheden af dette Skridt, og saa endte Drøftelsen med, at han laa paa sin Ryg, saa op i Trækronerne og for sig selv og sin nærmeste Fælle udmalede sit kommende Hjem i den frie danske By Aabenraa.

En Ting var Christian Thomsen aldrig i Tvivl om: Han vilde ikke dræbe nogen i Krigen! Kunde han ikke komme til at dræbe et Menneske, der var langt værdifuldere end han selv, havde han Ret til det? Var det ikke Uret at slaa ihjel for en Sag, han ikke troede paa, at dræbe et Menneske eller Mennesker, som selv troede paa, at de kæmpede for Rets og Friheds Sag! Og de havde vel endda Ret i den Tro! Tænk om et Menneske havde dræbt Shakespeare eller Goethe, medens de var unge. Man kunde jo aldrig vide, om det var en saadan Mand, man stod over for. Han skulde nok vide at holde sine Hænder rene i det uendelige Uvejr.

En Dag sad han saa i min Stue og græd: »Jeg har slaaet en Mand ihjel i Gaar!« — »Ja, men hvorledes?« Og han fortalte, at han med sit Korporalskab maatte besætte et nysprængt Minekrater; der var flest Nordslesvigere i Korporalskabet — han gentog dette, som om det var det, der bedst forklarede hans Færd, og det var det vist ogsaa —, det gjaldt om at komme først, ellers vilde det koste endnu flere Menneskeliv; han kom først, men saa sprang en høj Engländer op paa Kraterets Kant med en hævet Haandgranat, — »og saa var jeg hurtigst!« Den ellers saa glade og ligevægtige stærke Mand laa med begge Arme ud over Bordet og græd.

Det var sidste Gang, jeg saa Christian Thomsen, faa Maaneder efter blev han borte ved Pozières under Somme-Slaget.

Christian Thomsens Minde bør bevares i Sønderjylland; faa er bleven ramt saa haardt af Fremmedherredømmet som han. Hans Livsvej blev tungere, fra han kom i Skole; hans Bane afbrødes, da han troede, at han var naaet frem. Da han saa atter var naaet i Gang ad en ny Vej, tog de herskende ham bort fra den og skar hans Livstraad over. Han fik ikke Lov til at fylde den Plads eller gøre det Arbejde, som hans Evner og Sindelag naturligt gav ham Adkomst til.

Men alligevel er vi mange, der mindes ham som den aabneste, friskeste og mest velbegavede unge Mand, vi har mødt. Der har ikke været mange Mennesker, der har haft ærligere Vilje til dansk Arbejde end han, der har elsket det danske Sønderjylland mere uselvsk og inderligere. Han var selv et smukt Udtryk for mange af vor Landsdels bedste Egenskaber.

H. Lausten - Thomsen.

VORE FALDNES MINDE.

Dengang I drog bort, blev det knugende trangt,
saa trangt, at vi knap kunde aande,
dengang I drog bort, forstummed al Sang,
den blev kvalt i vor navnløse Vaande.

Ligesom i Fjor bringer vi i det følgende en Række Billeder af Mindesmærker for de i Verdenskrigen faldne Sønderjyder med en kort Beskrivelse af Mindestenen og dens Rejsning. I de følgende Aargange vil Sprogforeningens Almanak fortsætte dermed, indtil vi har bragt dem alle, som et Vidnesbyrd om de Ofre, Sønderjylland maatte bringe, før vi naaede hjem til Danmark.

Holbøl.

Mindestenen i Holbøl afsløredes den 23. Oktober 1921. Den bestaar af en stor Natursten, der er rejst paa en Mindehøj nordfor Kirken, og som bærer følgende Indskrift, der er forfattet af Dr. Storm, Graasten:

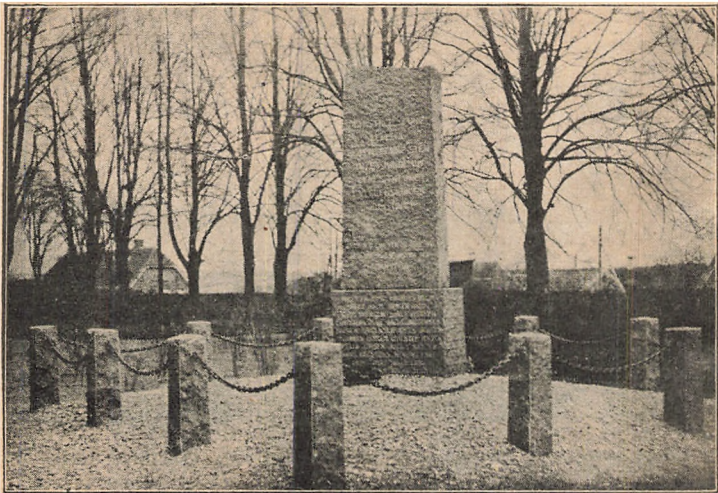
I faldt, da Livets Højtid først var inde
med Manddomssolen vældende omkring.
Guds dybe Fred skal Døden overvinde,
og Sjælen slutte Evighedens Ring.

1914—18.

I en Halvkreds rundt om Hovedstenen er opstillet 11 mindre Naturstene, som bærer de faldnes Navne: 12 fra Vilsbæk, 2 fra Gejlaa, 4 fra Østergejl, 9 fra Holbøl, 3 fra Kelstrupskov, 4 fra Hønsnap, 7 fra Sønderhav, 5 fra Rønshoved, 3 fra Kelbjerg og 9 fra Hokkerup; ialt 58 Navne. Den midterste af Halvkredsens Stene bærer Indskriften: »Dette Minde rejste Holbøl Menighed over sine 58 faldne.«

Højtideligheden ved Afsløringen indlededes med en Gudstjeneste, hvor Pastor Andersen prædikede. Bagefter samlede Menigheden om det smukke Anlæg, og en Moder, der havde mistet 2 Sønner i Krigen, oplæste Verset, der er indhugget i Stenen.

Tyrstrup.

Paa Tyrstrup Kirkegaard, ved Kirkens sydøstlige Hjørne, afsløredes Mindestenen for de faldne den 15. November 1921.

Mindeste~~pen~~, der bestaar af bornholmsk Granit, er ca. 4 m høj og er omgivet af en Indhegning af 12 Granitstene, forbundne med Jernlænker. Selve Stenen bærer følgende Indskrift: »Tyrstrup Sogns Beboere rejste denne Sten til et Minde om deres faldne i Verdenskrigen 1914—1918«. »Hvad jeg gør, ved Du ikke nu, men Du skal forstaa det siden efter«. Paa Sokkelens 4 Sider er 57 faldnes Navne indhuggede. Stenen er udført af Sien- og Billedhuggerne Jensen og Nielsen i Kolding, og Midlerne er ogsaa her bragt til Veje ved en frivillig Indsamling i Sognet.

Ved Afsløringshøjtideligheden prædikede Pastor Roesen, Kolding, først i Kirken og foretog derefter selve Afsløringen. Kirkældste Jeppe M. Petersen, Seggelund, tog paa Kirkeforstanderskabets Vegne imod Stenen.

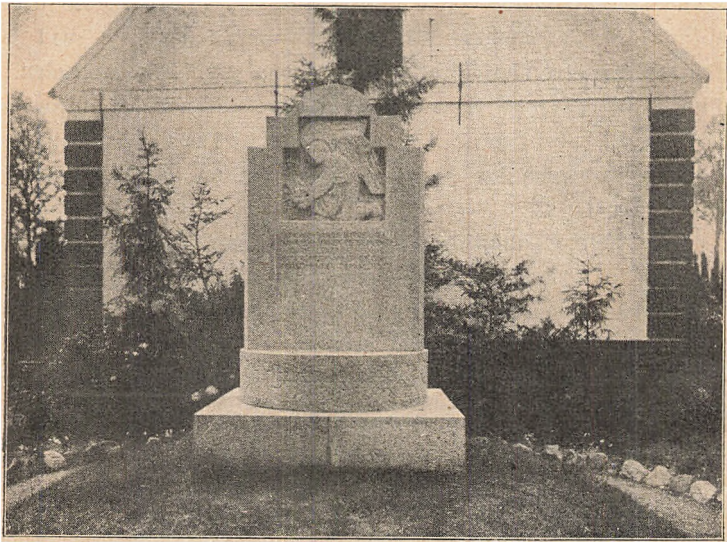
Paa Brødremenighedens Kirkegaard i Christiansfeld er der rejst en Mindesten med 8 Navne paa faldne fra Brødremenigheden. Den blev afsløret den 17. April 1922.

Dybbøl.

Mindestenen paa Dybbøl Kirkegaard blev afsløret den 22. November 1922. Den store trekantede Granitsten bæres af en rund Sokkel, der atter ligger paa et firkantet Granitunderlag. Paa den mindre Sokkel staar: »Denne Mindesten over de i Verdenskrigen faldne satte Dybbøl Sogns Beboere i 1922. Kærlighed bortfalder aldrig. 1. Kor. 13. V. 8«. Paa de to Sider, der vender ind imod Kirken, er Navnene paa de 35 faldne fra Dybbøl Sogn indhugget. Forsiden er prydet med et Relief, der fremstiller en Engel, som planter en Rose paa Krigerens Grav, og nedenunder følgende Vers af Valdemar Rørdam:

»Bundne bær de Byrderne,
Saarede vandt de Sejren,

Døde leve de her,
Adspredte samle de os,
Dersom vi er dem værd.«

Tegningen til Stenen er givet af Kunstneren Thomas Skovgaard, medens Sten- og Billedhugger Nielsen, Frederikssund, har udført Arbejdet.

Ved en Indsamling i Sognet, der indbragte 6000 Kr., skaffedes Midlerne til Stenens Rejsning tilveje.

Ved Afsløringshøjtideligheden, hvor Regimentsmusikken fra Sønderborg var til Stede, prædikede Provst Thyssen og Sognepræsten Pastor Hansen i Kirken. Ved Mindestenen, der var dækket af et stort Dannebrogflag, talte bagefter Provst Thyssen og overdrog Stenen til Menighedsraadet, paa hvis Vegne Formanden, Gdr. Chr. Johnson tog imod den. Sogneraadsformand Johan Jørgensen takkede paa Kommunens Vegne, og til sidst talte Pastor Hansen. Højtideligheden sluttede med en Sammenkomst i Ragebøl Kro.

Skodborg.

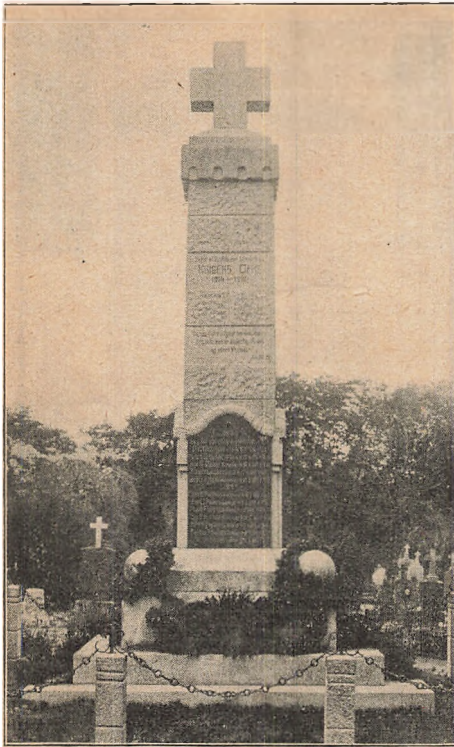
Mindesmærket for de faldne fra Skodborg Sogn afsløredes Søndag den 11. Juli 1922. Den bærer 38 Navne. Mindesmærket er udført af Billedhugger N. Hansen Jacobsen; Stenhuggerarbejdet er leveret af Forsbergs Stenhuggeri i Kolding. Paa Stenens Bagside staar: »Skodborg Sogn rejste dette Minde for sine Sønner, faldne i Krigen 1914—18«.

Omkostningerne ved Stenens Rejsning beløb sig til 6000 Kr., der indkom ved en Indsamling blandt Sognets Beboere og ved en Indsamling blandt Mænd og Kvinder, født i Skodborg Sogn, som var med til Afstemningen, og endelig ved Afholdelsen af en Kirkekoncert, medens Restbeløbet dækkedes af Sognets Kirkekasse.

Afsløringshøjtideligheden indlededes ved en Gudstjeneste, hvor Provst Nissen, Haderslev, talte. Ved Mindesmærket talte derefter Sognepræst Pastor Bjerg, og Kirkeforstanderskabets Formand, Købm. Andr. Hollensen foretog Afsløringen. Om Aftenen var der en Mindefest i Forsamlingshuset, hvor Pastor Jensen, Jels, og fhv. Minister H. P. Hanssen talte.

Bjolderup.

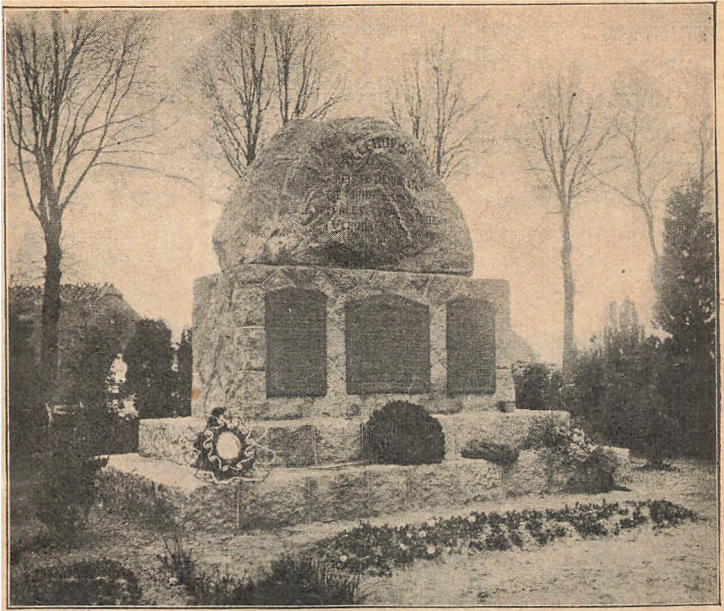

Anden Pinsedag, den 16. Maj 1921, afsløredes Mindesmærket for de faldne paa Bjolderup Kirkegaard. Mindestenen, der er leveret af Sten- og Billedhugger Steffen Møller, Haderslev, bærer Indskriften: »Rejst af Bjolderup Menighed. Krigens Ofre 1914—1918«. »Ogsaa dette udgaar fra den Herre Zebaoth, han er underlig i Raad og stor i Visdom. Es. 28, 29.«. Paa 4 sorte, blanklebne Marmortavler paa Mindestenens 4 Sider nedenunder

staar de 51 faldnes Navne. Af disse er 6 Par Brødre, og af én Familie 3 Sønner. Paa Mindestenen er Navnene paa 2 savnede Mænd ikke kommen med, fordi deres Hustruer ikke ønskede det; de levede endnu i Haabet om, at de vilde vende hjem. Stenen har kostet 5000 Kr.; ved Indsamlingen i Sognet indkom 6200 Kr.

Ved Afsløringen samledes Menigheden efter den sædvanlige Gudstjeneste, hvor Sognepræsten Pastor Bruhn mindedes de faldne, omkring Mindestenen. Kirkeældste Lorens P. Højssel foretog Afsløringen, og Præsten lyste Velsignelsen over Menigheden og Mindesmærket.

Ullerup.

Den 23. September 1921 afsløredes Mindestenen for de faldne i Ullerup Sogn. Det er en stor bred Natursten, der hviler paa et muret Kampstensfundament. Stenen bærer følgende Indskrift, der er indhugget af Stenhugger Küh l, Graa- sten: »Ullerup Sogn rejste denne Sten til Minde om 73 Sønner, som blev tvunget i Døden i Verdenskrigen 1914—18«. Paa tre indmurede Tavler i Fundamentet staar de faldnes Navne, og under Navnene staar: »De, som saa med Graad, skulle høste med Frydesang«. Midlerne til Stenens Rejsning er indsamlet i Sognet; et manglende mindre Beløb betaltes af Kirkekassen.

Indvielsen indlededes med en Gudstjeneste i Kirken, hvor Pastor H a n s e n, Dybbøl, prædikede. Under Gudstjenesten var Kongeparret, der fra Sønderborg var paa en Udflygt i Sunde- ved og havde hørt om Afsløringen, kommen til Stede. Stenen

var dækket af et stort Dannebrogflag, og Provst Thyssen foretog Afsløringen, hvorefter Kong Christian talte: »Paa Dronningens og egne Vegne udtaler jeg vor store Deltagelse i den Sorg, der har ramt Ullerup Sogn og hele Sønderjylland. Den Pligtopyldelse og Troskab, der her er bevist, vil altid staa for os som et lysende Forbillede. Vi har fulgt Eders Kamp i de mange Aar med Beundring«. Kongen og Dronningen nedlagde derefter Blomster ved Mindestenen. Derefter talte Sognepræsten Provst Andersen.

Emmerlev.

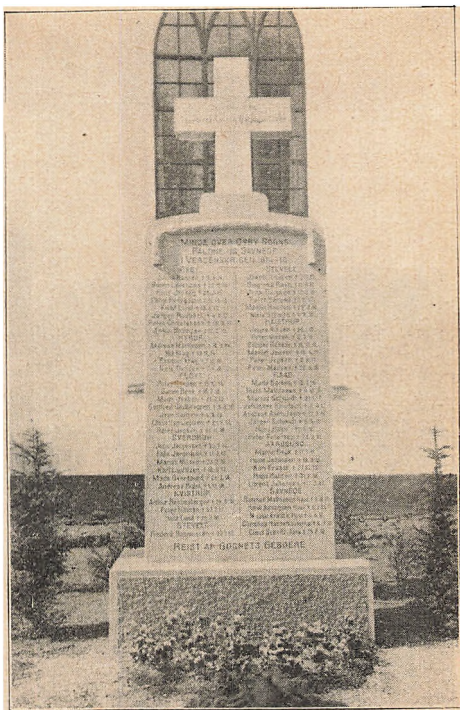
Ved en Høstguds-tjeneste den 11. September 1921 indviedes Mindestenen for de faldne paa Emmerlev Kirkegaard. Det er en smuk Granitsten, banet paa Forsiden, med Indskriften: »Krigens Ofre 1914—18«, hvorefter følger 26 Navne. De sidste 8 Navne tilhører 4 Broderpar.

Midlerne til Stenens Rejsning er tilvejebragt ved en Indsamling blandt Sognets Beboere. Stenen er udført af

Billedhugger H. Chr. Fintzen, Tønder. Ved Afsløringen talte Provst Christensen, Tønder.

Øsby.

Den 14. August 1921 afsløredes Mindestenen over de faldne fra Øsby Sogn. Korset over Stenen bærer Indskriften: »Jobs Bog 19, 25: Og jeg veed, at min Genløser lever.« Over de 59 Navne, som Mindestenen bærer, staar: »Minde over Øsby Sogns faldne og savnede i Verdenskrigen 1914—18«, og derefter følger 8 Navne paa de faldne fra Øsby, 4 fra Hyrup, 7 fra Flovt, 6 fra Sverdrup, 3 fra Kvistrup, 7 fra Ste-

veldt, 6 fra Hajstrup, 8 fra Raad og 5 fra Aarø Sund, samt 5 Navne paa savnede, ialt 59 Navne. Nederst paa Stenen staar: »Rejst af Sognets Beboere.« Antallet af faldne fra Øsby Sogn var ualmindelig stort; det vil omtrent svare til en Femtedel af de indkaldte.

Stenen er udført af Stenhugger Steffen Møller fra Haderslev. Midlerne til dens Rejsning bragtes tilveje ved en frivillig Indsamling, der foranstaltedes af Kirkerepræsentanterne.

Paa Øen Aarø, der ogsaa hører til Øsby Sogn, er der rejst et særligt Mindesmærke for de faldne fra Øen.

Nordborg.

Mindestenen i Nordborg indviedes den 28. Maj 1922 samtidig med den nye Kirkegaard. Mindestenen er en 4 Meter høj og 1 Meter bred Granitsten med følgende Indskrift under en Egekrans: »Minde over dem, som ikke vendte tilbage. 1914—1918.« Ved Stenens Fod staar 4 sorte Marmortavler; de to af dem bærer 38 Navne paa de faldne fra Nordborg og Indskrifterne: »Hvad jeg gør, ved Du ikke nu, men Du vil for-

staa det siden efter. Johs. 13, 7«, og »Han er Herren, han gøre hvad som godt er for hans Øjne. 1. Saml. 3, 18«, den tredje Tavle bærer 17 Navne fra Holm og Indskriften: »Jeg ved, at min Genløser lever. Jobs Bog 19, 25«, og den fjerde Tavle 16 Navne fra Pøl og Indskriften: »Salige ere de døde, som døde i Herren. Aab. 14, 13«.

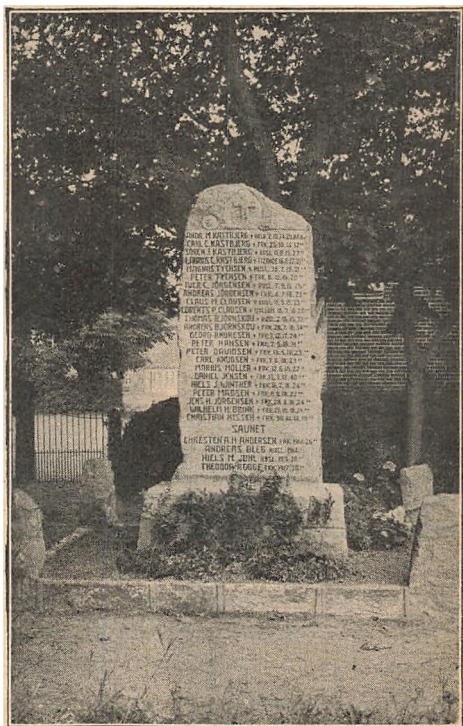
Tavlerne bærer ialt 71 Navne, men to Navne fra Nordborg er ikke kommen med.

Mindestenen er udført af en Stenhugger i Flensborg, og Midlerne til dens Rejsning bragtes tilveje ved en Indsamling i Sognet.

Paa Afsløringsdagen prædikede Sognepræsten Pastor Weber og Pastor Clausen, Hagenbjerg, i Kirken. Efter Guds-tjenesten samlede Menigheden om Mindestenen, og Pastor Weber indviede den nye Kirkegaard, og Provst Thyssen derefter Mindestenen og overgav den til Kirkeforstanderskabet. Gaardejer Philipsen redegjorde for Mindestensudvalgets Arbejde, og paa Kirkeforstanderskabets Vegne tog Købmand Clausen, Nordborg, imod Stenen.

Brede.

I September 1920 indviedes Mindestenen for de faldne paa Kirkegaarden i Bredebro. Stenen, der er udført af Billedhugger Fintzen, Tønder, bærer paa Østsiden under et Kors 23 Navne paa faldne og 4 Navne paa savnede, og paa Vestsiden 27 Navne paa faldne, ialt 54 Navne. De fire første faldne, hvis Navne er indhuggede i Stenen, var Brødre. Paa Stenens ene Kant er indhugget: »De faldnes Minde.« »Jeg lever, og I skulle leve«, og paa den anden Kant: »Vi glemmer Jer aldrig«.

Ved frivillige Gaver fra Sognets Æbeboere, særlig dog fra de

faldnes Familier, bragtes Midlerne til Stenens Opførelse tilveje.

Ved Afsløringen talte Pastor Andersen, Møgeltønder, i Kirken.

Hammelev.

Mindestenen paa Hammelev Kirkegaard afsløredes den 18. September 1921. Den bærer paa Nord-siden Indskriften: »Minde over vore i Verdenskrigen faldne 1914—18«, hvorefter følger 8 Navne fra Hammelev, 9 fra Ladegaard og 12 fra Styding, ialt 29 faldne. Paa Nordsiden staar: »Ej Kærlighed var det, der tvang dem ud, men det var Pligtens tunge Bud.« »Rejst af Sognets Beboere«. Mindesmærket er udført af Stenhugger Steffen

Møller i Haderslev, og Midlerne til Stenens Rejsning tilvejebragtes ved en Indsamling blandt Beboerne i Sognet.

Afsløringsfestligheden begyndte med en Gudstjeneste i Kirken, hvor Pastor Petersen, Maugstrup, prædikede. Efter Gudstjenesten samledes Menigheden ved Mindesmærket. Her talte først Pastor Petersen, hvorefter Udvalgets Medlemmer, Mejeribestyrer Mathiesen og Asmus Jepsen, foretog Afsløringen.

Øster Løgum.

I Øster Løgum Sogn findes to Mindesmærker over faldne. I Fjor bragte vi et Billede af Mindestenen, der er rejst i Genner i 1920.

Mindesmærket i Ø. Løgum afsløredes 23. Sept. 1923. Det er en raat tilhugget Granitsten, fundet paa Gaardejer Bertram Poulsens Mark. Under en stiliseret Sørgepil er udhugget Ordene: »Minde over vore faldne 1914—18«, og ved hver Side af Stenen staar der tre sorte Stentavler, der bærer de 46 faldnes Navne. Mindesmærket er rejst paa en smuk Plads, der vender de to Sider til Kirkegaarden og de to andre Sider ud til Vejen. Rundt om Mindesmærket er lavet et smukt lille Anlæg, der paa en naturlig Maade gaar over i selve Kirkegaarden. Anlægget og Mindesmærket har kostet 4000 Kr.

Ved Afsløringen talte Provst Nielsen, Ensted, i Kirken, og ved Stenen Sognepræsten, Pastor Friedrichsen, der oplæste Navnene paa de 46 faldne og lyste Velsignelsen over den store Forsamling.

Felsted.

Mindestenen paa Felsted Kirkegaard indviedes den 21. August 1921. Stenen bærer paa Østsiden under et Kors Indskriften: »Minde om Felsted Sogns 89 kære Sønner, som fandt Døden i Verdenskrigen 1914—1918«. Nedenunder findes Navne paa 33 faldne fra Felsted og Indskriften: »Altsaa er der en Sabbatshvile tilbage for Guds Folk. Hebr. 4,9«. Paa Nordsiden findes 13 Navne fra Skovbøl og 8 fra Felstedskov og Ind-

skriften »Jeg ved, at min Genløser lever. Job. 19, 25«. Paa Vestsiden 12 Navne fra Tombøl, 4 fra Ladegaard og 3 fra Grøngrøft og Indskriften: »Lær os at tælle vore Dage, at vi bekomme Visdom i Hjertet. Ps. 90, 12«. Og paa Sydsiden 10 Navne fra Traasbøl og 6 fra Svejrup tilligemed Indskriften: »Salige ere de Tjenere, som Herren finder vaagen, naar han kommer. Luc. 12, 37«.

Mindestenen kostede 6000 Kr. Ved Indsamlingen i Sognet indkom 7000 Kr. Man skænkede desuden Kirken en Sølv-Alterkande med Indskrifterne »Til Jesu Christi Ihukommelse« og »De 89 faldne i Felsted Sogn til Minde«.

Ved Afsløringshøjtideligheden var der over 1000 Mennesker til Stede, langt flere, end Kirken kunde rumme. Pastor Hoock prædikede i Kirken og talte senere ved Mindestenen. Lærer M. Popp overgav Stenen til Kirkeforstanderskabet, og Gdr. P. Hansen, Slyngsten, tog imod den paa Kirkeforstanderskabets Vegne, hvorefter Præsten lyste Velsignelsen over Menigheden.

Bedsted.

Paa Bedsted Kirkegaard afsløredes Mindesmærket den 20. November 1921. Mindestenen, der er leveret af Firmaet Iversens Enke i Aabenraa, er en paa Forsiden blandslebent Granitsten, der staar paa en Sokkel og er omgivet af en Række Granitsten, forbunden med Lænker. Øverst bærer Stenen Indskriften: »Minde over Bedsted Sogns faldne i Verdenskrigen 1914—

1918.« Nedenunder ses 22 Navne paa faldne, deraf 8 fra Bedsted, 4 fra Andrup, 3 fra Gravlund, 5 fra Østerterp og 2 fra Maarbæk. Og nederst: »Salige ere de Døde, som døe i Herren. Joh. Aabenbaring 14. C. 1. V.«

Mindestenen har kostet 2000 Kr., der alle samledes ind blandt Sognets Beboere af de kirkeældste.

Ved Afsløringen talte den gamle nordslesvigske Præst N. C. Nielsen, Flensborg, der har været Præst i Bedsted, og daværende Frimenighedspræst i Bovlund N. A. Jensen, nu i Møgeltønder.

Tinglev.

Mindestenen paa Tinglev Kirkegaard, der afsløredes den 13. August 1922, bærer ialt 71 Navne, deraf 27 fra Tinglev, 8 fra Terkelsbøl, 2 fra Gerrebæk, 6 fra Kravlund, 11 fra Egebæk, 5 fra Søfiendal, 1 fra Gaardeby, 4 fra Broderup og 7 fra Stolte- lund og Bajstrup. Stenen er udført af Stenhugger Jo- ch u m s e n, Flens- borg, og Omkostnin- gerne ved dens Rejs- ning er tilvejebragt ved Indsamling i Sognet.

Ved Afsløringen prædikede først den tidligere Præst i Ting- lev Pastor Burmeister paa Tysk og derefter Sognepræsten Pastor Nielsen paa Dansk. Menigheden samledes derefter omkring Stenen, og efter at Dækket var faldet, lyste Pastor Burmeister Velsignelsen, og Pastor Nielsen, talte og overgav Stenen til Kirkeforstanderskabet, paa hvis Vegne Ren- tier Ska u tog imod den.

Svenstrup.

Den 26. Marts 1922 afsløredes Mindestenen paa Svenstrup Kirkegaard. Den er anbragt tæt ved Siden af Vaabenhuset. Det er en tre Meter høj Granitsten, hvis glatslebne Forside bærer Indskriften: »Minde over Verdenskrigens Ofre 1914—1918.« Derunder staar de 30 faldnes Navne indhugede, 16 fra Svenstrup og 14 fra Stevning, og nederst Verset:

Vi vil mindes Jer, der led
Og for fremmed Fane segned,
Pligtens tunge Strid I stred,
Uden Fjendehad I blegned. .

Fremmed Jord blev Eders Grav,
Fremmed Haand vil Krans Jer binde,
Hav vor Tak for, hvad I gav,
Ære være Eders Minde.

Rejst af Svenstrup Sogn 1921.

Ogsaa her er Beløbet til Mindestenens Rejsning indkommen ved en frivillig Indsamling.

Indvielsen begyndte med en Gudstjeneste, hvor Sognepræsten Pastor Fischer - Benz on og Pastor Hansen, Dybbøl, prædikede. Efter Gudstjenesten samledes Menigheden omkring Stenen, hvor Provst Thyssen, Ulkebøl, foretog Indvielsen, lyste Velsignelsen og overgav Stenen til Kirkeforstanderskabet, paa hvis Vegne Sogneraadsførmand Hans Hansen, Stevning, tog imod den.

(15)

Di manne Vejj.

Hvor er et manne Vejj,
som ingen regte kinne,
di ånde tusind Stejj,
å sjællen kan en sejj,
om en den regte finne.

Så manne Folk di står
i Grunden kuns å daske,
slet ingen Vejj di når,
men hven di anne går,
bagette rask di traske.

Di vee smind ett engång,
hvoå di går bagette —
dje Ti bløv bar få lång,
å hven di går i Mång,
så går et åltins lette.

— — —
Læ åll di anne gå,
di ver ett, hvo di lanne;
hven do di Mål ska nå,
så hjælber't ett å stå
å gaf o' åll di anne!

Chr. Seeberg,

En af Dücke Nissens Historier.

Ved H. Rud.

Da Tipoldefar sloges med afrikanske Sørøvere og siden skjulte en Skat, som man kunde købe det halve Hammelev for.

Min Bedstefars Bedstefar, altsaa min Tipoldefar*) var en gammel Sømand. Han blev meget gammel og holdt af at sidde i Kakkelovnskrogen. I Gaarden var der en Hingst, og der kom mange Folk til Huse med Hopper, og naar Folkene stod ham an, saa kunde han fortælle mange Historier af sit Liv. Han begyndte saadan:

Ja, lille Fa'r, a ha for'n te Søs i mi Daw! A ha væ'n te Søs i 30 Aaer. De' skiild' saa møj i Ti', som fra Allehelgensdaw te Persdaw! A ha væ'n sejlend' mæ mi Kaptajn fra de svart Haw saa lan't vi ku' komm' me Baa'e te en Plads, dæ he' Palads! — Og saa fortalte han videre.

Den ret kostbare Ladning, han og Kaptajnen skaffede til Veje, skulde gaa igennem Bosporus til Holland, men da de sejlede i Middelhavet, mødtes de af Vindstille, saa de maatte ligge for Anker i flere Dage. Det var i Nærheden af Afrikas Kyst, og den var ilde berygtet for Sørøvere. Derfor kaldte Kaptajnen Folkene sammen og uddelte Vaaben, der bestod af lange Knive. Han fortalte om Faren, der truede, og gjorde dem bekendt med Følgerne af at komme i Sørøverhænder. Hvis det skete, vilde de blive solgt som Slaver, og derfor raadede han dem til at kæmpe for Livet, hvis Overfald skulde indtræffe, og det var de højst villige til.

Overfaldet kom om Natten. Før de saa til, var Fjenderne om Bord, og det viste sig, at de brugte den Trafik at slaa Folkene bedøvede med en Art Knippel af Tov. Kaptajnen og Styrmanden havde Ildvaaben, men de forslog ikke. Anføreren for Sørøverne havde slaaet en Mand ned og trængte nærmere ind paa dem. Kaptajnen blev haardt saaret i Armen, saa hans

*) Nis Jensen, død 1811, havde været Sømand i mange Aar og navnlig opholdt sig i Holland. Havde en Del matematiske og astronomiske Kundskaber. Paavirkede Sønnen Jørgen Nissen (død 1827) og Sønesønnen Hans Nissen meget.

Kniv faldt. Men imidlertid vaagnede den bevidstløse og saa, at der laa en Haandspage ved Siden af ham; den fik han fat i og rev Sørøveranføreren til Jorden. Imens lykkedes det Kap-tajnen at benytte dette Fald, saa han fældede Sørøveren, men han var selv saa udmattet af Blodtab, at han kun havde faa Timer tilbage. De blev benyttet af ham til at undervise tre Matroser i at navigere Skibet, saa da Vinden rejste sig, blev Sejlene sat til. Men først fjernedes Ligene af de faldne og Anføreren.

Til Minde om, hvad min Tipoldefar havde været med til, tog han en Dupsko af Røverens Klinge. Den sad paa et uanseligt Stykke Læder.

Sejladsen fortsattes til Venedig, og derfra fik de søfaris-kyndige Folk om Bord til at føre Skibet, saa de naaede Hol-land uden Havarier. Rederiet anerkendte de tre Matrosers Virksomhed og Trofasthed og gav dem udover deres Løn en ganske betydelig Dusør.

Med disse Penge begav Matroserne sig paa Hjemfarten. Hjemstedet for de tre Matroser var V a r n æ s. Ankommen der-til deltog de i Fiskeriet; mærkeligt nok havde Hammelev Sogn dengang Fiskeriet fra Varnæs Kyst, og derigennem stiftedes Bekendtskab mellem Folkene der og her i Hammelev. Det førte til Besøg om Vinteren, og en Følge af dette blev, at de tre Matroser stiftede Bekendtskab med unge Piger herfra, og alle tre blev de Gaardejere i Hammelev for deres hollandske Gylden og store Hjerter. Det var omved 1730. De to egnede sig dog ikke til Bondearbejde; de fik Flasken for kær.

Min Tipoldefar var den tredje. Hans Drift var jo ikke møn-ster værdig, men det lykkedes ham da at forstørre Gaarden og overgive den til sin Søn, og denne igen til sin Søn, Hans Nissen.

Hans Nissen havde mange Søskende, og da han overtog Gaarden, var Forholdene ret gode. Der var endda nogen Formue, men han fik Ejendommen ret dyrt, fordi Tiderne kort efter gik stærkt nedad. Hans Nissen saa sig saaledes tvungen til to Gange at give sine Sager ind til Ridefogden til »Konkursbankerot«, som det kaldtes, men det blev begge Gange afvist. Boet har vist været for lille til, at det kunde lønne sig. Følgelig fik han Lov til at blive siddende som han bedst kunde. Men naar hans Bedstefar, Sømanden, saa hans triste Humør, saa kunde han sige:

— »Hans, Du skal ikke ængste Dig, for det er ikke værre, end at naar Nøden er Dig for stor, saa kan jeg skaffe Dig en Ting, hvormed Du kan købe Halvdelen af Hammelev!«

Det, mente Hans Nissen, var Gammelmandssnak.

— »Ja, sagde den gamle saa, — der er Tvivl i Dit Ansigt, Hans! Men jeg vil sige Dig: Naar Du rigtig er i Nød, saa gaa ned til Teglværket. I det nordøstlige Hjørne af Muren ved Brændeovnen sidder der en Sten, der er mærket med tre indstukne Punkter. Bryd den ud og slaa den i Stykker. Pas paa, der sidder en Kærne derinde. Faa den fat og se, hvad det er. Saa skal det nok se lysere ud for Dig!«

Den Historie blev fortalt til flere end til Bedstefar, saa den var kendt af alle Gaardens Beboere, men de syntes jo, at det maatte være Gammelmandssnak, og brød sig ikke om det.

Nogle Aar efter var det, som jeg tidligere har fortalt, at min Bedstefar kom ind paa Hesteavl. Hans Heste mødte ved Vædeløbene, og han holdt en Jockey, Thomsen, der var duelig nok til sit Kald. Paa den samme Tid var min Far meget syg, nær ved at dø af Tæring, og af og til skulde Læge og Medicin hentes fra Haderslev. Ved et saadant Ærinde blev Jockeyen borte engang, og der blev sendt et Ekstrabud ud at finde ham. Han sad med tre Fæller i Kroen paa Hjørnet af Markedspladsen til Nørregade og spillede Kort om hollandske Dukater, og de var alle stærkt drukne. Han indsaa nok det skammelige Forhold og afgav Medicinen. Men Jockeyen blev borte til henad Morgenstunden. Da kom han hjem, gik op paa sit Kammer, men kom straks tilbage og fortsatte ad Vejen til Teglværket nede i Skoven. Der fandt man ham siddende paa Murhjørnet, hvor den omtalte Sten var brudt løs og borte. Han havde gæbt over Geværløbet, trukket af med Taaen, og Hovedet var sprængt.

Vi antager, at Dupskoen fra Sørøverens Sværd har indeholdt en Diamant, som min Bedstefars Bedstefar ikke har turdet give fra sig. Han har gemt den i Stenen, og jeg antager, at Jockey Thomsen har taget den og solgt den til en Juveler i Haderslev. Det var en lille tarvelig Forretning, som ikke engang havde Raad til at holde Forlovelsesringe; naar de skulde sælge nogle, maatte de have Bud i Byen. Men nogen Tid efter denne Hændelse blev det til en flot Forretning. — — Jockeyen har nok ikke kunnet faa fuld Pris for Diamanten fra Afrikas Kyst!

Gammel Hans Kressens Københavnsrejse.

Af Petersen-Stubbæk.

Lars Post sprang af Cyklen og lod den falde ned i Lyngen.

Til daglig var det med sure Miner, at Lars sparkede gennem Sandet. I Dag var hans rødskæggede Ansigt et stort Smil.

Da han bøjede ind mellem Bakkerne, hørte han en Kølles korte Slag mod Tøjrepælen og saa op.

»Goddav Hans Kressen«, raabte han til den gamle, der sindigt gik og flyttede Faarene, men nu ved det uventede Tilraab lod Køllen falde og vendte sig om.

»Goddav Lars. Ha' Do Brev te mæ?«

Det var hans daglige Spørgsmaal. Ikke fordi han ventede et bestemt Brev. Men der boede i ham et anelsesfuldt Ønske om et Budskab om noget eventyrligt derude fra den store Verden.

»Ja, æ Dav æ dæ et Brev te Dæ, Hans Kressen«, grinte Lars.

»Nej, hvad seje Do da«.

Den gamle kom hurtig stolprende ned gennem Lyngen. »Hvad seje Do. Æ dæ Brev te mæ. Hven æ de da fra?«

Lars lo og halede et Brev frem af Tasken.

»Hæ ska Do se. Dæe stæe de: Hr. Hans Kristian Jensen, Hedemark«.

Hans Kressen tog Brevet. Spændingen fik hans Hænder til at ryste.

»Ja, hven æ no haj haj min Brille. Æ maa strev o hjem«.

»Ja, ja da«, lo Lars, »saa kan Do jo fortæl mæ morn, hvad de stæe i de Brev«.

. Saa hurtigt de gamle Ben tillod det, skyndte Hans Kressen sig henad den sandede Vej. Hvor Vejen bøjede af fra Bakkerne, gik han ind over Markerne og var i sin Iver nær falden i en Grøft, han skulde over.

Da hans Datter og Svigersøn saa ham komme saa hastig over Marken, løb de ham bekymret i Møde.

»Hvad æ dæ, Oldfar?« raabte de, før de naaede ham.

Han var for stakaandet af at gaa saa hurtig, til at han kunde svare, men lo kun og vinkede med Brevet.

Nu naaede de hen til ham.

»Et Brev, Oldfar. Hven æ de fra?«

Han pustedede lidt.

»Ja, æ ved et it. Men stræv o hint min Brille o en Knyv«.

Datteren, den lille, trinde Martha, stak i Rend op mod Huset.

Da hun kom tilbage med det forlangte, mødte hun Mændene paa Gaardspladsen.

Hans Kressen satte højtidelig Brillerne paa Næsen, stak Kniven i Brevet og aabnede det.

Og tre Par forbavsede Øjne stirrede paa dets Indhold, der lød:

— Det meddeles Dem hermed, at De kan komme med paa Turen til København den 24. Sept.

P. B. V.

Navn.

De tre Par Øjne forlod Brevet og søgte hinanden for der at finde Forklaring.

Men alle tre saa lige uforstaaende ud.

Da dænrede hos Martha en Anelse.

»Ja, Do æ indbøjn te aa rejs med te Kjøffenhavn. Men hven —«

»De æ de, æ spekelee aa. Hven hæ skrævn te e Blaj, om æ kund' kom med«, grundede Hans Kressen.

De tre Par Øjne søgte atter Svar hos hinanden.

Men saa begyndte i Marthas Øjne et lille forstaaende Smil at glimte. Det fangedes af de to Mænds Blik og af-fødte i et Nu den fulde Forstaaelse. Alle tre lo og raabte som med en Mund:

»Lars Post!«

En Stemme bag dem svarede:

»De æ mit Navn. Hvad vil I mæ?«

Endnu leende vendte de sig om.

Der ved Hushjørnet stod Lars med sit mest poliske Smil.

»Do glemte jo æ Blaj, Hans Kressen. Hæ æ de. Men Do kund' da gjæn haj spa'e mæ de Skridt«.

Hans Kressen gik hen og tog hans Haand.

»Tak for e Bræv, Do. Æ töt jo nok, te Din Mikkell haj en Ræv bag e Øre, da Do ga' mæ et«.

— — —

For gammel Hans Kressen blev Dagene før Københavnsrejsen en livlig Tid.

Martha gjorde store Forberedelser.

»Oldfar ska it staa tebag fo nove«.

Det var Devisen, hun handlede efter.

Hans Kressen skulde klædes nyt fra inderst til yderst.

Mens Martha selv tog sig af Undertøjet, tog Klavs Skrædder Maal af Hans Kressen og svingede i Dagevis Naalen fra sit Sæde paa Bordet.

— —

Brevet, Lars Post havde bragt, blev ofte læst igennem.

Ja, saa skulde han da gense København. Han havde været der før, men hvor var det længe siden.

Aaret efter Danmarks ulykkelige Krig med Preussen var han taget til Danmarks Hovedstad for at undgaa tysk Militærtjeneste.

Og havde faaet Pladsen som Kusk hos en Grosserer Bøgh.

Hvor havde det været en dejlig Tid — de ti Aar.

Køreturene paa Sommersøndagene, naar Grossererfamilien tog paa Landet.

Lange Ture ad den idylliske Strandvej til Dyrehaven, Hareskoven, Furesøen og hvad alle de skønne Steder nordfor København hedder.

Den Gang var det en Fest at være Kusk. At sidde der højt paa Kuskesædet og med Tømmerne dirigere de blankstriglede Heste.

Og saa, naar Maalet var naaet — en grøn, aaben Plads i Skoven — blev Dugen bredt over Grønsværet og dækket med alle de lækre Spisevarer, der gemtes i medbragte Kurve.

Hestene blev udstaldet i en nærliggende Kro, hvorfra Grossereren og Hans Kressen saa kom med Armene fulde af Drikkevarer.

Efter endt Maaltid tog Grossereren sig en Lur, mens de unge søgte gennem Skoven paa lange Fodture.

Og Ellen valgte altid Hans Kressen som Ledsager. —

Ja, Ellen, hvor var hun nu?

Mon hun levede endnu derovre i Hovedstaden? —

Den lyse, sekstenaarige Ellen, der modtog ham med

sit gode, glade Smil, da han stillede som ny ansat Kusk i hendes Faders Stald.

Hun ønskede sit Ponnykøretøj forspændt for at prøve sin ny Ponny. Da denne var noget urolig, fik Hans Kressen af Grosserereren Ordre til at ledsage Ellen.

Senere opfordrede hun ham til at ledsage sig.

De blev gode Kammerater.

Hans Kressen strøg sig over Øjnene. Et Suk gled fra hans gamle Bryst. —

Der gik Aar.

De blev Venner og — ja, hvor havde han kæmpet mod sig selv, men forgæves — han havde spurgt hende, og hun havde grædende og jublende svaret ja.

Den dybe Lykke!

Den store Lidelse!

Den gamle Historie!

Hun sagde nej til alle Friere og aabenbarede paa Faderens Spørgen sin Kærlighed til Hans Kressen.

Hun var da tyve Aar.

Faderen stred imod i to Aar, men gav saa efter med det Forlangende, at Hans Kressen først skabte sig en Stilling svarende til Ellens Stand

Atter gik tre Aar til, og Hans Kressen, der med utrættelig Energi var ved at skabe sig en god Stilling, saa sit Maal, at gøre Ellen til sin Hustru, nærme sig.

Da skete det skæbnesvangre.

Ved fejlslagne Spekulationer og tvungen af de økonomisk vanskelige Tider efter 64 var Grossererens Forretning bragt nær til Falliten.

Og under Pres af sin Faders Fortvivlelse — for at redde ham fra Ruin, ægtede Ellen — med Hans Kressens Samtykke — en Rigmand, der længe havde ønsket Ellen til Hustru.

Den gamle Historie!

Og Hans Kressen vendte, efter ti Aars Ophold i Hovedstaden, tilbage til Sønderjylland.

Han blev Boelsmand paa Hedeby Mose.

Og sammen med en god, trofast Hustru havde han ved udholdende Slid drevet sin lille Gaard op til et Mønsterbrug.

Sin Danskhed bar han frejdig frem og maatte taale mangt et Nag af Tvangsfortyskningens Mænd til Optanttraktaten gav ham Ro.

Nu skuldè han gense København. —

— — —

Det var en fin gammel Mand, der den 24. Sept. 1927 i Sønderborg Havn steg op ad Landgangsbroen til »Dronning Maud«.

Klavs Skrædder havde anstrengt sig til det yderste. Det sorte, hjemmævævede Tøj sad rummelig men i god Form om Hans Kressens stovte Skikkelse.

Hans Kressen var lykkelig.

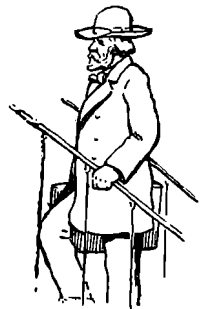
Hans Hjerter hamrede af en Glædesfølelse, der næsten virkede som Smerte.

Da Skibet lagde fra Kajen, og Bruset fra den tusindtallige Skare af afskedshilsende steg op mod ham, vendte han sig bort for at skjule Taarerne, der randt over hans gamle, furede Ansigt.

Til det sidste Glimt af Kajnæs svandt bort i Skumringen, stod han med Øjnene vendt mod Land. Saa gik han stille ned.

Bag ham lød pludselig en munter Stemme, der raabte hans Navn. Han vendte sig om og modtoges af et muntert Kor.

Men var det ikke —

Jo, sandelig, der sad Klavs Skrædder — hvordan kom han her? — og Degnen fra Hedeby og Lars Post! — saa havde han altsaa ogsaa sørget for at skaffe sig selv en Indbydelse — og ikke fortalt ham et Ord om det — han og Klavs! Saadan et Par Gavtyve.

Hans Kressen straaledede.

Det blev en munter Aften. Tale og Skæmt og Sange af »den blaa« vekslede, til de ved Midnat søgte deres Køjer. Forventningen om Dagen derpaa holdt dem dog endnu vaagen en Tid, før Søvnens gav Tankerne Hvile.

Den gryende Dag sendte et blødt Skær gennem Skibets Køjer, da Hans Kressen vaagnede og undrende søgte at genkende sit Opholdssted.

Pludselig jog Blodet ildnende varmt gennem ham og han lukkede atter Øjnene med et Suk af Glæde.

Han var paa Vej til København! — —

Da Amager tonede frem med sine venlige hvide Huse lysende i Morgensolen, blev der muntert Røre om Bord.

Forventning lyste i Tusinde Øjne.

Hans Kressen stod paa øverste Dæk og saa mod København, hvis mange Taarne gled mellem hinanden, efter som Skibet drejede og nærmede sig i Byen.

Var det København? Han kendte den ikke igen. Jo, der var Petri og Frue Kirke og Rundetaarn. Jo, vist var det København, men hvor forandret.

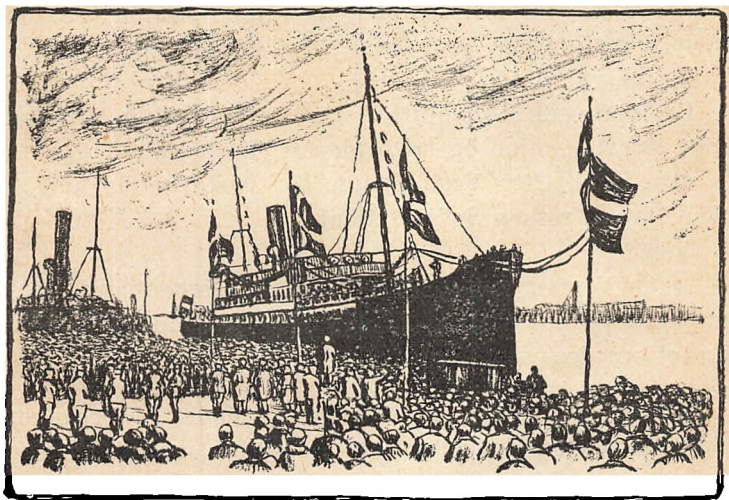
Under en Jubel af Velkomsthilsener fra de ventende Tusinder af Københavnerne lagde »Dronning Maud« sig ind mod Kajen ved Toldboden, og København tog sine Gæster i Favn.

Som i en Drøm gik Hans Kressen over Landgangsbroen. En munter Stemme hilste Velkommen og en ung, lys Pige fæstede en Blomst i hans Knaphul.

Det gav et Sæt gennem ham. Den Stemme! Han saa op og mødte et Par smilende, blaa Øjne.

Men det var jo Ellen! Navnet gled halvhøjt fra hans Læber.

Forundret saa den unge Pige paa ham. Hun vilde spørge: Kender De mig? Men Strømmen havde allerede ført Hans Kressen bort i Myldret.

Under Jubel lagde „Dronning Maud“ sig ind mod Kajen

Ja, København havde taget sine sønderjydske Gæster til sit Hjerte.

Hurtig kører Bilerne. I festlig Fart glider vi gennem Anlæg, forbi Søerne og ud ad den smukke Strandvej.

Og se!

De mange, vi møder paa den lange Køretur — alle sender de Dig smilende en vinkende Hilsen.

Vi kører til Stævnet ved den slesvigske Sten.

— — —

Mødet var forbi, og Sønderjyderne søgte deres Biler.

Hans Kressen havde taget Kending af Stedet, hvor hans Bil holdt og styrede sikkert derhen gennem den tætte Skare af Københavnerne, der havde overværet Mødet. Venligt veg de til Side for den gamle Mand med det lyse Blik.

Da han havde taget Plads i Vognen, spurgte Føreren om Adressen paa hans Kvartervært.

Kvartervært!

Nu kom saa det Øjeblik, da han skulde se det Hjem, der vilde yde ham Gæstfrihed for et Døgn.

Hvem var det?

Han aabnede Konvolutten med de forskellige Billetter, fandt Kvartersedlen og rakte den til Føreren.

»Dr. med. Otto Vest, Xgade 37«, læste denne højt og rakte Hans Kressen Sedlen tilbage.

Vest?

Mens Vognen hurtigt nærmede sig København, søgte han forgæves at finde frem til klar Bevidsthed, hvorfra Mindet om dette Navn steg frem.

-- --

Saa gled hans Tanker tilbage til Mødet i Dyrehaven. Hvor var det sandt, det Taleren, Manden med det stærke Ansigt og den klare Røst, havde sagt i sin Tale.

»Uden Danmark intet Slesvig — uden Slesvig intet Danmark«.

Hans Kressen lukkede Øjnene, og mens han lyttede til den stærke Færdsel i den store By, steg frem i hans Tanke det fredelige Billede af den lille Hedegaard derhjemme i Sønderjylland, og der trængte sig et Suk af Glæde over hans Læber.

De nationale Sange, han her i Dag havde været med til at synge, lød ogsaa dernede i hans Hjemstavn.

Naar Ploven trak Furen gennem Marken og naar den hvide Mælkestraale klang i Spanden, lød disse klare Sange fra Karles og Pigers Mund.

Ja, Danmark og Sønderjylland er et. —

— — —

Bilen holdt med et Ryk. Hans Kressen vaagnede af sine Tankedrømme og saa op paa det fornemme Hus, ud for hvilket de holdt.

Skulde han bo der?

Porten aabnedes, og en Tjener kom hastig hen til Vognen.

Hans Kressen saa uvis paa ham.

»Bor der en Doktor Vest her?«

Tjeneren bukkede. »Javel, værsgod«.

Noget fortunlet fulgte han Tjeneren ind i Huset.

Oven fra lød dæmpede Skridt. En høj, slank Mand kom ham i Møde med udstrakt Haand og en mild, dyb Stemme bød:

»Velkommen til Kjøbenhavn og i mit Hjem«.

Hans Kressen stod stille og stirrede. Denne Stemme, dette Ansigt, indrammet af det tætte Haar og mørke Skæg, hvor havde han —?

Aa jo, nu vidste han det. Nu mindedes han, hvorfra han kendte Navnet Vest. —

Værten tog venligt hans Arm og førte ham ind i sit elegante Hjem.

»Sæt Dem her i den bløde Armstol. De maa være træt.«

Doktor Vest klappede hans Haand og gik.

Ja, Hans Kressen var træt. Men Tankerne holdt ham vaagen.

Vest hed hans Vært. Det Navn, Ellen fik, da hun valgte den rige Mand for at redde sin Far'.

Hans Kressen havde set denne Mand, kort før han rejste hjem til Sønderjylland.

Det var den samme høje, elegante Skikkelse som Dr. Vest. Ogsaa Ansigtet og det stærke Haar og Skæg var

det samme. Men det lyse Blik fuld af Godhed var Ellens.

Ellens Søn —

Og han var hans Gæst!

Skæbnens Traade ledede forunderligt et Menneskes Liv.

Her sad han — som en stærk Vilje den Gang havde drevet tilbage til Hjemstavn og givet ham sin Del af den nationale Kamp — nu som en udfriet, nej, som en sejrende bragte han nu Bud fra det Stykke Danmark, der den Gang var tvunget ind under fremmed Magt.

Som Gæst af Rigets Hovedstad!

Hans Kressen nikkede smilende hen for sig. Ja, hvor var han og alle bleven festlig modtaget.

Han lænede sig tilbage, og træt og lykkelig som et Barn en sen Juleaftenstime gled han stille ind i Søvn.

— — —

Med en munter Sang stormede en ung Pige op ad Trapperne til Doktor Vests Bolig.

Paa Forstuen gav hun sig næppe Tid til at slænge Studenterhuen over Knagen, før hun hurtig aabnede Døren til Stuen.

»Far —« raabte hun.

Hun vilde spørge: »Er vor sønderjydske Gæst kommen?« Da saa hun Hans Kressen trygt sovende i Stolen. Hun tav og traadte tyst hen foran den gamle.

»Men — det var jo den gamle Mand, der havde nævnt hendes Navn ved Landgangen om Morgen. Hvor var han mild, som han sad der tilbagelænet med Søvnens Fred over sig.

Den unge Pige følte en sælsom Trang til at knæle for ham og tage hans Hænder i sine. Nej, hun vilde ikke vække ham.

Men varsomt lod hun sin Haand glide over hans hvide Haar. Saa fo'r hun skyldbevidst tilbage.

Hans Kressen havde aabnet Øjnene.

Men var han vaagen?

Han saa paa hende som en drømmende og hans Ansigt fik et lykkeligt Udtryk.

Hun maatte smile til ham, og mens Taarerne steg hende i Øjnene, følte hun sit Hjerte banke stærkere.

Nu sænkede hans Øjenlaag sig langsomt over Blikket og det saa ud, som vilde han sove videre.

Men hans Læber bevægede sig. Han hviskede hendes Navn!

Hvad betød det? Kendte han hende?

Pludselig kastede hun sig paa Knæ og tog hans Hænder.

En uforstaaelig Følelse af Smerte tvang Taarerne over hendes Kinder.

»Kender De mig?« sagde hun hviskende.

Hans Kressen foer forvirret op og saa paa hende — og forstod.

Saa tog han den unge Piges Hoved mellem sine rynkede Hænder og kyssede hendes Pande.

Og usigelig mildt hviskede han:

»Ellen«.

— — —

Da Doktor Vest en halv Time senere traadte ind i Stuen, saa han sin Datter og den gamle sønderjydske Gæst sidde i fortrolig Samtale, mens de holdt hinandens Hænder.

»Forstyrrer jeg?« lo Doktoren muntert.

»Nej Far, tværtimod. Jeg længes efter, at Du lærer min ny sønderjydske Onkel at kende. Hans Navn er Hans Kristian.«

Under munter Samtale blev Maaltidet indtaget.

Saa meldte Tjeneren, at Bilen holdt for Døren.

Og ved Ellens Side kørte Hans Kressen i Doktor Vests Bil gennem det lysstraalende Københavns Gader til det kongelige Teater.

Fra en af de forreste Rækker i første Parket saa han sig søgende om mellem sine Landsmænd. Jo, der lige bag ham sad Lars Post og Klavs Skrædder.

De nikkede ivrigt og vilde til at berette om deres Oplevelser, da Tæppet gik op, og Spillet paa Scenen tog Interessen fangen.

Undrende fulgte de Spillet i »Liden Kirsten« og »Fjernt fra Danmark«. I enkelte Scener nikkede de forstaaende.

»De æ jo fuldstænne som ved et Maskerade«, hørte Hans Kressen Klavs Skrædder sige til Lars Post.

»Ja«, mente Lars, »æ forstæe it saant fint Teater, men køent æ et. O æligvel töt æ bæe om, da e Dilletante sidst Vinte spel »Eventyr paa Fodrejsen« hjem i Hedeby.«

Men lykkelige følte de alle, at Teatret bød dem noget meget smukt og godt. Og da der efter endt Forestilling blev foreslaaet at synge »Vort Modersmaal er dejligt«, istemte Sønderjyderne Sangen af et fuldt Hjerte.

Doktor Vest foreslog, at de kørte til en Restauration. Men Hans Kressen bad om at maatte gaa til Ro.

Han var virkelig træt.

Og i den fine Gæsteseng fandt han hurtig Søvn.

— — —
Frisk vaagnede han den næste Morgen, da Tjeneren bragte ham varmt Vand. Da han vilde vaske sig, opdagede han til sin store Benovelse, at han havde sovet med Flip paa.

Uden større Uheld gjorde han sig i Stand og var ved Kaffebordet samtidig med Ellen, der trykkede hans Hænder med et:

»God Morgen, Onkel Hans Kristian. I Dag skal Du hilse paa Kristian den niendes Sønsøn.«

Der laa Festglans af Sol over Amalienborg Plads, da Sønderjydernes Tog drog op foran Kongens Palæ.

Det var et Kunststykke for Betjentene at holde Sønderjydernes Flok skilt fra de mange Tusinder af Københavnerne, der var mødt for at nikke til Landsmændene »søndenaa« og hylde Kongen paa hans Fødselsdag.

I forreste Række stod Hans Kressen, Doktor Vest og Ellen med Sindet fangen af det Pust af folkelig Samfølelse, der aandede mellem Københavnerne og Sønderjyder, da deres Hyldestraab steg mod den klare Himmel ved Kongens Tilsynekomst.

— — —

Ellen tog Hans Kressens Arm og trak med den anden Haand Faderen til sin Side og saadan gik de i festlig Stemning gennem sollyse Gader og Anlæg til deres Hjem.

Ved Frokosten hyldede Doktor Vest den gamle Sønderjyde i en lille Tale, og udtalte sit glade Haab, at Følelsen af Venskab og Samhørighed som ét Folk maatte fæstnes mellem alle danske i varig Styrke.

Ellen førte Hans Kressen til Divanen og bad ham søge Hvile, til Modtagelsen paa Raadhuset kaldte paa dem.

Doktor Vest var gaaet til en syg.

— — —

Hans Kressen stod med Ellen foran det skønne Raadhus og saa paa den stærke Færdsel over den store Plads.

Festen paa Raadhuset var forbi.

Det trak i Ellens Mundvige, da hun bøjede den gamles Hoved mod sig og hviskede ham i Øret:

»Onkel Hans Kristian, skal vi besøge Bedstemors Grav«.

Han førte Haanden over Øjnene og nikkede stille. — —

Da hans Landsmænd søgte omkring i Byen for at besøge Musæer og industrielle Foretagender, stod Hans

Kressen paa en af Københavns Kirkegaarde ved Graven af den, der havde ejet og gengældt hans stærke Ungdomskærlighed, med hendes Barnebarn ved sin Side.

Han lagde som Hilsen en Krans ved Korset og over Graven mødtes i et kærligt Tryk en gammel, rynket Arbejdsnæve med en ung blød Pigehaand.

Saa fulgtes Hans Kressen og Ellen stille ind mod Byen.

Doktor Vest var vendt hjem og bad nu Hans Kressen fortælle om Livet i Sønderjylland. Med stor Interesse lyttede de til den gamles Skildring af Mennesker og Forhold i hans Hjemstavn, Træk fra den nationale Kamp før Krigen og den stærke Glæde ved Genforeningen.

Eftermiddagen gled hurtig hen.

I Studenterforeningens Bygning herskede glad Trængsel, da de ankom til det sønderjydske Besøgs store Afslutningsmøde.

Her modtoges Hans Kressen af sine to Bysbørn Lars og Klavs, der hilste ham med glade Raab og overbød hinanden i begejstrede Skildringer af den storslaaede Gæstfrihed, de havde mødt.

Da det af stærk national Stemning baarne Møde var endt, sluttede Deltagerne op i det store Fakkeltog.

Til Takten af Studenternes glade Sange, istemt af de utallige Københavnere, der dannede Espalier om Sønderjydernes Tog, gik Ellen Arm i Arm med Faderen og Hans Kressen under Faklernes blafrende Skær til Skibet.

Ved Afskeden opstod der en kaotisk Trængsel, da Tusinder af Hænder søgte hinanden til en sidste Hilsen.

Ellen havde slynget sine Arme om Halsen paa Hans Kressen og to Par taarefyldte Øjne smilte til hinanden. Saa lagde hun blødt sin Kind mod hans og hviskede:

»Farvel, Onkel Hans Kristian, og Tak fordi jeg lærte

Dig at kende. Hils i Sønderjylland og besøg os igen til Jul.

Bevæget tog han den unge Pige ind til sig:

»Farvel, lille Ellen. Jeg skal nok komme.«

Et varmt Haandtryk med Doktor Vest og Hans Kressen trængtes ombord af Menneskestrømmen.

»Dronning Maud« gled ud fra Land og fra Kajerne ud til sidste Mole tonede ud til de sønderjydske Gæster et Brus af hjertelige Afskedshilsener.

Saa stod Skibet for fuld Kraft ud i det mørke Sund.

— — —

Morgenen derpaa sad Hans Kressen paa Dækket i en Kreds af Landsmænd og nød det gnistrende Spil af Sol paa Østersøens skummende Bølger.

Der var festlig Glæde ombord.

Det sang endnu i dem alle ved Tanken om den hjertevarme Modtagelse og Gæstfrihed, de havde mødt hos deres københavnske Landsmænd.

De ældre sad stille der i Solen og nød i Mindet den Glæde, der var skænket dem. Og deres Sind ildnedes af Trang til at gengælde.

Københavnerne havde hyldet Sønderjylland, og Tilfældet havde givet dem den Lykke at tage imod paa Sønderjyllands Vegne.

Den Tillid, der under Besøget i Hovedstaden var givet Udtryk for, gav dem en Spore til under forøget Pligtfølelse at staa fast i den fortsatte Kamp for deres nationale Ret: At høre til og være en fast Del af Danmark.

Hans Kressen har rejst sig og gaa, frem og tilbage over Dækket. Saa standser han og stryger sig med Haanden over Øjnene.

»Ja, den Maae di tov imod vos, de glemme vi aller! Men hven vi no tænke aa et e bagette, hvad va saa egentle de kønnest vi opløve dæøve?«

Det Spørgsmaal vakte Røre. Alle blev delagtige deri, thi enhver havde sine stærke Indtryk af Festdagens Oplevelser. Og Meningerne var delte. Men alle fortalte livligt om det, der stærkest havde fyldt dem med Glæde.

Der blev nævnt alt, fra det skønne Syn af København med de mange Taarne i Morgensol, da Skibet Søndag Morgen stod ind mod Byen til det festlige Fakkeltog og den store Menneskeskaars hjertelige Afskedshilsen Mandag Aften.

Men af alt det festlige samledes alles Mening dog om at give Københavnerne — de tilfældige spadserendes — gode Smil og vinkende Hilsen Prisen, som det der havde fyldt dem med størst Glæde.

Hans Kressen stod endnu tavs i deres Midte og smilede stille til deres Begejstring.

»Men hvad va saa kønnest fo Dæ?« spurgte man ham.

Igen førte han Haanden over Øjnene, som om noget blændede ham.

»Æ hæ støjn o glejt mæ øve o hœ Jæ fortæel om aalt de køen, vi hæ opløve i Kjøffenhavn.

Ja, de va kønt aaltsammel! O de, æ hæe vil fortæel, æ egentle kun lidt, men for mæ va de ellyvel nove a de kønnest.

De va, da vi støj aa Amalienborre Plads o saa ætte e Vagtparade o vint aa e Kong. I ved jo, te vi skuld' staa i føest Ræk' for de vi kun hils' aa ham.

Et Kvindfolk, æ tænke de va en Arbejdsmands Kuen, kom med sin lill' Pig' o stilt sæ op efor vos. Den lill støj o saa aa voš. Saa kom hun tæt hen te mæ og strøg mæ blødt øve min Haen o saa saa godt aa mæ med sin store, blaa Øjn.

»Er Du en Sønderjyde?« spue hun o smil' te mæ.

I e sam' kom en Betjent o søj te e Moe, te hun o hind

Pig' it maatt' staa dæe. Da tov den lill' mæ fast i e Haen
o saa saa bønle aa mæ o va lig' ved aa græe.

Æ løjt da den lill' Stump op aa min Arm, og boj e
Betjent om aa lad' dem blyv.

Da va de lig' te e Kong kom kørend' forbi.

Æ fik ham it aa se, for æ maatt' føst ha min Øjn tør-
red med min Fikdug.

Men den lill' haj tovn mæ om e Hals, o æ høe hind'
raaf »Hurra«.

Hans Kressen tav.

Saa sagde han stille:

»Ja, di smaa Kjøffenhavnere, ska vi it tænk aa dem,
hven te Somme e Sol ægjen skinne varmt øve vo Mark«.

Han saa ud over Vandet. I det fjerne øjnedes Fyret
ved Kajnæs Drag gennem Efteraarsdisen.

Personer i dette

Personer i dette

Da Landraaden blegnede.

N Iver Friis, Fredsted, var jo en fremtrædende dansk Mand.
Han var som ung Garder i København, havde været paa Høj-
skole og var i det hele en anset og agtet Personlighed.

Iver Friis havde nogen Forbindelse med Landraaden i Ha-
derslev, Dr. Mauve, da han sad sammen med ham i en Kommissi-
on til Taksation af »Reinertrag«. Den Episode, her skal om-
tales, skete under Køllerpolitikken.

Kreaturhandler B o h n f e l d t var bleven udvist, og Begiven-
hederne, der knyttede sig til hans Flugt fra Hjemstavn, havde
indvirket saa stærkt paa ham, at han blev indlagt paa Kolding
Sygehus, hvor han døde faa Dage efter.

Den Dag, Efterretningen om hans Død kom til Haderslev,
rødte Iver Friis Landraaden, som kom gaaende hen ad For-
tovet. Nu plejede Folk jo at vige ud for Landraaden, men Iver
Friis gik denne Gang lige ind paa ham og sagde lige op i hans
aahne Ansigt: »B o n e f e l d t er d ø d, L a n d r a a d ! «

Landraad Mauve blegnede under Kendsgerningens ankla-
gende Vægt, veg ud til Siden, og Iver Friis gik sin Vej!

Ingenmandsland.

Et Minde fra Valpladsen.

Begivenheden er fortalt Forf. af
to sønderjydske Soldater.

Slaget var endt. Paa Valpladsen laa,
— paa Ingenmandsland — en Soldat.
Han angreb for tidligt; thi Franskmanden kasted'
tilbage hans egen Granat —
Den sprang! Og han faldt paa Ingenmandsjord —
han tænkte paa Hustru og Børn, —
han boede nær Tysklands Grænse mod Nord
og faldt for den dobbelte Ørn.
Nu vaagned han op af sin Saarfegers Rus —
han drejede Ho'det og saa
en falden Soldat med Næsen i Grus.
som tæt ved hans Side laa.
Med Smerte han søgte at rejse sig op
— det gjorde saa ondt i hans Hæl!
Natkulden rysted, trods Feber, hans Krop —
og Uhygge fyldte hans Sjæl!
Han tog sig til Foden — men Foden var væk!
Og Benstumpen svømmed i Blod.
Med Smerten malet i alle Træk,
han jamred, mens stille han lod
sig falde tilbage. Af Smerte han skreg
om Hjælp i sin grufulde Nød —
men de, som var med i den blodige Leg,
drog bort med den tavse Død.
— —

I Skyttegraven den saaredes Jammer
og Nød man hørte og saa,
man vidste, det var den visse Død
at yde ham Hjælp, hvor han laa.
To Vagtposter stod ved den yderste Rand,
hvor Graven en Vinkel slog —
De talte om Hjemmet i fremmed Land
paa det hjemlige danske Sprog.
Vel hørte de Jammer fra Ingenmandsjord
— saa ofte før som i Nat;

men ingen skændte den Sag et Ord:
de vidste, at den var forladt
af Ven som af Fjende, der segnede dér,
hvor Hjælpen ej kunde naa
for ham var der ingen Redning mer,
kun Døden at vente paa.

— —

Med Randsel og Hjælm, Gevær, Bajonet
mod Himlen paa Synskredsens Rand
de Vagtposter tegnede en skarp Silhouet
og stirrede mod Ingenmandsland
som tavse Støtter, mens Tanken drog
paa Langfart mod Hjemmet i Nord:
et Nødraab i deres eget Sprog
de hørte fra Ingenmandsjord!

— —

Et Haab blev tændt for den saaredes Blik!
Det lyste i fjern Horisont!
De Vagtposter hen mod hinanden gik
og stod mod hinanden Front.
Jo, Raabet var hørt! Han tydeligt saa
i Fuldmaanens magiske Skær
en Hjælm paa Geværret mod Himlens blaa
som Tegn paa, at Hjælpen var nær.

— —

Saa vendte de Front mod hinanden igen,
de tvende paa Synskredsens Rand,
mens Landsmanden stirrede imod dem hen
derude fra Ingenmandsland.
Og saa trak de Lod, de slesvigske Mænd
fra Tysklands Grænse mod Nord —
Et Haandtryk: — »Farvel!« — Den ene gik hen
over Valpladsens bløddrukne Jord
Han vendte sig — saa i den andens Blik —
saa skrev han et lille Brev
til Hustru og Børn, hvorefter han gik — —
den anden tilbage blev.
Han modtog Brevet foruden Ord — —
den sidste Hilsen, maaske.
»Hils Hustru og Børn samt min gamle Mor,
i Fald Du da faar dem at se«.

— —

En Tid var alt stille — man hørte end ej
den saaredes Jammer og Raab;
den frelsende Engel, der nu var paa Vej
stod frem som et gryende Haab.

— —
To Øjne stirred med Falkeblik
fra den yderste franske Vagt.
Han stirred — og spændte Hanen — et »Klik« --
til Kinden Geværet var lagt — —
det glimted i Natten! Der lød et Smæld!
Soldaten kun gjorde sin Pligt:
at dræbe den fremmede, frelsende Sjæl —
dog tog han for højt et Sigt.
Den pibende Kugle helt svigted hans Bud,
den faldt i en fjernere Egn,
mens Franskmanden stirred i Natten ud.
Hvad saa han? — Et Korssets Tegn!
I slappe Arme han holdt sit Gevær,
i Tindingen hamred hans Blod —
i Fuldmaanens magiske, bleggule Skær
urokkeligt Korstegnet stod.
Han stirred og stirred, til Taarerne stod
i Øjnenes spejdende Blik,
han flytted sig langsomt, Fod for Fod, —
han mærked ej selv, at han gik.
Han gik over Valen — han ænsede ej,
at ofte betraadte hans Fod
et Dødningshoved, der laa paa hans Vej.
Han standsed — nær Maalet han stod.
Han studsed, han stirred, han nærmere gik:
»En Feltgraa med Hjelm og Gevær!!« — —
Med udbredte Arme for Franskmandens Blik
stor »Korset« i Fuldmaanens Skær.

— —
Da sænked den Feltgraa Armene ned,
stod ret med Geværet ved Fod —
sig Franskmanden nærmed med raske Fjed,
de Front mod hinanden stod.
De tvende saa i hinandens Blik
det talte foruden Ord — —
og derpaa de hen til den saarede gik —
og bar ham fra Ingenmandsjord.

Albert Andkjær-Lensen

Paa Kartoffeltyveri en højhellig Julenat.

Et sørgmuntert Minde fra Krigens Tid for 10 Aar siden.

Af Chr. Hansen, Sdr. Vilstrup. (F) (H)

Det var i Aaret 1917. Jeg laa ved Fronten i Rusland som Underofficer ved det svære Artilleri. Den første Revolution, hvor Tonerne af »Marseillaisen« bares fra de russiske Linjer over til os, var forbi, og ogsaa Kerenskis Bestræbelser for at drive de russiske Tropper frem til Tonerne af denne Frihedssang var mislykkedes. Men endnu var Virketrangen til Stede hos de »begeistrede tyske Tropper«. Ikke saa meget til at slaas, thi Krigslysten var forlængst gaaet tabt, — men der var Trang til at spise sig mæt. Det var det eneste, der endnu havde vor fulde Interesse.

Næppe var Solen om Foraaret kommen paa Himlen hjemme i vort tempererede Norden, før de tyske Aviser alle som én med rørende Enighed forsikrede, at Levnedsmiddelforsyningen var sikret til det næste Aar. Vi var heller ikke i Tvivl om, at det »slog til«, men var stadig interesserede og bedrøvede Vidner til, at de daglige Rationer automatisk skrumpede mere og mere ind. Det var med et langt Suk, vi læste om Tilfangetagelse af Russere, da vi straks var klar over, at saa var der saa mange flere at dele med. Men vi blev hver Dag mindet om, hvor godt vi havde det i Sammenligning med vore Kammerater ved Vestfronten, og hvad vore »Lieben daheim« maatte døje. Det blev fremstillet som det rene Mordforsøg at unddrage dem derhjemme noget ved at faa dem til at sende Pakker til os. De fik os til sidst saa vidt, at vi ikke var langt fra at anse det for et stort Held, at vi i det hele taget fik Lov at være tyske Soldat paa Østfronten! Og i Tilgift fik vi den ene Dagsbefaling efter den anden, f. Eks. en paa Kejserens Fødselsdag, der strømmede over af Had og Udskældsord mod vore Fjender, der havde stødt Kejserens udstrakte Fredshaand tilbage, hvorved »Gud havde givet os et Tegn paa, at vore Fjender endnu ikke var straffet nok!«

Da om Foraaret de første spæde Græsspirer tittede frem, blev de plukkede og kogt og spist, omtrent som naar Husmandskonen herhjemme søger at drøje paa Foderet til sin Slagtegris. Saa kom den Tid, hvor vi kunde tillade os at spise Svampe, opmuntrede dertil af prangende Plakater med Billeder af giftige og spiselige Svampe. Disse Plakater blev opslaaet paa Indgangen til vore Opholdsrum. Men lidt efter lidt kom Efteraaret med bange Anelser om den lange og trange russiske Vinter. Det var uendelig trist og ensformigt, ødelæggende for Nerverne Maaned efter Maaned at ligge og se paa det samme, de samme Græstotter, de samme Buske, et lille Hul, en Sten, eller Sne og Sne. Hvis vi saa blot havde faaet Mad! Vi fik Brødration for to Dage ad Gangen og spiste naturligtvis den beskedne Ration straks. Næste Dags Morgen, naar vi fik »Kaffen«, røg vi en Cigaret til. Men vi var bleven forskræmt med Vestfronten, — »fra den kom der ikke een levende tilbage.«

Vi rapsede lidt bag Fronten, hvor de forskellige Troppeafdelinger om Foraaret tilplantede aabne Pladser i Skovene med Roer og Kartoffler. Rapseriet blev altid udført paa den Maade, at nogle holdt de udstillede Vagtposter med Snak, medens andre kravlede omkring i det modsatte Hjørne af Paradiset. Vi søgte saa vidt muligt at efterligne Vildsvinenes Roden i Jorden for at aflede Mistanken.

Paa den Maade gled Tiden henimod Jul. Og som Rovdyr, der som bekendt bliver mere dumdristige, naar det for Alvor kniber, besluttede vi at foretage et fortvivlet Udfald. Vi vidste, at Divisionsstaben, der laa 9 Kilometer bag os, havde nedkulet mange Kartoffler, som bevogtedes af Vagtposter med skarp-ladte Geværer. Men Juleaften blev disse Vagtposter ind-draget, for at de kunde fejre Julen sammen med Kammeraterne, og dette benyttede vi os af. Bevæbnede med Sække og Hakker begav vi os paa den lange Vej Julenat, vadende gennem dyb Sne. En tysk Kammerat sagde til Undskyldning: »In der Not frisst der Teufel Fliegen«. Vel ankommen arbejdede vi os gennem det metertykke frosne Jordlag og krøb saa ind ad Gangen under det frosne Dække og fyldte Sækkene, som to og to skiftevis bar tilbage. Da de sidste var færdige, blev Sporene bedst muligt udslettet. Da vi kom hjem Juledagsmorgen blev Byttet delt med de Kammerater, som ikke kunde komme hjemmefra, og nedgravet i Opholdsrummenes Lergulv. Vi

syntes, vi kunde se Fremtiden nogenlunde fortrøstningsfuldt i Møde. Men der er vel en Sandhed i dette, at »uretfærdigt Gods lykkes ikke«, thi nogle Nætter senere hørte jeg en Samtale om Kartofler, der var stjaalne, og at alle Fronttropper skulde revideres. Jeg løb til den nærmestliggende Bolig, og 5 Minutter senere var alt helt oplyst af blafrende »Hindenburg-Lichter«, medens listende Skygger sneg sig omkring mellem Urskovens Træer for at gemme noget. Revisionen fandt Sted, dog ikke mere grundig, end at vi godt kunde have sparet noget paa Nattens Anstrengelser. Bagefter skulde vi saa atter havde Vinterforraadet bragt i Hus, men, o Skræk! Uforstaaende og lange i Ansigterne stirrede vi ned ved Foden af de store Træer, hvor vi havde gemt Byttet, mens Bygen drev over. Kun et Hul med opkradset Løv og Sne gabede os i Møde! En anden Troppeafdeling maa have faaet Nys om vor natlige Færd og afluret os Gemmestedet for at hente Byttet, saasnart vi var borte. En djærv Østpreusser udbrød, da han erfarede Sammenhængen: »Wenn ik de Kerls to footen krig', ik hau se dot!« — og jeg tvivler ikke om, at det var hans ramme Alvor!

Resignerede og med det dristige Haab, at Hærledelsen ikke saa sin Fordel ved at lade os sulte helt ihjel, blev vi enige om, at vi aldrig indbyrdes vilde nævne denne forfærdelige Tragødie fra den højhellige Julenat.

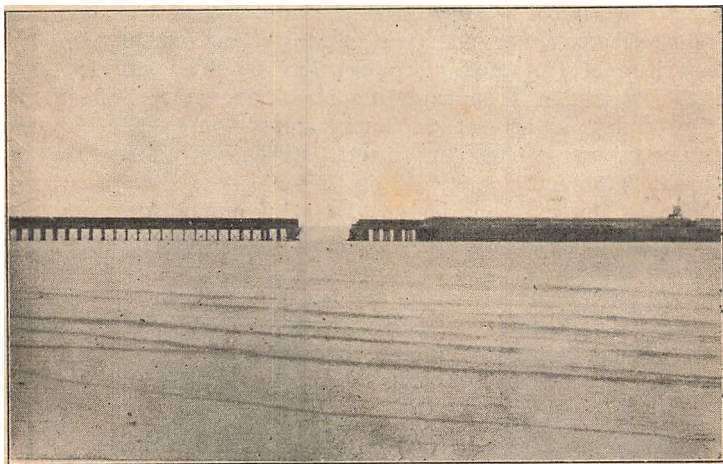
Chr. Hansen.

Minder fra Verdenskrigen.

Englændernes Landgang ved Zeebrügge.

Natten mellem 22. og 23. April 1918 var det, at en af Verdenskrigens største Bedrifter fandt Sted, nemlig den engelske Landgang paa Zeebrügge Mole. Ledelsen paa engelsk Side var overdraget Admiral Sir R o g e r K e y e s,

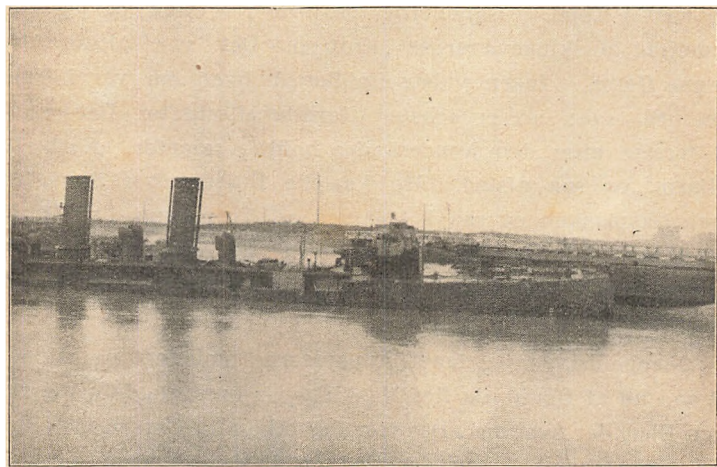
Den sprængte Bro i Havnemolen.

der som bekendt i 1920 gæstede de sønderjydske Farvande, som Øverstkommanderende om Bord paa den store engelske Krydser »Hood«.

Molen ved Zeebrügge er 1800 m lang og ca. 20—25 m bred og har omtrent samme Form som en Halvmaane. Molen er et Værn mod Havet og dækker Indsejlingen til Brüggekanalen. Brügge var som bekendt Tyskernes vigtigste Undervands- og Torpedobaads-Station under Krigen. For at hindre Tilsandingen indenfor det af Molen beskyttede

Terræn, er denne ikke helt massiv, men ca. 50—75 m fra Land er der paa en solid Pælekonstruktion bygget en Bro med Jernbanespor m. m. Denne Bro er ca. 25—45 m lang.

Flanderns Kyst var under Verdenskrigen stærkt befæstet. Der var anlagt over 30 Batterier a 4 Kanoner med Kaliber fra 8,8 til 36 cm. Af disse var 12 til 15 Batterier grupperet omkring Zeebrügge, Resten omkring Ostende.

En af de sænkede Torpedojagere i Indløbet til Brügge-Kanalen

Et Batteri laa ude paa selve Molens Hoved, ligesom der laa en ret stærk Besætning paa Molen.

Den Nat, Landgangen fandt Sted, var Strandvagten ved og omkring Zeebrügge Mole overdraget det Regiment, og ved selve Molen den Bataillon, ved hvis Efterretningsvæsen jeg gjorde Tjeneste under Krigen. Min Opgave ved et eventuelt Angreb var at besætte Telefonstationen, der var indbygget i en bombesikker »Understand«, lige ved Molens Fod, altsaa i første Linje, hvis Angreb fra Molen var at vente.

I mine Dagbogsoptegnelser fra hin berømmelige Nat, som jeg nedskrev dem den 23. April Kl. 1 Eftm. 1918, hedder det:

Saa, nu er denne Nat overstaaet. Det blev en af de Nætter, som aldrig vil glemmes. Jeg havde siddet temmelig længe oppe, stærkt fordybet som jeg var i et Værk om Luther. Først henved Ellevetiden var jeg gaaet til Køjs. Kl. 1 vækkes jeg ved, at der raabtes Allarm. Jeg kom paa Benene og i en Fart i Tøjet. Kanonerne tordnede i et væk, og jeg hørte tydeligt Maskingeværernes Knitren. Det var altsaa Alvor denne Gang. Ingen vidste imidlertid, hvad der var i Vejen. Det hed saa: »Allerhöchste Allarmbereitschaft«. Det var let at forstaa efter den Koncert, der holdtes udenfor. Kort efter Allarm, og saa afsted. Jeg kastede Bøssen over Skulderen, greb Gasmasken og saa i Løb ned ad Trapperne, hen til Depotet for at hente Telefonapparaterne og Nøglerne, saa jeg kunde besætte den Plads, der var min under en saadan Af-fære: Molefoden.

Næppe havde jeg faaet Apparaterne omhængt og vilde til at gaa ud af Døren, da fløj Maskingeværkuglerne omkring mig, som Bier, der sværmer. Det var dog ikke min Person, den store Ære var tiltænkt, men derimod en Lyskaster, som det nærved liggende Batteri havde kørt hen ved Hjørnet af Huset. Kun faa Sekunder, og Lyskasterens Glas var splintret. I det samme, midt i al den Uhygge, med skiftende Lys og Mørke, lød et øredøvende Brag. Lufttrykket var saa stærkt, at alle faldt omkuld. Det maatte være en Sprængning eller Nedslaget af Englændernes store Granater.

Nu var der kun et at gøre, og det ud af Huset saa snart som muligt, da det næste Nedslag maaske kunde ramme Huset. Med Apparater, Gevær, Gasmasker paa Ryggen krøb eller løb jeg til den ca. 150 m fra Kvarteret liggende Molefod, fik Døren aabnet og kom ind, mine Apparater i Orden, og kunde melde

til Bataillon: »Station besat!« Jeg sad nu lunt og godt inden Døre, med et ordentligt Lag Beton over mig.

Jeg fik nu Tid til at tænke mig lidt om. Det første, jeg fik at vide, var, at Englænderne var paa Molen, og at de maaske var fuldstændig Herre derude. Det kunde altsaa blive lidt af hvert, da de saa næppe vilde gaa min Dør forbi, naar de agtede sig ind paa Landjorden. Adjutanten 3. Batl. ringede, og gav Ordre til, at 11. Komp. skulde lade 2 Grupper, 16 Mand, rykke frem paa Molen, Resten af Kompagniet skulde blive staaende i Skyttegravene ved Molefoden, til der kom Efterretning fra de udsendte Mænd. Ordre blev sendt til Kompagnichefen, og de 16 Mand gik frem. De kom dog kun et kort Stykke, til det Sted, hvor Jernbanebroen er. Denne Bro var fuldstændig sprængt bort, og det er denne Sprængning, der blev foretaget, da jeg var ved at forlade Depotet. Folkene kom nu om Bord i en Baad, og det viste sig, at Molens Besætning paa det Tidspunkt var Herre over Situationen. Der var mange døde og saarede, saavel hos Englænderne som hos Tyskerne. Tyskerne tog 1 Officer og 14 menige til Fange. Kanontordenen begyndte at stilne af, men endnu blev der af og til skudt med Lyskugler.

Molen var i Tyskernes Hænder, og Angrebet var mislykket — hvis det have været Englændernes Mening at gøre Landgang.

Alt tydede dog paa, at det kun var en Skinmanøvre.

Det viste sig da ogsaa, og her kommer den egentlige Kerne af hele Sagen, at det var lykkedes Englænderne, at sænke tre Skibe indenfor Molen, deraf de to midt i Brüggekanalen. Et sandt Mesterstykke, der beviser, at Engelskmanden er en dygtig Sømand og tilmed dristig og forvoven. De to Skibe ligger tværs i Kanalen, saa det er umuligt, at bruge Kanalen et Stykke Tid, da disse Skibe, der sikkert er ladet med Beton, først maa skaffes af Vejen. Det tredje Skib

iaa daarligere, men kan, saa vidt jeg kan skønne, være meget farlig for Tilsandingen.

Resultatet af Kampen var: den spærrede Kanal og den sprængte Jernbanbro.

En engelsk Officer springer fra et Skib op paa Molen, han bliver skudt, næste Skud, og den tyske Vagt er skudt. Fra alle Sider stormer Engelskmændene, og i Løbet af kort Tid er de Herrer paa en Del af Molen. Overalt Forvirring blandt det tyske Mandskab. Medens dette sker, arbejder Pionererne ved Jernbanebroen, en gammel Undervandsbaad med Miner og lange Fængsnorer bugseres ind under Broen, samtidig løber de 3 Skibe om Molehovedet, medens alle Forbindelseslinjer med Land er afbrudte. En stærk kunstig Taage skjuler alt. Paa Molen rykker Englænderne mod Vest, men kommer ind under Molebatteriets Ild. Her staar de fast, der kan ikke ventes paa Hjælp, nu gælder det om at komme tilbage, alt hvad der kan frelses, maa frelses. Der er ingen Tid at spille, Kanonerne fra Land begynder at tordne, Lyskastere arbejder, Kommandoraab høres, om et Øjeblik vil alt om Molen ligge under for en alt-ødelæggende Ild. Den kom, og et saa pragtfuldt Skue, som alle de Eksplosioner, der nu fandt Sted, har jeg aldrig set.

Der var mange Folk paa Færde, i Løbet af en Times Tid stod der 2—3000 Mand omkring Zeebrügge parate til at gribe ind, hvis det skulde vise sig nødvendigt.

Der blev ingen Brug for dem. Kl. 5,30 Morgen var hele Affæren forbi.

Ved en saadan Anledning er der rig Lejlighed til at iagttage Menneskene, og det er interessant at se den enkeltes Opførsel under en saa alvorlig Situation.

Vor Feldwebel forglemte af bare Ivrighed, hvem han var. I Egenskab af Bataillonens Efterretningsofficer maa han være ved Bataillonens Stab. Han overlod imidlertid Staben at sørge for sig selv. Han var ivrig i Færd med at skaffe sig Vaaben, havde faaet fat i en Brødtaske, og i denne havde han sin Re-

volver og en Mængde Haandgranater, af disse sidste havde han endog en Del ved sit Bælte, og desuden en i hver Haand, saa det vilde have været ham komplet umuligt at gøre nogen som helst Brug af de Vaaben, han havde.

De mest nervøse Mennesker, jeg saa, var nogle Matroser, der stod foran mit Udkig og manøvrerede med et Maskingevær. Til alt Held var de saa nervøse, at det var umuligt for dem at faa Mekanismen i Orden, saa de kunde skyde, det havde sikkert været farligt baade for Ven og Fjende, af hvilke sidste de dog ingen vilde kunne naa.

Den ynkeligste Figur spillede en stakkels Matros fra selve Molen. Han var flygtet derude fra i Strømpesokker, og stod forpustet ved Molefodens Dør, da jeg kom. Ham var det hele ligegyldigt, bare han var i Sikkerhed. Hans Ansigtstræk var prægede af Dødsangst, ja Angstens Sved perlede ned ad hans Kinder. Han var en tro Kopi af Fejheden selv.

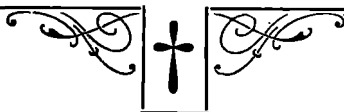
Den største Dumrian var selvfølgelig vor Underofficer, han vidste nemlig slet ikke, hvad Situationen bød. Han løb omkring som en Hund, der var paa Spor efter et Stykke Vildt.

Uden for min Dør stod min Landsmand Jens Beck fra Aabenraa og gjorde Haandgranater rede. Midt i hele Tumulten fik vi to os en Passiar paa Dansk.

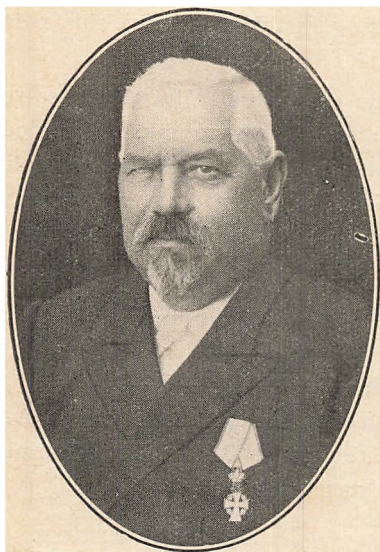
Jakob Petersen. /4

DE GAMLE, SOM FALDT — —

Andreas Blad, Mindebjerg.

Andreas Blad fødtes 22. Maj 1861 i Mindebjerg paa den Gaard, som nu i fem Slægtled har været i Familiens Eje. Han gik i Skole først i Lebølgaard senere i Broager. Som ungt Menneske besøgte han Landbrugsskolen i Odense. Hans Fader døde tidlig, og allerede inden han var 23 Aar gammel, blev han Gaardmand i Mindebjerg og drev sin Gaard med megen Dygtighed, indtil han 1911 afstod den til sin Søn og flyttede til Augustenborg.

Det Slægtled, der gik forud for Andreas Blad, var udvandret eller opholdt sig her i Landet som danske Underaatte, og det er forstaaeligt, at en Mand med de rige Evner, som A. Blad sad inde med, blev taget i det offentlige Livs Tjeneste. Allerede 34 Aar gammel blev han af Sønderborg Kredsvalg valgt som Medlem af Landbrugskamret for Provinsen Slesvig-Holsten, en lidet misundelsesværdig Stilling, hvor han sad selv anden eller tredje som dansk Mand blandt de mange Tyskere, idet de andre

nordslesvigske Kreds-lage grundet paa den fortvivlede Kredsordning af 1888 ingen Repræsentanter kunde vælge. I Aaret 1896 efter Hans Lassens Død blev A. Blad valgt som Formand for den alsiske Landboforening og gjorde her igennem 25 Aar et ganske udmærket Arbejde. Det var for en stor Del hans Evne til stadig at finde det rette, der i Køller-Politikens Dage frelst Landboforeningerne i Sønderborg Amt fra at blive erklæret for politiske Foreninger og dermed standsede i deres Virksomhed. Det var fuldt ud berettiget, at A. Blad efter 25 Aars Arbejde som Foreningens Formand blev udnævnt til Æresmedlem.

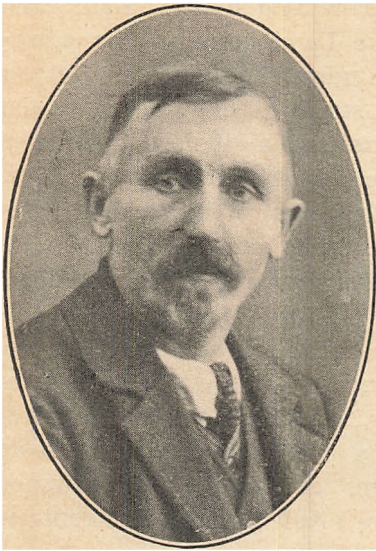
Igennem mange Aar var A. Blad Medlem af Sønderborg Kreds-dag og var aldrig bange for at hævde sin Mening og sige den rent ud, selv om den var ilde hørt af Magthaverne. Aldrig nogensinde har vel Landraad v. Schönberg faaet saa fuld og tydelig Besked om, hvad Befolkningen mente om ham, end da A. Blad sammen med P. Grau var inde hos ham i Anledning af, at Krentzen, Hjortspring, var sendt til Fronten.

Den alsiske Brandforsikring for Løsøre havde i A. Blad gennem mange Aar en udmærket Formand, som særlig i Overgangsaa-rene til dansk Styre gjorde et fortrinligt Arbejde.

Efter Genforeningen blev A. Blad Skyldraadsformand for Sønderborg Amt og Vurderingsformand for Als, en Stilling der særlig til at begynde med gav ham meget Arbejde, men han udførte dette med samme Grundighed som alt andet. Af andre Tillidshverv kan nævnes: Kirkeældste i Hørup, Formand for Mindebjerg Mejeri, Medlem af Byraadet i Augustenborg, Medlem af Kredsudvalget og de alsiske Amtsbaners Bestyrelse o. s. v. Faa har gjort et bedre Arbejde i det offentliges Tjeneste og for Danskhedens Sag i Sønderjylland end A. Blad, og det Ridderkors, Kongen skænkede ham efter Genforeningen, bar han med Ærc.

P. K.

Hans A. Smidt, Arnum.

Den 21. Maj døde paa Gram Sygehus Sognefoged, Gaardejer Hans A. Smidt fra Arnum i en Alder af 54 Aar.

Hans Smidt var levende med i, hvad der foregik i vort Land og vort Folk, og især da i Sønderjylland. Han havde fra sit Barndoms- og Ungdomshjem i Spandetgaard modtaget stærke Indtryk af Udlændighedskaarene, idet Hjemmet her aandeligt og folkeligt sugede Næring fra Moderlandet. Skønt Faderen som Optant ikke offentlig kunde deltage i det nationale Arbejde, saa fandt de Luftninger, der havde hjemme her, alligevel Vej ud udenfor

Hjemmets Vægge. Der førtes saa at sige »aabent Hus«. Alle kunde komme her. Der var ingen Standsforskell: Bønder, Husmænd, Arbejdsmænd, alle følte de sig velkomne, og det var mange, der i Aarenes Løb fandt Vej hertil. •

Efter at have været paa Ryslinge Højskole tjente han tre Aar paa Brørupegnen. Disse Aar fik stor Betydning for Hans Smidt. Det, der hjemme skulde tales sagte om, det kunde her frit komme til Orde. Videbegærlig og lærelysten som han var, kunde han her rigtig tage til sig. Da han kom hjem, maatte han springe tysk Soldat.

1900 blev han gift og overtog Forpagtningen af Spandet Præstegaard. Som i Hjemmet i Spandetgaard søgte han sammen med sin Hustru Elise ogsaa at lade Dørene staa aabne. Her fik det nationale Liv nu et frit Tilholdssted. Hans Smidt fik gennem Sprogforeningen oprettet en Bogsamling, der havde til Huse hos ham. Her var Udlaanet, og han, der selv var godt belæst, vidste at finde Bøger, der kunde tilfredsstille Laanernes Ønske. Saa indbød han til Læseaftener, hvor Venner og Na-

boer kom, og hvor der blev læst højt og sunget mange gode Sange. For at samle de unge fik han i Hjemmet ordnet Husflidsaftener. Husflid, Sang og Leg gik her Haand i Haand. Da Spandet Forsamlingshus blev bygget, var han en af de ivrigste i dette Foretagende. Der kom nu Gang i Gymnastikken. Jens Nissen fra Hømlund ledede denne, men da han blev udvist, paatog Hans Smidt sig at føre Gymnastikken videre denne Vinter. Tyskerne skulde ikke have den Glæde at se Gymnastikken indstillet.

Saa kom Verdenskrigen. Broderen Søren, der havde en Gaard paa Arnum Søndermark, faldt 1916, og Hans Smidt overtog saa Broderens Gaard. Dermed flyttede han til Arnum.

Siden Genforeningen har Hans Smidt gerne villet gøre sin Indsats her i Sognet. Med Liv og Sjæl gav han sig hen i, hvad der optog ham. Han kunde tage Stilling til en Sag, og han havde let ved at udtrykke sig; ofte maatte der tages Hensyn hertil, fordi hans Synspunkter var rigtige.

I Foredrag- og Ungdomsarbejde har han været blandt de mest trofaste. Havde Ungdommen noget godt for, kunde man næsten være sikker paa, at Hans Smidt var der, som den eneste ældre til Tider. Gymnastik og Sport optog ham ogsaa meget, og det glædede ham, at hans Børn delte denne Interesse med ham.

Hvad der ogsaa prægede Hans Smidt, var hans store Hjemstavnskærlighed. Først og fremmest til Spandet Sogn med dens Mølle og Kirkespir, der ses langt bort, men ogsaa til hele Sønderjylland.

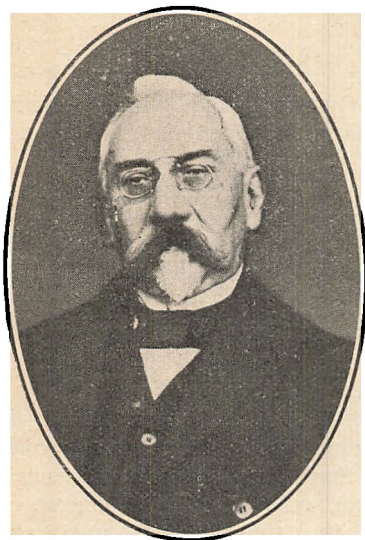
Han var noget af en Fortæller. Naar han havde faaet sig anbragt i en Kreds af Venner, kunde han holde hele Forsamlingen i Aande. Han kunde fortælle interessant og morsomt, og han kunde gengive en eller anden Situation, saa man saa det hele lyslevende. Bagved skimtedes hans skarpe Iagttagelsessevne og hans Forstand paa Mennesker.

Grønnes kun — se, det er Sagen, —
leve med og være vaagen,
leve kort Tid eller længe,
blot vi lyser op i Taagen.

Disse Hostrupske Linjer vil jeg gerne til Slut skal have Plads i Mindet om Hans Smidt. De rummer netop det, han gerne vilde: gro og grønnes.

P. L. Clausen.

R. P. Rossen, Tønder.

Der er fra Tønder Seminariums danske Afdeling udgaaet en hel Række Mænd, der paa smukkeste Maade har indskrevet deres Navne i vor Landsdels Historie. Iblandt dem kan nævnes Gustav Johannsen og Brødrene Jessen, Fri-menighedspræst L. B. Poulsen i Bovlund, Sprogfor-eningens Formand M. And- resen og R. P. Rossen.

Sidstnævnte var en Landmandssøn fra Holbøl, født 19. Marts 1858. Alle- rede som syttenaarig hav-

de han begyndt en Lærergerning i Klipleve, og 19 Aar gammel kom han paa Seminariet, hvor han sluttede sig nært til J. Jessen, hvis Søster han senere ægtede, og hvis yngre Broder Peter Jessen var hans jævnaldrende Kammerat. Han var allerede den Gang stærkt optaget af nationale Spørgsmaal.

Det var derfor ikke saa underligt, at han ikke ret længe kunde finde sig tilfreds som Lærer i preussisk Tjeneste i Kløjeng; men disse Aar ude paa Vestslesvigs Slette knyttede ham dog stærkt til Vesteregnet.

I 1883 forlod Rossen den offentlige Skoles Tjeneste; et Aar ledede han derefter Juhlers danske Privatskole i Aabenraa, indtil den lukkedes af de preussiske Myndigheder.

I atten Aar derefter var Rossen Medarbejder ved »Flensborg Avis« og fra 1889 efter Monrads Død Ud giver af »Nordslesvigske Søndagsblad«.

I 1887 idømtes Rossen tre Maaneders Fængsel for Fornærmelse mod Skærbækpræsten Jacobsen, og i 1897 sad han fjorten Dage i Arrest, fordi han havde brugt Navnet Sønderjylland.

I Flensborg var R. P. Rossen bleven Revisor ved Nationalbankens Filial og ved Spare- og Laanekassen for Flensborg og Omegn, saa det faldt naturligt, at han ved Oprettelsen af Tønder Landmandsbank i 1901 valgtes til dennes Leder. Dette betød dog ikke, at han opgav Journalistiken; der kom endnu mange skarpe og klare Avisartikler fra hans Haand. »Flensborg Avis«s Læsere kendte og satte Pris paa Mærket »X«. Af større Værker udsendtes fra Rossens Pen »Sønderjyllands Historie i Omrids« og »Et Blad af Skaanes Historie«.

Selv om det egentlige Bankarbejde nu optog det meste af Rossens Tid, blev hans Del i det nationale Arbejde ikke mindre. Tønder Landmandsbank blev en Styrkelse og et Samlingssted for Tønders og Tønderegnens Danskhed. Rossens ranke Troskab gjorde sig stærkt gældende, han nød en udstrakt Tillid i økonomiske og nationale Spørgsmaal.

Danskheden i Tønder var svag; 1890 var der kun 19 danske Stemmer ved Rigsdagsvalget i Tønder. Ikke, at der ikke var danske Mennesker! Der var ingen Tvivl, om at Dr. Friis, at Agent Veibel, Bagermester Lassen og Tandtekniker Smith var danske, og der var flere; der var først og fremmest Skovrøy med sit uopslidelige Lune; men let er let at se, hvad det betød, da de fik Undsætning af en Flok danske Mennesker, der fik deres Arbejde i Landmandsbanken og snart fulgtes af unge danske næringsdrivende.

I denne Flok kom Rossen til at staa som en Høvding, rank og redelig, selvbevidst og støt. Han var helt og fuldt hjemme i Egnen og i Befolkningen. Hans efterlevende anden Hustru er Datter af Kniplingshandler D. Hansen af Møgeltønder. Det var saa naturligt, at han blev Egnens Repræsentant i Vælgerforeningen, at det var i Tønder Landmandsbank, at den første danske Sammenslutning i Tønder, Tønder Læseforening, dannedes i 1912, og at det blev i Bankens Gaard, at den fik Lokale.

Rossen var i disse Aar baade kraftig og virksom, enaarvaagen Forpost ved det danske Folks Sydgrænse. Ved Krigens Udbrud hed det, at Rossen var bleven skudt af Preusserne; det var heldigvis ikke sandt, men han var med i Optøget af Arrestanter igennem Tønder.

Dette Optog gjorde et uudsletteligt Indtryk paa Rossen, maaske endnu stærkere end hele Fængselstiden; det var den 22. Sept. 1914, at han atter kom fri. — Men den store Befrielse blev først Genforeningen.

Rossens Arbejde var dermed ikke endt. Der kom vanskelige Aar for ham og den Bank, hvis Leder han var; men han var, saa længe han levede, med i dansk Arbejde i det genvundne Land. Hans Kræfter blev tagne stærkt i Brug i økonomiske Spørgsmaal. I Overgangstiden var han Medlem af Tønder Byraad, og han var den første, der talte Dansk paa dette Sted. Han var Formand for den stedlige konservative Forening, det hindrede ikke, at han var den myndige og ihærdige Leder af »Tønder Kommunalforening«, der samler hele Byens danske Borgerskab. Han var endnu i dette Foraar stærkt optaget af Arbejdet for at oprette »Det danske Kontor« i Tønder.

Det var saa selvfølgeligt, at Rossen blev Ridder af Dannebrog ved Genforeningen, det var lige saa selvfølgeligt, at han vedblev at være et Samlingsmærke i den By, for hvis Danskhed han havde betydet saa meget; men det

mærkedes, at han ældedes. Myndigheden og Stejlheden afløstes mere og mere af Mildhed; det var let at se, at Legemets Kræfter svandt.

Alligevel kom Døden brat og overraskende om Morgen den 15. Juni 1928, medens Tønder By allerede var klædt i rødt og hvidt som aldrig før. Det var de samme Farver, der lyste over hans Baare, da et mægtigt Følge ledsagede hans Kiste fra Kirken til Graven. Det var de Farver, der alle Dage havde givet hans Liv dets Glans; det havde været den største Festdag for ham, da de kunde hejses i hans By, da Genforeningshaabet opfyldtes.

Th.

Pastor v. Brincken.

Med gamle Pastor v. Brincken, der døde paa Sygehuset i Ribe 2den Paaskedag 1928, 83 Aar gammel, er en af de stovte Præsteskikkelser gaaet bort, der under Fremmedherredømmet ubetinget og uden Vaklen stillede sig paa den danske Befolknings Side.

Der blev ikke sunget over hans Vugge, at han skulde faa sin Plads i de danske Rækker, idet han er udgaaet fra et udpræget, tysksindet Hjem og har modtaget hele sin Uddannelse paa Tysk.

Vi var tilbøjelige til at antage, at det var hans varmtfølende danske Hustru, der drog ham over til os; men selv mente han, det var hans Retfærdighedsfølelse, der gav ham det første og

afgørende Stød, fordi han maatte harmes over den Behandling, som den lovlydige og hjemstavnstro, danske Befolkning i Sønderjylland var udsat for.

Endnu paa sine gamle Dage fortalte han med Glæde og Stolthed om, at selve Gustav Johannsen havde givet ham Riderslaget. Det var under hans Præstevirksomhed i Valsbøl i Firserne. Han overværede et større, dansk Møde i Flensborg, som havde samlet Deltagere fra alle Egne i Nordslesvig. Flere af de tilstedeværende havde med Mistro set den tyske Statspræst med det tyske Navn og den tyske Slægt tage Del i Mødet. Men saa havde Gustav Johannsen i Forsamlingens Paasyn lagt Haanden paa hans Skulder og sagt: »Den Mand garanterer jeg for!«, og fra den Dag var han hjemme iblandt os.

Og naar det danske Sindelag har holdt sig saa forholdsvis kraftigt i Valsbøl, er det vel ikke utænkeligt, at hans og hans udmærkede Hustrus Virksomhed her i nogle vanskelige Aar kan have været af Betydning.

I 1887 søgte han Præsteembedet i Spandet, og da Befolkningen vidste, han var dansksindet, blev han valgt omtrent enstemmigt. Han virkede her i 18 Aar, men fra den første Dag fulgte Myndighederne hans og hans Hustrus Færden med særlig Agtpaagivenhed.

Stillingen blev næsten uudholdelig, da vi i Begyndelsen af Aarhundredet fik den meget omtalte tysksindede Lærer Bossen til Degn i Spandet. Præsten kunde ikke lægge Skjul paa sin Danskhed, og han kunde ikke vælge de forsigtigste Udtryk. Han overvejede ikke smaaligt, hvor Fordelen laa, men han gik sin støtte Gang — rede til at tage mod Følgerne. Saadan mindes vi vor gamle Præst.

I Foraaret 1905 maatte han søge sin Afsked. Han flyttede til Ribe, hvor han har boet siden. Men det var et haardt Slæg for ham at rives bort fra den Gerning, han havde kær, og fra de Mennesker og den Landsdel, han følte sig knyttet til og holdt af.

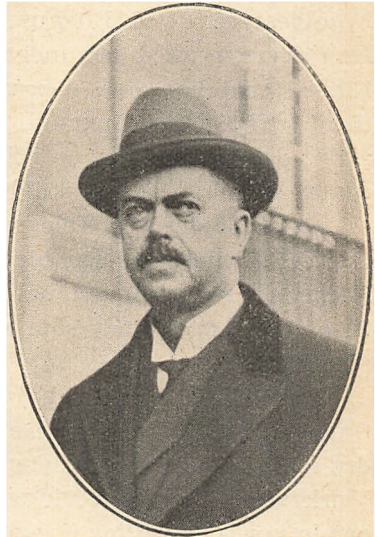
Hans Hustru døde under Krigen og blev begravet paa Spandet Kirkegaard, og her er ogsaa den gamle Præst stedt til Hvile.

Paa hendes Gravsten har han ladet skrive: »Slumre sødt i Slesvigs Jord!« Slesvigs Land og Folk elskede de; i Sønderjyllands Jord ønskede de, at deres Ben skulde hvile.

Peder H. Smidt.

Redaktør P. Eliassen.

I Tiden fra 1864 og til Verdenskrigen har Sønderjylland blandt de udvandrede mistet mange Mænd, der vilde være kommen til at udfylde en betydningsfuld Plads i det nationale Arbejde. Men mange af dem har til Gengæld paa den anden Side af den gamle Grænse været med til at skabe det Rygstød og den Støtte, som Arbejdet for Danskheden under Fremmedherredømmet meget vanskeligt vilde have kunnet undvære.

Blandt disse Mænd var Redaktør P. Eliassen, Kolding.

Han var født lige ved Grænsen, paa Brunsgaard i Skrave Sogn den 24. Juli 1874. Hans Hjemegn var mere end nogen anden Egn præget af Grænsen, og Grænsens Sang var det, som hele Livet igennem kom til at lyde for P. Eliassen. Hjemmet var stærkt præget af det nationale Arbejde Dansk Læsning og dansk Tale og dansk Sang fik

han fra Barndommen af Forstaaelse for. Han kom i en meget ung Alder paa Askov Højskole, tog kort efter Præliminæreksamen og fik 18 Aar gammel Plads som Journalist ved »Dannevirke« i Haderslev. Hans alsidige Begavelse og Kundskaber gjorde ham til en dygtig Bladmand, og der kunde ved den sønderjydske Presse i disse vanskelige Aar gennem Køllertiden op til Verdenskrigen have været udmærket Brug for hans Evner. Han blev imidlertid draget over den gamle Grænse, og efter nogle Aars journalistisk Virksomhed ved forskellige Blade, blev han i 1899 Fiilbestyrer ved Ritzaus Telegram-Bureau i Kolding. Han overtog med saa meget større Glæde netop denne Plads, fordi han her, nær ved Grænsen, havde Lejlighed til at følge Udviklingen i Sønderjylland paa nærmeste Hold; daglig stod han jo i Forbindelse med sønderjydske Blade, som han ogsaa skulde betjene.

Og Arbejdet ved Telegram-Bureauet levnede ham tilige Tid til det, som var blevet hans kæreste Fritidssyssel, Hjemstavnsforskningen, og han naaede paa dette Omraade til at blive anerkendt som en af vore dygtigste Lokalhistorikere.

Dette kom ogsaa i høj Grad Sønderjylland til Gode. Ganske vist har Kolding næppe haft en Mand, der var bedre inde i Byens og Egnens Historie, hvad hans bekendte Værk »Koldingbogen« vidner om, men hele Grænseegnen, baade nord- og sydfor Kongeaaen, havde han studeret indgaaende, baade paa Stedet og i Arkiverne, saa han paa dette Omraade var en Autoritet. Han forstod paa en sjælden Maade at faa gamle Folk til at fortælle, og hvad han fik at vide, forstod han at arbejde sammen. Hans sidste Bog »Kongeaaen« er et fortrinligt Kildeskrift til den ejendommelige Historie, der knytter sig til det gamle Grænseske. Ofte har P. Eliassen sikkert længtes efter at kunne stille sine Evner og Kræfter direkte til Tjeneste for det

nationale Arbejde i Sønderjylland og var der Mulighed for paa en eller anden Maade at yde en Haandsrækning, var ingen mere redebøn end han — men hans Arbejde som Hjemstavnsforsker har sikkert i nogen Grad været ham noget af en Erstatning for, at han kun udenfor sit snævre Hjemlands Grænser kunde tage Del i Arbejdet for Danskheden, saavidt Forholdene tilloq̄ det.

Hans litterære Produktion var ret omfattende. Han var Medstifter og Bestyrelsesmedlem af Vejle Amts historiske Samfund, og i dets Aarbøger findes mange Bidrag fra hans Pen. Han var ogsaa stærkt interesseret i Museet paa Koldinghus og i Biblioteksarbejdet. Da Historisk Samfund for Sønderjylland blev oprettet, var det naturligt, at Eliassen blev valgt ind i Bestyrelsen. I Sprogforeningens Almanak har han i Aarenes Løb skrevet forskellige Arlige Artikler.

Under Krigen fulgte Eliassen sine sønderjydske Landsmænds Skæbne med den varmeste Deltagelse, og da Befrielsen kom, var ingen gladere end han for at kunne afgive sin Stemme for Danmark i sit Fødesogn og der fejre Fester paa Afstemningsdagen. Det blev ham, der den Dag efter Opfordring hejste Dannebrog ved Skolen i Langetved.

Blandt Kollegaer i Pressen var Eliassen agtet og anset og fik mange Tillidshverv, og i Lokalhistorikernes Kreds vandt hans Arbejder stor Anerkendelse. Ved hans 25 Aars Jubilæum som Fialbestyrer i Kolding blev der holdt en Festlighed for ham, hvor der fra mange Sider blev ydet ham Tak for hans Virksomhed. Han blev efter Genforeningen udnævnt til Ridder af Dannebrog.

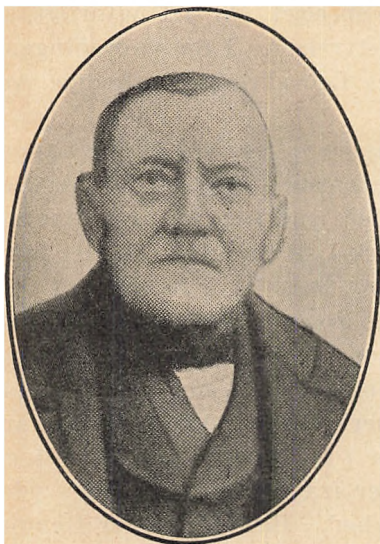
For sine Landsmænd i Sønderjylland var Peter Eliassen altid en trofast Ven og god Raadgiver. Og det var med dyb Vemod de modtog Budskabet om hans altfor tidlige Bortgang. Der vilde endnu have været god Brug for hans Evner og Kræfter. Han havde aldrig skaanet sig selv, men

jernflittig, som han var, tog han Tiden i Agt. Først i det sidste Aar tvang Helbredshensyn ham mere og mere til Uvirksomhed. Et Ophold paa Finsens Lysinstitut i Efteraaret 1927 for højt Blodtryk, bragte kun for en Tid Bedring; og den 8. Maj 1928 døde han paa Hospitalet i København.

Hans trofaste Sindelag, hans Hjælpsomhed og Dygtighed og hans varme Kærlighed til alt, hvad der var dansk, vil hans mange Venner bevare i ærbødigt Minde.

N. H a n s e n.

Peter Jørgen Kliver, Over Jersdal.

Peter Jørgen Kliver er født den 8. Juni 1844 i Hoptrup Sogn. Hans Fader købte senere en Gaard i Over Jersdal, som Peter, kun 24 Aar gammel, maatte overtage ved Faderens Død i Aaret 1868.

Det varede ikke længe, forinden han vandt sine Medborgeres Agtelse og Tillid, og da han sad inde med gode Evner og var i Besiddelse af gode Kundskaber, fik han tidlig betroet flere offentlige Tillidshverv. Han blev Kommuneforstander, Skoleforstander m. m., indtil han i 1885 paa Grund af Deltagelse i Vestjyllandsturen, blev afsat af de tyske Myndigheder.

I Vedsted Sogn var han med til at oprette en Husflidsforening, hvis Formand han var indtil han i 1890 solgte Gaarden og flyttede til Halk, hvor han købte sig et Hus. Ogsaa efter at han var kommen hertil, bevarede han Interessen for Husflids-sagen, og baade offentlig og privat slog han til Lyd for dens Betydning ikke alene som en sund og god Fritidssysse for

baade ældre og yngre, men ogsaa til Besparelse af mangan om end mindre ekstra Udgift.

Peter Kliver var en god dansk Mand, der ikke alene bevarede sit nationale Sindelag og sin Troskab mod Fortiden, men ogsaa var med i Arbejdet mod det tyske Fremstød, og trods det, at han sad i smaa Kaar, var han altid offervillig, naar det gjaldt den nationale Sag.

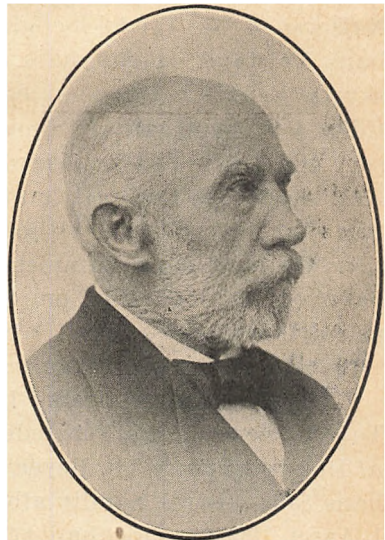
Han var Medlem af vore tre store nationale Foreninger, og var Sprogforeningens Tillidsmand. Genforeningen med Moderlandet var Peter Kliver en stor Glæde, men han var klar over, at Kampen maatte føres videre. Dansk Partivæsen stod han i Førstningen ganske fjernt, men da H. P. Hanssen i 1924 blev opstillet som Venstres Kandidat i Haderslev Kredsen, var Kliver en af de første, der meldte sig som Stiller.

Han døde den 19. Februar 1927, 83 Aar gammel.

Martin Simonsen.

Johan Hansen *Kilde 1* 10

født i Havnbjerg paa Als den 7. Februar 1845 som Søn af Landmand Johan Hansen og Hustru Anna, født Rasmussen. Faderen døde allerede Aaret efter, og Moderen maatte ud i Plads som Husholderske hos Aftægtsmand Hs. H. Poulsen i Pøl, hvor Sønnen fulgte med, og hvorfra han besøgte Folkeskolen i Nørborg. Efter Konfirmationen kom han ud at tjene paa Gaarde i Elsmark og Havnbjerg, hvor Arbejdet dengang var strengt.

Preussisk Garder, som han paa Sessionen i Nørborg blev udtaget til, vilde han ikke være, hvorfor han i 22 Aars

6*

Alderen rejste til Danmark. Det var den bekendte 13. Maj 1867 i et forrygende Snevejr med Frost, at han landede i Korsør, hvor han maatte overnatte, da Toget ikke kunde komme gennem Snedriverne paa Sjælland.

Ankommen til København meldte han sig til Militæret og blev paa Grund af sit høje Nummer Infanterist med Garnison i Kastelets første Hold. Ved Afslutningen af Soldatertjenesten besluttede han sammen med nogle jævnaldrende sønderjydske Kammerater at rejse til Amerika, men paa Moderens Bøn afstod han derfra og forblev i Danmark, tog Arbejde ved hvad som helst, tjente en Tid paa Klitholm paa Møen, senere i København, hvor han bl. a. en Tid overtog og drev en Spækhøkerforretning, der senere solgtes med Fortjeneste, hvad der gentog sig med et Gartneri i Forfald, der blev oparbejdet.

Han udviste under alt dette en Jernflid, parret med Nøjsomhed og Vindskibelighed, der efterhaanden øgede hans Velstand og gav ham stadig større Maal. At den skarpe Sans for Økonomi og Sparsommelighed laa ham tidlig i Blodet, ses af Smaatræk som disse: Mens han som ung tjente paa en Gaard i Elsmark sammen med en Kusine, der en Dag bad ham »klampe« sine Træsko, gav han som Svar: »Ja det vil jeg, men du skal selv give Søm til«. Og naar hans Kammerater i de første Aar i København om Aftenen eller om Søndagen opfordrede ham til at følge med ud i Byen, afviste han dem med Ordene: »Jeg vil spare mine Penge.«

28 Aar gammel løste han Detailhandlerborgerskab. To Aar senere, i 1875 ægtede han Caroline Beyer, Datter af Handelsgartner Th. Beyer, Aalborg, der trofast stod ved hans Side. Deres Samliv afbrødes ved hendes Død i 1888. I Aaret 1902 overtog han ved Køb Elektroplet-Fabrikken »Dansk Forsølyningsanstalt« med Kontor og Lager i Købmagergade, en Forretning, han under haard Konkurrence

oparbejdede, saa den gennem Aarene har staaet som Førsterangs i sin Art i Danmark og hvorved han, sammen med heldige, store Ejendoms køb, samlede sig en Formue, der taltes i Millioner. — Det er noget af et Eventyr og næsten ufatteligt, hvorledes den fattige Bondekarl uden Skole- og Fagdannelse ved egen Hjælp har kunnet naa saa langt. Sovende er han ikke kommen dertil. Alle Dage har han arbejdet strengt, haft et Øje paa hver Finger, og med sit skarpe Blik for, hvor der var en Chance, udnyttet den i højeste Grad, og Guds Velsignelse har i rigt Mon hvilet over hans Arbejde.

Det følte han selv.

Hvad der fremfor noget andet giver ham Adgang til en Hædersplads som dansk Sønderjyde og dansk Mand, er hans store brændende Kærlighed til Fædrelandet sammen med hans Offersind og Hjertelag overfor Bevarelsen af Danskheden i Hjemlandet.

Store, rundelige Gaver er udgaaet fra hans Haand til nationale Formaal. Her skal blot nævnes Hærens første Flyvemaskine, Gaven til Nationalmuseet paa 100,000 Kr., Købet af Nørborg Slot for 180,000 Kr., som han i Forbindelse med rige Pengemidler gjorde til en selvejende Institution, hvor der nu er indrettet en Efterskole for dansk Ungdom fra nord- og sydfør Grænsen. Til Restaureringen af den danske Kirke i Flensborg bidrog han med 50,000 Kr., til Studentergaarden i København for en alsisk Student med 15,000 Kr., til Landeværnet med 10,000 Kr. De danske sydfør Grænsen, der stod hans Hjerte særlig nær, rakte han paa mange Maader en hjælpende Haand. For sine Arbejdere stiftede han store Legater.

Johan Hansen opnaede den høje Alder af 93 Aar. Hans Konge hædrede ham baade med Ridder- og Dannebrogskorset og med Kommandørkorset, og mange var

de Hædersbevisninger, hvormed han den 2. Marts 1928 stedtes til Hvile paa Ordrup Kirkegaard.

Et rigt velsignet Liv fandt her en saare skøn Afslutning.

N i s N i s s e n, Nørborg.

Bodil Marie Jensen.

Bodil Marie Jensen var født i Oksenvad den 25. Juni 1840. Hendes Fader, Hans Pors, ejede der sin lille Fødegaard. Han og hans Søskende hørte ligesom deres Forældre til de pietistisk vakte Kredse, der var stærkt paavirkede af Brødremenigheden. Hjemmet var et Samlingssted for disse Kredse der paa Egnen og Marie var fra sin tidlige Ungdom stærkt præget af sit fromme Hjem. I 1864 blev hun gift med Mads Jensen fra Mejlby, der ligeledes hørte til de vakte Kredse. De bosatte sig nu i Jægerup, hvorfra de i 1897 flyttede til Haderslev, hvor de havde bygget sig et Hjem ved Siden af Fri-menighedskirken.

Marie Jensen har ikke taget Del i nogen offentlig Virksomhed. Hun havde sin Virksomhed alene i Hjemmet. Der — og i Kirken — skulde man lære hende at kende. Men det var heller ikke noget helt almindeligt Hjem, det blev givet hende at præge og i meget høj Grad at være med til at bære. Mads Jensen var, da de giftede sig, Lægprædikant og blev ved med denne Virksomhed ved Siden af sit Landbrug og sit Rebslageri indtil hen i Firserne. Han udøvede desuden en ret betydelig Virksomhed som Forfatter og Foredragsholder, Frøavler og Leder af Forsøg med Plantekulturer.

Under alt dette maatte det naturligt blive hans Kone, der kom til at sætte det dybeste og varigste Præg paa Hjemmet, men da Mads Jensens mange Arbejder udadtil ikke gav personligt Udbytte i Forhold til Tiden og Kræfterne, de krævede, maatte hun desuden lægge betydelig Kraft ind i Omsorgen for Hjemmets økonomiske Tarv.

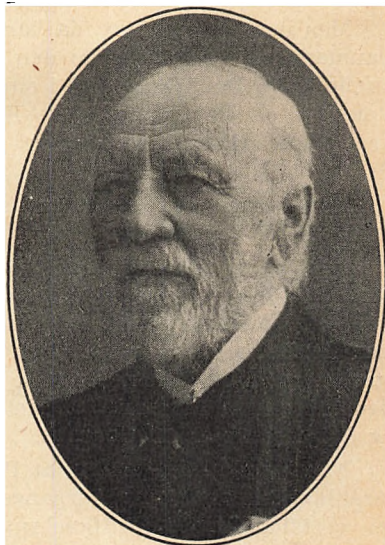
Flittig og nøjsom blev hun ved at være alle sine Dage, men hvad der først og fremmest gav hende noget af en moderlig Stilling inden for den Kreds, der kendte hende, var den barnlige Frømhed, hun havde med hjemme fra, den Aandslivlighed, hun havde erhvervet sig under et strengt, men lysvaagent Liv og bevarede til det sidste, men især den dybe vennesaale Hjertevarme, der gav det altsammen den rette Værdi.

Th. P.

Peter Jensen, Tombøl.

F
Natten til den 6. September 1928 døde Peter Jensen i Tombøl. Faa har som han elsket sit Land og sit Folk og søgt at tjene det efter bedste Evne.

Peter Jensen var født paa Gaarden »Kirkebjerg« i Tombøl, Felsted Sogn, den 24. August 1845. I en forholdsvis ung Alder overtog han Driften af sin Fædrenegaard og blev efterhaanden en af sin Egns Foregangsmænd paa Landbrugets Omraade. Han var saaledes en af de første paa sin Egn, der interesserede sig for Mejeridrift, for Roedyrking og Frøavl. Flittig, som han var, syslede han i »Fritiden« med Biavl og Havebrug, ligesom han dyrkede forskellige Grene af Husflid.

Han fik, trods alt, Tid til at øge sin Viden paa de forskellige Omraader gennem daglig Læsning af Bøger og Tidsskrifter. I Tidens Løb samlede han sig et helt Bibliotek, og Bøgerne indbandt han selv.

Mest kendt blev P. Jensen sikkert som Havemand. Den Have, han fik anlagt ved sin Gaard, blev en Slags botanisk Have, hvor man kan forefinde Blomster og Planter fra alle Jordens Egne. Mange Blomstervenner opsøgte Peter Jensen for at se hans Have. Den tyske Hertug Ernst Günther og Gemalinde var i sin Tid stadige Gæster i Haven.

Nationalt var P. Jensen en god dansk Mand. Han var med til at oprette en Foredragsforening for Felsted Sogn i Begyndelsen af Halvfemserne, og arbejdede for Rejsningen af et Forsamlingshus, en Plan, der ikke naaede at blive realiseret. I Køllerpolitikens Dage lavede Myndighederne Peter Jensen til Optant og truede ham med Landsforvisning, hvis han deltog i Arbejdet for Danskheden i Sønderjylland. Det pinte ham gennem mange Aar at maatte holde sig uvirksom i den nationale Kamp og ikke at kunne afgive sin Stemme paa Valgdagene.

Men der kom en Dag, da han kunde afgive sin Stemme for Danmark, og han oplevede den lykkelige Dag, da han frit kunde hejse Dannebrog ude i sin Have mellem alle sine Blomster. Og en Dag mødte selve Kong Christian hos ham, trykkede hans Haand og fæstede Dannebrogssordjenen paa hans Bryst.

Hvis nogen havde fortjent en saadan Udmærkelse, saa havde Peter Jensen det.

I sit Familieliv blev han ikke forskaanet for Sorg og Modgang. Hans første Hustru døde saaledes tidligt, og faa Aar efter mistede han sin eneste Datter. Gennem mange Aar levede han dog i lykkeligt Ægteskab med sin anden Hustru, Anna, f. Solmer, der delte hans Interesser paa de forskellige Omraader, ikke mindst paa det nationale. En Plejedatter og Svigersøn ejer nu Gaarden.

Nævnes skal det endnu, at Peter Jensen i mange af Sprogforenings-Almanakkens Aargange har skrevet populære Artikler og Afhandlinger om Havebrug og Havekultur.

Gennem sit Liv og Virke har han givet et godt Eksempel.

Th. K.

F.

Marie Andresen.

Den 12. Januar 1928 døde Marie Andresen, Ullerup. Ved Budskabet herom fyldtes hendes Slægtinge og mange Venner med dyb Vemod, — vi syntes det var for tidligt, — og Tankerne gik til hendes nærmeste, der havde mistet mest. Med hende gik en af Nordslesvigs kendte og betydelige Kvindeskikkelser fra den sidste Menneskealder bort. Hun havde paa forskellig Maade betydet saare meget.

Marie Andresen fødtes paa Nørremølle 1859 den 13. Juni som Datter af den kendte og ansete Christen Hanssen og Hustru Marie. Hendes fulde

Pigenavn var Marie Vilhelmine Hanssen. Hun var Søster til fhv. Minister H. P. Hanssen. Her voksede hun op i et betydeligt, aandsbevæget, varmt dansk og alvorligt kristeligt Hjem. Det var hun altid præget af. Her var Folkets Sag og Guds frygt et inderligt og alvorligt Hjerteanliggende.

Hvad Hjemmet ydede, rakte senere Højskolen Haand til. Hun kom først paa Vinding, senere paa Askov og høstede begge Steder rigt Udbytte og sluttede Venneforhold, der holdt Livet igennem, bl. a. med Fru Pastorinde Møller, Klim.

1883 blev hun gift med Johan Andresen, Ullerup, og tog, som han en Gang udtrykte det, Nørremølle med til det ny Hjem. Den Aand og det Liv, som rørte sig i Barnedoms hjemmet, havde hendes Fæstemand god Brug for, og sammen skabte de et Hjem, der blev en Støtte for alt godt paa Egnen. En dygtig Børneflokk voksede op omkring dem, og gennem Aarene har en Mængde Mennesker færdedes ind og ud i Hjemmet i Ullerup.

Da »Udvalg for kirkelig Virksomhed i Nordslesvig« blev dannet, blev Marie Andresen tidligt Medlem af dette og var glad for at kunne være med til at gøre et missionerende Arbejde

for dansk, nærmest grundtvigsk Forkyndelse i Nordslesvig. Fra Begyndelsen var hun og Johan Andresen med i det frikirkelige Røre paa Sundeved, de var fra første Færd Medlemmer af Frimenigheden, da den dannedes 1901. Da Frimenighedskirken byggedes i 1903, og der herefter afholdtes regelmæssige Gudstjenester med Sakramenternes Forvaltning, var hendes kæreste Ønske gaaet i Opfyldelse. Nu fik Menigheden et Præstespørgsmaal, og hun var en af dem, der var virksom for at faa dette i Orden 1907.

Da Menighedsraadet dannedes, var hun fra Begyndelsen Medlem af dette. Det var trygt og frugtbart at samarbejde med hende. Hun overlod ikke den aandelige Gerning i Menigheden til Præsten alene, og hun hørte til de Lægfolk, der kunde være Sjælesørger for Præsten, og det baade naar det gjaldt Tugt og Trøst. Hun havde gaaet i Herrens Skole, og det giver Visdom og Myndighed.

Hun blev prøvet i Sorg. Den ældste Datter, den milde Ingeborg, gift med Gaardejer Chr. Petersen, Palæet, døde ung fra Mand og smaa Børn. Under Krigen forsvandt den haabefulde, ejendommeligt begavede Søn, cand. phil. Kresten Andresen. Dette tog haardt paa hende. Af en værdifuld Brevsamling fra sidstnævnte udgav hun efter Krigen under Samarbejde med Valdemar Rørdam »Krestens Breve«. De er ikke blot saa karakteristiske for ham men i mange Henseender saa interessante og betydningsfulde, f. Eks. til Bedømmelse af Sønderjyderne under Krigen og af Forbindelsen mellem dem ved Fronten og Hjemmene i Nordslesvig, at hun fortjener varm Tak, fordi hun lod Krestens Breve komme uden for Familie kredsen.

Midt under Genforeningens store og dybe Oplevelse var det hende en Sorg, at Frimenigheden ikke kunde fortsætte. Hun blev glad og taknemlig for Forkyndelsen i Sognekirken, da Ullerup fik Præst nordfra. Men hun havde saa længe virket for og levet i den fri Menighedskreds, hun havde saa levende tilregnet sig de grundtvigske Livstanker, folkeligt og kristeligt, at hun stadig følte Savnet af den gamle Menigheds Fællesskab.

Men saa var hun til Slut et lykkeligt, velsignet Menneske, der kunde sige med Sandhed, baade naar der var Tale om det danske Folk og Guds Folk: »Jeg bor midt iblandt mit Folk«. I dette Fællesskab aandede og levede hun, og af dette var hun gennempræget, og ud af dette ydede og gav hun rigt til Slægt og

Venner. Vi er mange, som vort Liv igennem vil staa i Taknemlighedsgæld til Marie Andresen.

I de senere Aar led hun af tiltagende Skrøbelighed, men hun var aandsfrisk og tryk i sin Barnetro til det sidste. — 17. Januar blev hun under stort Følge jordet paa Ullerup Kirkegaard. I Hjem og Kirke talte Provst Andersen, ved en Sammenkomst bagefter talte Johan Andresen og undertegnede. Ære være hendes Minde!

Jørgen Eriksen.

f

Martha Ottosen.

Forfatterinden Martha Ottosen, Johan Ottosens Enke, Gustav Johannsens Datter, blev uventet bortkaldt den 1. Marts 1928.

Martha Ottosen blev født i Flensborg den 11. September 1866. I Bogen »Ruths Far« har hun givet en livlig og meget tiltalende Skildring af Barn-domshjemmet med Faderen, Gustav Johannsen som Midtpunkt. I Tilslutning dertil har hun i en anden af sine meget

skattede Bøger: »Danmarks Grænsevagt imod Syd«, givet en ikke mindre tiltalende Skildring af gamle danske Hjem i Flensborg, som hun gik ind og ud af i sine Barn-domsaar.

Sidst i Firserne kom Martha Johannsen til Sønderborg, hvor hun blev ansat i Johannes Moldts Boghandel. I disse Aar kom hun meget i vort Hjem. Vi boede fra 1888—1893 i Sønderborg. Og her lærte hun i 1890 min

Ven cand. mag. Johan Ottosen at kende. Samme Efteraar fulgte hun ham som hans Hustru til København.

Johan Ottosen var ligesom hun dybt grebet af den sønderjydske Sag. Sangen: »Det haver saa nyligen regnet, det har stormet og pisket i vor Lund«, som han Aaret før havde digtet, tolker hans varme Følelser og lyse Fremtidshaab. Han havde været Medstifter af, og var en af de drivende Kræfter indenfor Foreningen »4 S.«, som understøttede Sønderjyder i deres Arbejde og Kamp for at værne, pleje og udvikle deres danske Nationalitet. Men han var tillige en fremragende Skolemand, en anset Skolebogsforfatter, blev stærkt politisk interesseret, i en ung Alder valgt til Folketingsmand og var saaledes overordentlig stærkt optaget. I Martha Ottosen fik han ikke blot en god Hustru, men ogsaa en udmærket Kammerat og flittig Medarbejder. En Tid lang var det, som om Johan Ottosen kunde overkomme alt. Men saa blev han midt i sin travle Virksomhed ramt af en snigende Sot og efter et længere Sygeleje bortkaldt.

Martha Ottosen sad nu ene tilbage med fire Børn. En Stund var hun som lammet af Sorgen. Men Arbejdet kaldte paa hende. Hun stred sig tappert igennem, og Hjemmet blev opretholdt. Hun fik endog Tid til vedvarende at deltage i Nationalitetskampen. Da Kampen om Jorden i 1913 rasede stærkest i Sønderjylland, udsendte hun Skuespillet »Fædrenes Jord«, som blev modtaget med stærkt Bifald og holdt sig længe paa Scenen. I talrige Artikler og Foredrag rundt omkring i Landet talte hun sine sønderjydske Landsmænds Sag. Efter Verdenskrigen fik hun Sæde i »Den sønderjydske Fond«s Bestyrelse. Og til det sidste var hun virksom for Danskheden i Sønderjylland.

Efter mange Aars trange Kaar kunde Martha Ottosen omsider i Aar faa et længe næret Ønske om en Rejse til

Syden opfyldt. Forberedelserne var allerede trufne, og hun glædede sig meget til Rejsen. Da blev hun pludselig syg og efter faa Dages Sygeleje bortkaldt. Dødsbudskabet kom uventet og blev modtaget med Vemod og Sorg af hendes mange Venner.

Vi har med hende mistet en trofast og opofrende dansk Kvinde, hvem den danske Sag i Sønderjylland laa stærkt paa Sinde.

H. P. H a n s s e n.

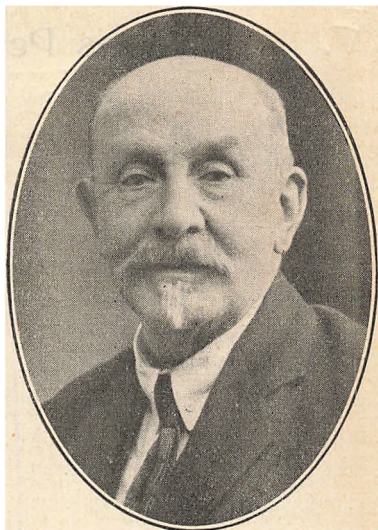
F

Herluf Jensen, Flensborg.

Efter et meget langt Sygeleje døde først i December Kornhandler Herluf Jensen i Flensborg, Medindehaver af det kendte Kornfirma Rasmus Jensen, i en Alder af 70 Aar.

Med Grosserer Herluf Jensen forsvandt en stilsfærdig, dygtig Mand, hvis gode Evner og Nidkærhed først og fremmest fandt Udslag i den gamle ansete Forretning ved Flensborg Havn. Jensens ranke Skikkelse var kendt overalt i Byen, men særlig paa Omslagstederne, hvor det gjaldt om hurtigst muligt at ekspedere de indgaaede Varer. Han hørte til dem, der ikke var bange for at kaste Trøjen og selv tage fat, hvor det kneb.

Herluf Jensen var født den 14. August 1857 i Rudkøbing som Søn af Skipper og Kornmægler Rasmus Jensen; men da

dennes Hustru længtes efter sin Fødeby Flensborg, flyttede Familien sidst i Halvtredserne dertil. Efter Konfirmationen kom Herluf Jensen i Lære hos Firmaet Hollænder & Co. i Sønderborg, og efter Faderens Død overtog han sammen med den i Afstemningstiden afdøde Broder Albert Jensen det i 1858 grundlagte Firma R. Jensen, som stadig indehaves af Familien.

Kornhandler Jensen var i Aarenes Løb medvirkende ved mange Henvendelser i den danske Sags Tjeneste og paatog sig adskillige Hverv, som han røgtede til sine Medborgeres Gavn og Glæde. Han var saaledes Medlem af Tilsynsraadet for den gamle Spare- og Laanekasse i Flensborg og var et virksomt og utrætteligt Medlem af Borgerforeningen, en Aærrække tillige Formand for dens Fornøjelseskomit .

Med Herluf Jensen, der i de senere Aar havde sit Hjem paa Lyksborg, er et Stykke dansk-flensborgsk Historie gaaet i Graven.

L. P. Chr.

F. Andreas Peter Sørensen.

Blandt de i Aaret 1927 ved Døden bortgangne gode danske Mænd var ogsaa Maler-mester Andreas Peter Sørensen i Rødning.

Han var kendt vidt omkring paa Grund af sin store Interesse for Haandværkets Fremgang og for Haandværkerl rlingenes Dygtigg relse saavel i det praktiske Liv som i tekniske Skoler og paa anden Maade. Det var derfor næsten en Selvf lge at han blev indvalgt i Bestyrelsen for »Fællesrepr sentationen for sønderjydske Haand-

værk og Industri«, som oprettedes i 1919, endnu inden Genforeningen var fuldbyrdet.

I sit eget Fag var han anerkendt som den dygtige og kunstinteresserede Haandværker, han paatog sig bl. a. at dekorere St. Poulskirken i Rødning i 1909 efter J. Møller-Jensens Tegninger, hvilket Arbejde staar som et smukt Vidnesbyrd om hans Forstaaelse af Opgaven.

I mange Aar var han Formand først for Rødning blandede Haandværkerlav indtil dens Ophævelse og derefter indtil sin Død for Rødning Haandværker- og Handelsforening, for hvilke Foreninger han gjorde et usædvanligt stort og interessefyldt Arbejde, som kun faa kunde have gjort ham efter.

Med Hensyn til hans trofaste danske Sindelag da var han sig allerede i en ung Alder sin Danskhed bevidst og var aldrig bange for at vise den, selv overfor vore Modstandere, skønt det i Trængselsaarene kunde berede Ubehageligheder og Næringstab. De danske Sprog, vort Flag og hvad dansk er, omfattede han med en rørende Kærlighed. Han var i mange Aar Tillidsmand for Sprogforeningen og Boguddeler i dens Bibliotek i Rødning.

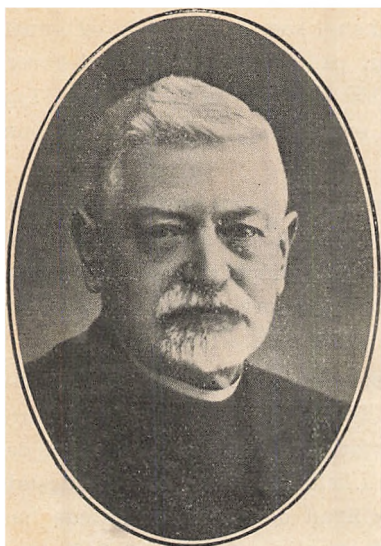
Han virkede ivrigt for at Haandværker- og Handelsforeningen kunde faa sin egen Foreningsfane og han havde den Glæde at se sit Ønske opfyldt, idet Foreningen ved en Udstillings Aabning i Februar 1926 kunde indvie en meget smuk Silkefane. Men især laa det ham stærkt paa Sinde, at den tekniske Skole i Rødning maatte røgte sin Opgave paa bedste Maade bløndt de unge Lærlinge.

Han var født i Tornumskov i Lintrup Sogn den 19. Maj 1866, og døde efter ca. 4 Ugers Sygdom den 18. Novbr. 1927. Et meget stort Følge fulgte ham til Graven.

Ære være hans Minde.

H. C. A.

Jens Damkjær.

Den 25. Maj 1928 afgik fhv. Gaardejer Jens Damkjær, Tobøl, ved Døden, 77 Aar gl. Hans Navn var kendt og agtet i vide Kredse baade nord- og sydfor Grænsen. Han var født i Hygum Sogn i et stærkt religiøst og pietistisk præget Hjem, men allerede i sine unge Aar sluttede han sig til den grundtvigske Retning og senere til Frimenigheden i Rødding. Han blev gift med en Søster til afdøde Jakob Kloppenborg i Harreby. Ligesom saa mange andre Sønderjyder opterede han efter 1864 for Danmark for at undgaa den tyske Militærtjeneste i Haab om. at

§ 5 maatte blive opfyldt. Han købte en Gaard i Tobøl lige paa den anden Side Kongeaalen, for paa nært Hold at kunne vedligeholde Forbindelsen med Hjemstavn, som baade han og hans Hustru hængte ved med en rørende Kærlighed.

Jens Damkjær var en dygtig Landmand og fulgte godt med og deltog i de Rørelser og Fremskridt baade i Haandens og Aandens Verden, der var fremme i Tiden. Han var meget virksom og en af Hovedmændene for at faa Tobøl Forsamlingshus bygget. Det er et af de allerførste Forsamlingshuse der rejstes ved Grænsen. Og det blev i Udlændighedsaarene stærkt besøgt af Sønderjyder fra Sognene sydfor Grænsen, der her har hørt mangt et godt og opbyggende Ord til Styrke, Trøst og Opmuntning i Nationalitetskampen. Thi Tobøl Forsamlingshus blev bygget mange Aar før de første Forsamlingshuse i Sønderjylland opfortes.

Efter at Jens Damkjær for en lang Aarrække siden afstod Gaarden til sin Søn Karl Rise Damkjær, der er død for flere Aar siden, paabegyndte han for henved en Snes Aar siden en Virksomhed som grundtvigsk Lægprædikant for »Kirkeligt

Samfund af 1898«. Og han har i denne Virksomhed, der udstrakte sig til store Dele af Landet, utvivlsomt virket til megen Velsignelse.

Det var noget af en Oplevelse at høre Jens Damkjær tale. Han horte til de gamle Grundtvigianere, der ingenlunde tog deres Kristendom let. Hans Tale var baaren af en ægte dyb og inderlig Tro og Hjerteværme, der ikke undlod at gøre Indtryk paa Tilhørerne. Mange i Rødding-Graaegnen vil sikkert endnu mindes hans gribende Mindetale den 1. April 1926 i Hygum Kirke over hans Svoger, gamle Jakob Kloppenborg fra Hårreby, der denne Dag stedtes til Hvile paa Hygum Kirkegaard.

J. Ø.

F. Anne Marie Ludvigsen, Avnbøl.

Anne Marie Ludvigsen var Datter af Gaardejer Peder Iversen fra Ullerup. Der var i alt 12 Børn; 3 døde tidligt, en som 22-aarig, forlovet med Nikolaj Ludvigsen i Stenderup, senere ægtede han Søsteren. En Søster, Marie, blev gift med Peder Ludvigsen, men døde efter det 9. Barns Fødsel, og da var det i 1884 at Fasteren Anne Marie afbrød sit korte Ophold paa Vældegaard Kvindeskole og rejste til Hjemmet i Avnbøl for at styre Huset og opdrage sin Søsters store Børneflokk. I Oktober 1886 ægtede hun saa den dygtige og kendte Foregangsmand, saa vel paa Landbrugets som paa den nationale Sags Omraade, Peder Ludvigsen i Avnbøl.

I de unge Aar var Anne Marie blevet stærkt grebet baade af Højskoletanken og tillige af Kvindebevægelsen, som først i Firserne var i sin Vorden. Hun havde Lyst til at faa sine

Kundskaber udvidet og sin Oplysningstrang stillet. Derfor tog hun Ophold baade paa Askov og Vældegaard, som indviedes i 1884 ved en Tale bl. a. af Rigsarkivar A. D. Jørgensen, der greb Anne Marie stærkt.

Ægteskabet varede til 1910, da Peder Ludvigsen afgik ved Døden, altsaa i 24 Aar. Der er to Døtre i det sidste Ægteskab. Her i dette Hjem øvede Anne Marie sin Livsgerning, den Sæd, der var nedlagt i de mange Aar, satte herlige Frugter. De to Børn, der udgik fra dette keredanske Hjem i Avnbøl, var stærkt præget af trofast dansk Sindelag og stærkt Sammenhold om det gode, rige Hjem, hvor de havde lært, at har vi kun Vilje, er der ogsaa en Vej. Man kan vel nok sige, at Anne Marie gav dem den aandelige Ballast, Peder Ludvigsen lærte dem Kursen og pegede paa Maalet for unge dygtige Sønderjyder: han havde en vidunderlig lys Tro til sine Børns Fremdrift.

Den 6. August 1928, henimod Midnat sov Anne Marie Ludvigsen ind. I 18. Aar sad hun paa Aftægtssæde i den med Roser og Vinranker prydede Villa ved Siden af Gaarden i Avnbøl, omgivet af Haver til begge Sider. Her gik mange Gæster ud og ind, her oplevede hun Genforeningsdagen, her tænkte hun baade tilbage og fremad og nedskrev sine rige Tanker i dejlige Breve, ikke bare til Venner og Slægtinge, jævnlige med hende selv, men til højtstaaende Personligheder. Hun har udrettet overmaade meget med sin Pen. Hun kommer paa Højde med vor dyrebare, danske Sags allerbedste Forkæmpere.

»Ej Tusind Ord sig prenter som én Gernings Spor« siger Ibsen; men gennem de faa Linjer her skal Troskaben og Kærligheden til Hjem og Folk fremhæves. Hun øvede ædel Stræben i smaat som i stort, baade kristelig og folkelig set.

Ære være hendes Minde!

Christine Plov.

(sm)

Klokkerne ringer.

Af Ruth Sieverts.

Og mens jeg lytter til Klokkens Klang,
fortæller den mig om Tidens Gang.

I Sommeraftenens Stilhed høres en Kirkeklokkes monotone Klang ud over Løgumkloster By. Lyden kommer fra det lille Spir paa Klosterkirkens Rygning. Den høres i Gader og Gaarde mellem Byens lave Huse og Tage, trænger helt ud over de flade Enge, hvor Mosekonen brygger, og over Landevejene, der samles som i et Knudepunkt i den lille Flækkes Torv og Markedsplads. Klokkeklengen drager Blikkene mod den høje, statelige røde Kirkebygning, der ses viden om i den flade Egn. Den

»kalder paa gammel og paa ung,
mest dog paa Sjælen træt og tung,
syg for den evige Hvile.«

Dens Toner fortæller om svundne Slægter. Saaledes lød Klokkeringningen i 700 Aar ud over By og Land. Saaledes lød den, dengang Munkene havde rejst deres Kloster og Kirke-Bygning.

Det er, som to Sanser ikke kan anspændes samtidig. Mens jeg hører efter, hvad Klokken fortæller mig, taages mit Blik. Jeg ser ikke de Huse, jeg vandrer imellem, men for mit indre Øje stiger en Række Billeder frem, beslægtet med det, Klokken melder om.

En stille Sommeraften. Borgerne i den lille Flække søger udenfor Husene for at nyde den svale Aften. En Kirkeklokkes Toner bryder Stilheden. Men den kalder ikke ad Byens Folk. Lyden kommer fra den lille Tagrytter paa Klosterkirken, og det er kun Munkene, den bærer Bud til. Borgerne snakker uforstyrret med hinanden tværs over Gaden fra Bislag til Bislag, fra Bænk til Bænk. Der meldes om løst og fast, Bynyt, Klosternyt. Enkelte er saa dybsindige, at de prøver at veksle Mening om Striden mellem Kong Kristoffer og Abel-Slægten i Anledning af Sønderjyllands Inddragelse under Kronen efter Hertug Valdemars Død. Erik Abelsøn havde sluttet sig sammen med Kongens Fjender, de holstenske Grever og Fyrst Jaromar af Rygen. Vilde Erkebiskoppen, Jakob Erlandsen, mon ikke gøre fælles Sag med dem? Let kunde Kampen komme til at staa paa disse Egne som i salig Kong Eriks Dage. Hvad skulde det blive til?

Den tykke Kromand har været en af de mest høj-røstede i Drøftelsen. Nu tier han pludselig og spidser Øren. Der lyder Hovslag ned ad Gaden, og i det svin-dende Dagslys ser man et Par Ryttere nærme sig. De standser udfør Gæstgivergaarden, hvis Ejer hilser dem ærbødig.

»Hr. Lave Vognsen fra Solvig og hans Søn Ribolt«, oplyser en eller anden af de omkringstaaende.

De to Mænd stiger af Hestene, som en tililende Dreng tager sig af.

»Lad os faa en Kande Øl, men lidt rask«, siger Hr. Lave. »Vi skulde gerne naa Solvig, før det bliver helt mørkt. Men man trænger til at skylle Halsen, naar man har skiftet Ord med eders Abbed derhenne.«

»Ja, han er ikke god at bide Skeer med«, svarer Kromanden og byder de fremmede indenfor.

»Hvad har Hr. Lave Vognsen med Abbed Clement at skaffe,« spørger en.

»Ved du ej det! Hans Søn er jo Klosterpræst her.«

»Den unge Mand, der fulgte ham?«

»Vist ej! Hans Tvillingbroder, Folmer. Han har været her paa Prøve i lang Tid. Nu skal det vel saa være Alvor. De har sikkerlig forhandlet om det Jordegods, som Klosteret skal have. — Men der kommer flere fremmede.«

En ældre Mand og hans Svend kommer ridende fra den anden Side og standser foran Gæstestuen, hvor Drengen, der tager Hestene, viser dem ind.

Hr. Lave rejser sig.

»Ej, ej, hvor godt Folk er, kommer godt Folk til! Hvor kommer I fra, Hr. Toke?«

»Jeg har haft Ærinde i Aabenraa og skulde gerne nu hjem i Aften. Min Datter ængstes for at være os foruden, selv om Trøjborg er sikker nok. Men unge Jomfruer har jo deres Nykker.«

»Hun skulde vel snart bortgiftes, den smaa Jomfru Guldborg.«

»Det bestemmer hun selv,« siger hendes Fader. »Jeg tvinger hende ikke.«

»I forkæler eders Datter, tror jeg.«

Men Hr. Toke smaagrynter blot paa sin gemytlige Maade. Det kunde betyde baade ja og nej.

»Jeg har været hende baade i Fars og Mors Sted, fra hun kom til Verden«, siger han endelig alvorligt. »Saa bliver en varsom. Og hun er jo min eneste. Jeg attraar slet ikke at blive hende foruden.«

Ved de sidste Ord sender han den unge Hr. Ribolt et forskende Blik. Men saa vender han sig pludselig og siger til Hr. Lave: »I har vel besøgt eders Søn paa Klosteret, kan jeg tænke.«

»Vi har saa.«

»Lever han vel?«

»Han klager ikke.«

»Hvorfor skulde han det! Det var jo af egen Vilje, han gav sig i Kloster. Hans Hu stod vel dertil. Sært nok. -- Sandt at sige troede jeg en Tid, han skulde have hjemført min Datter. Hun troede det kanske ogsaa. Hvem gransker en Ungmøs Hjerter?«

Den unge Hr. Ribolt har rejst sig og staar og ser ud ad de lave Vinduer op mod Vognshøj, der tegner sin mørke Kontur mod den luende Solnedgangshimmel.

Hans Fader ser efter ham.

»Vi skulde maaske bryde op, om vi skal naa hjem i Aften,« siger han.

»Sent bliver det i hvert Fald«, mener Hr. Toke, der ogsaa rejser sig. — »Vi slaar vel Følge et Stykke.«

Snart efter dør Hovslagene bort ad Vejen sydpaa. Men oppe ved Klosteret staar en ung Munk i sin hvidgraa Kutte og lytter efter dem.

De var fire Ryttere i Følge, og den ældre Mand — var det ikke Hr. Toke til Trøjborg?

Munkens Hjerter tager til at banke haardt. Han tænkte dog, dette var kæmpet igennem. Men nej, det vaagner kun alt for let igen. — Ak, liden Guldborg, liden Guldborg! Det var paa høje Tid, jeg gav mig i Kloster. Jeg kunde ikke dulgt mit Hjertes Tilstand længere. Men ikke vilde jeg forspilde min Broders Lykke. Du vidste næppe, hvem af os to dit Hjerter hang ved. Af ydre er vi jo hinanden saa lig. Men jeg taaler vist bedre at forsage end han. Klosterlivet er mig kært. Den stille Klosterhave, de lærde Studier, Kirkens højtidsfulde Stemning, hvor ens Sind glemmer Verdens Larm og Fristelser og kommer Gud saa nær. — Jo, her er godt at være.

Han bøjer Hovedet, mens hans Læber mumler en Bøn, og hans Sind finder atter Ro.

Men da han ved Midnatstide bliver vækket og med de andre Munke tumler fra Dormitoriet ned ad den store Trappe til Kirken, er han urolig igen efter en Drøm, fyldt med Barndoms minder fra Solvig og Trøjborg, og han maa kæmpe længe under Altertjenesten i et af de smaa Kapeller, før Sjælen finder Fred og Hvile.

Han maa kæmpe længe —

Et andet Billede.

Det er paa Trøjborg Vold. En ung Jomfru vandrer frem og tilbage, frem og tilbage deroppe, standser af og til ved Voldens Drejning, der hvorfra Blikket kan følge et Stykke af Vejen, der fører ad Tønder til. Hun staar længe og eftertænsksom med Blikket rettet ad den Kant. Hvad ser hun mon? — Ingen anden vilde se mere end en opkørt Vej, der bugter sig frem i et fladt, nok saa trist Efteraarslandskab. Hun ser Sol over Vejen. Og bort ad

den drager en Riddersmand og hans Svende. Han vender sig og vinker til hende, Sollyset falder over hans mandige Træk, glimter i hans Harnisk og Sporer. Hun hører Lyden af hans Stemme, skønt Ordene ikke skelnes. Hun hører Hestenes Trampen, nu de sprænger af Sted, ser Støvskyen fjerne sig mere og mere. Nu er den borte — nu er »han« borte.

Han har været borte i tvende Aar.

Hun gyser et Øjeblik og trækker Kappen tættere om sig til Værn mod Østenstormen. Den river i hendes bløde, bleggulø Lokker, men hun ænser det ikke. Der blinker Taarer i de dybblaa Øjne, men det skyldes ikke Blæsten.

Hun gaar med bøjet Hoved langsomt ned i den lille Stump Have bag Volden. Hun standser ved Lindelysthuset, hvis sidste Blade flager brune og tørre omkring. — Her legede de tre, naar Drengene fra Solvig var paa Besøg. Dengang kunde hun ikke kende de to Tvillingbrødre fra hinanden. Senere var det let nok trods den ydre Lighed. Den ene voksede til mandig Kækhed, ungdommelig Styrke og Kraft. Hans Broder blev Mand paa anden Vis. Hans Styrke var en indre, hans Drømme gik andre Veje. Hun elskede dem hver paa sin Maade, vidste ikke, hvem der drog hende mest. Stor Smerte følte hun ved Budskabet, at Folmer havde taget Munkekutten. Hun syntes en Tid, hun havde elsket ham højest. Til Ribolt stod her den Dag saa overraskende og fandt Ord for den brændende Kærlighed, hans Hjerterummede. Da vidste hun, at det var ham, hun altid havde længtes efter.

Hendes Fader saa med Glæde, at dette Baand knyttes mellem to af de mægtigste Slægter paa Egnen. Der blev spundet og vævet, sømmet og baldyret, og til Vaaren skulde Brylluppet staa. Da kom Tordenslaget. — Abbeden fra »Locus dei« havde oplyst for Bispen, at de trolovede var langt ude beslægtede med hinanden. Hr. Toke trøstede hende. Det var Abbedens Hævn, fordi han mente, han ikke havde fået Gods nok til sit Kloster af Folmers Fader. Hans Rænker skulde nok blive opklaret. — Men det viste sig, at han havde Ret. Ægteskabet var umuligt.

Saa var det, Ribolt drog af Lande for at rejse til Paven i Rom og søge Dispensation. To Aar havde han væ-

ret borte. Intet havde hun hørt fra ham al den Tid. Mange Bejlere havde hun haft. Alle havde faaet nej. Men hendes Far begyndte at blive utaalmodig. Hun var eneste Arving til Trøjborg. Det var vel snart paa Tide, at hun fandt en Husbond, der kunde styre Godset.

Hun staar igen oppe paa Volden. Blikket stirrer samme Vej som før. Ser hun Syner? — Er det ikke en Støvsy? Den kommer nærmere. Hører hun ikke Hovslag? Lyder ikke Sporeklirren? — Ribolt, Ribolt, er det dig! Jeg var tro, jeg har biet paa dig, Ribolt!

— Men ak, det er ikke ham. Nu ser hun sin Faders brede Skikkelse dukke frem.

Hun maa et Øjeblik gribe sig til Hjertet, saa voldsomt har det taget til at bankè. — Saa gaar hun stille ned til Vindebroen at tage mod Hr. Toke.

Da han har hørt, hvordan alt staar til paa Gaarden, tager han Guldborg med ind i det lille Taarnværelse, lukker Døren omhyggeligt og byder hende tage Plads i Vinduesfordybningen.

»Jeg har nyt at melde«, siger han.

Hun ser spændt paa ham.

»Under mit Ophold i Tønder kom jeg en Dag gaaende over Torvet, du ved, hvor Kagpælen staar, og hvor det smukke nye Gavlhus ligger, som de Løgumkloster Munke nys har bygget sig som Herberge, naar de er i Tønder. En af Munkene kom just ud derfra. Han maa have kendt mig, for han standsede og sagde:

»Hr. Toke, jeg har en Hilsen til Eder. Jeg kommer lige fra Rom, har haft vigtigt Bud til Paven selv«. — Da han sagde det, saa han saa underfundig ud, at jeg anede, hvad det Bud havde drejet sig om. — »Men jeg traf i den heilige Stad en Kending af Eder, Hr. Ribolt fra Solvig. Han længtes hjem. Men det havde nok lange Udsigter med den Sag, der drev ham derned. Den Rejse kunde

han have sparet sig, kan I hilse Eders Datter fra mig.«

»Sagde han det«, udbrød Guldborg bevæget.

»Han sagde det. Men om det derfor er sandt, ved jeg ikke.«

»Hvad sagde han mere?«

»Der var ikke mere at faa ud af ham om den Sag. Han bøjede af, hvergang jeg spurgte, og ledte Talen hen i Øst og Vest. Fuld af Harmen var han over, at Graabrødrene havde bygget deres Kloster i Tønder. Han kunde vist lære lidt Fromhed hos dem, tror jeg. De gode Munke i Løgumkloster synes at have glemt, hvad Munkeliv betyder.«

»Sig ej det, Fader! Er Abbed Clement og denne Munk, du traf, ej som de burde være, saa er andre saa meget frommere.«

»Maaske, mit Barn. Du tænker vel paa Ribolts Broder. Han er vist from nok og fristes næppe til at svigte sin Fromhed. For Abbeden er haard imod ham, siges der.«

Jomfru Guldborg sidder og stirrer ned i Haven: Hun skimter Lysthuset, hvor de tre legede som Børn.

Ak, hvor bærer det hen for dem nu!

Billedet skifter igen:

Der lyder Klokkeklang, men ikke fra den enlige Tagrytter paa Klosterkirken i den lille Flække. Nej, Klokkerne blander deres Kor af dybe og høje Stemmer fra alle Ribe Bys Kirketaarne.

De lyder ud over Egnen, der her er endnu fladere end ved Løgumkloster. Det høres ogsaa ud paa Landevejen, der fører sydpaa, og hvor en enlig Rytter fjerner sig fra Byen. Det er en Munk, en ung Mand. Det ses, at han har været vant til at færdes paa Hesteryg. Han sidder rank og fri som en Riddersmand. Men hans Ho-

ved er bøjet, og de mandige, ædle Ansigtstræk har det alvorligste Udtryk, stærkt skiftende for Resten fra Eftertanke til Undren, ja til Bestyrtelse.

Broder Folmer — for ham er det — hører Klokkernes Kimen, og den lyder nu sørgelig i hans Øren. Han ved jo, at de ringer ud over Landet for at melde, at Kong Kristoffer er død, pludseligt og mystisk. Det er sørgeligt og alvorligt nok i denne Ufredstid, da et Kongeskifte kan give Anledning til nye Uroligheder, ikke mindst nu, da Tronfølgeren er et Barn. Men den dybe Bekymring hos den unge Munk har andre Grunde end det.

Mens han lader Hesten løbe, som den kan bedst, overvejer han atter og atter det forunderlige, han har oplevet her i Ribe. Det synes ham en Evighed siden, han i Formiddags kom ridende den modsatte Vej som Følgesvend for Abbed Arnfast fra Rydkloster ved Flensborg Fjord. Denne havde holdt Rast i Broderklosteret hos Abbed Clement, og der var en af hans Munke blevet syg, saa han maatte lades tilbage. Saa var Broder Folmer blevet sendt med i hans Sted, for at den høje Prælat kunde ankomme til Ribe med fuldtalligt og standsmæssigt Følge.

Munkene vidste paa Forhaand, at Kong Kristoffer for Tiden opholdt sig paa Riberhus. Men da de ankom til det Kloster i Byen, hvor de skulde bo, laa der Besked, at Kongen ønskede, at den ansete Rydabbed skulde tage ham til Alters. Efter et kort Hvil havde Abbeden med sit Følge da begivet sig til Kongen. Og det var denne Oplevelse, den unge Munk ikke kunde faa ud af sit Hoved. Han vendte og drejede den paa alle Ledder og Kanter. Men lige raadvild var han.

Det var ikke den kongelige Pragt, der havde omgivet ham, der havde sat ham i dette Oprør. Det, han hver Gang standsede ved, fra hvad Kant Tankerne saa havde

taget fat, var Abbed Arnfasts Ansigtstudtryk, som han havde opfattet det, da han opmærksomt saa til i Nadveruddelingens hellige Øjeblik. Idet han fulgte Abbedens Haand, der rakte den knælende Konge Brødet — havde den Haand for Resten ikke rystet en Smule, det faldt han først ind nu — i det Øjeblik kom han i hvert Fald til at se paa Abbedens Ansigt. Det laa i de alvorligste Folder, ja der var en egen præstelig Højhed over det. Men der var et Drag om Mundvigene og et Skimt i Øjnene, som Broder Folmer ikke kunde glemme. Ikke nu da. Var det forfærdende Budskab om Kongens pludselige Død ikke kommet faa Timer efter, saa havde han kan hælde ikke tænkt mere paa det. Men nu syntes han, at denne Tanke kunde han da aldrig mere slippe fri for.

Det er forfærdeligt. Det er jo at beskyldte Hr. Arnfast for paa en eller anden Maade at være Skyld i Kongens Død. Men Arnfast er en højtanset Abbed i Broder Folmers egen Orden — en Abbed, der kan ventes at blive forfremmet til de højeste kirkelige Embeder. En Mand, der er kendt for sin Fromhed og Dygtighed. — Det er jo Vanvid at tænke, som han gør.

Munken rider hurtigere til i Haab om derved at slippe bort fra sine egne Tanker. — Men Nissen flytter med. Og der ser han allerede den høje Kirkebygning ved Locus dei dukke op. Han sagtner Hestens Fart, rider ganske langsomt.

Skal han tale med Abbeden om dette. Eller skal han hurtigst muligt søge Skrifte. Det vil maaske lette for disse Tanker.

Han har jo et Brev til Abbeden fra Hr. Arnfast selv. Det er Skyld i hans hurtige Tilbagekomst. Det melder vel Kongens Død. Abbed Arnfast har nok deri forklaret sin Embedsbroder, hvad han ved derom. Hvad vedkommer det saa Broder Folmer at blande sig deri. — Nej, han vil

intet sige til Abbeden om dette. Abbed Clement vil blot le ham ud. Han kan være saa bidende i sin Spot. — Nej, i Skriftestolen, der maa Freden være at finde.

Og han finder den der. Hans Skriftefader er saa forstaaende og overbærende og letter ham fuldstændig for hans Mistanke. Broder Folmer gaar glad bort derfra.

Men samme Aften bliver han kaldt til Abbeden. Han kommer med Frygt og Bæven, tænker Abbed Clement vil spørge ham nøje ud om Begivenheden i Ribe. At Skriftemaalet kunde have givet Anledning dertil, falder ham ikke ind. Skriftefaderen har jo Tavshedspligt. Men der kan have været noget uklart i Abbed Arnfasts Brev.

Straks bliver Broder Folmer meget lettet, da Abbeden hverken spørger om Ribe eller Kong Kristoffer, men begynder at rippe op i de gamle Stridigheder om Jordegodserne.

Men det tager en alvorligere Vending, end han har tænkt.

»Du ved, Broder Folmer, at du ikke er stærk af Helbred«, siger Abbed Clement. »Skulde Døden kalde ad dig, og den er alles Herre, saa vil du pines svarlig i Skærsilden, om du ikke har skaffet dit Kloster, hvad der tilkommer det fra saa stor en Æt. Det vil jeg ikke være Skyld i. Du trænger vist til at overveje denne Sag nøje, og jeg paa-lægger dig derfor Cellefængslet, indtil du kan meddele mig, at du vil skaffe Klosteret dets Ret.«

Og Fængselsdøren lukker sig bag den unge Munk i Aarevis.

Endnu et Billede.

Den stille Klostergaard. I Buegangen, der omgiver den, sidder en Munk bøjet over et Manuskript, hvis kunstfærdige Bogstaver og skønne Billeder han arbejder paa.

Er han gammel eller ung? Man ser det knap af de ud-tærede, blege Træk.

En fremmed Ridder bliver lukket ind i Gaarden. Han ser sig spejdende om, opdager den skrivende Munk, men gaar videre. Har ikke fundet den, han søgte. Vender dog om igen til Munken for at søge Oplysning. I det samme træder han bestyrtet et Skridt tilbage.

»Folmer, er det dig!«

»Ribolt!« Munken springer op. »Du lever endnu! Jeg ventede knap at se dig igen. Hvordan staar alt til? — Jeg ved kun, at Fader faldt ved Lohede under Forsøg paa at hindre Enkedronningens og den unge Kong Eriks Tilfangetagelse. Hvad er der sket siden?«

»Jeg er lige vendt hjem fra Rom med Pave Urbans Dispensation. Jomfru Guldborg har trofast biet paa mig de mange Aar, og vort Bryllup skal staa, saa snart Jordepørgsmaalet er ordnet. Dit Kloster har inddraget hele Solvig Gods efter Fars Død under Paaskud af, at jeg var død udenlands.«

Broder Folmer nikker eftertænksomt. Nu forstaar han, hvorfor han slap ud af Fængslet igen. Men han siger intet om, hvad han har lidt.

»Sagen skal for paa Urnehoved Ting med det første«, fortsætter hans Broder, »og der haaber jeg at faa min Ret.«

»Saa tror jeg, min Bøn skal opfyldes, før jeg dør«, siger Broder Folmer stille og trykker Broderens Haand. »Hils Jomfru Guldborg saa kærligt fra mig, og Gud vel-signe Eder begge.«

»Er der intet, jeg kan gøre for dig«, spørger Ribolt og ser ængstelig paa sin Broder.

»Nej intet.«

Da Ribolt har taget Afsked, følger Folmer de andre Munke til Kapitelsalen. Men Oplæsningen af Dagens Ka-

pitel af Ordensreglerne bliver afbrudt ved, at en af Munkene styrter om som død. Han aander endnu, men er meget svag og forlader aldrig mere sit Leje. Det er Broder Folmer.

Men det er, som han ikke kan skilles ved Livet. Først den Dag, da det rygtes i Klosteret, at Abbeden har tabt Sagen paa Urnehoved Ting, faar den unge Ordensbroder Fred til at dø.

»Ribolt og Guldborg«, mumler han til sidst. Og saa: »Herre, nu lade du din Tjener fare i Fred«. Dermed drager han sit sidste Suk.

Klokkerne ringer over Løgumkloster By, minder om svundne Tider, ogsaa om ham, der ydmygt bøjede sig under sin Skæbne og derved vandt to Menneskers Lykke og sin egen Sjælefred. De lyder ned over det Sted, hvor hans Støv lagdes til Hvile efter Klosterets Sæd i Korsgangen omkring den firkantede Gaard. De

»kalder paa gammel og paa ung,
mest dog paa Sjælen træt og tung,
syg for den evige Hvile.«

Det gamle Flag i Ulkebøl Kirke.

I Ulkebøl Kirke hænges et Maleri af Præsten Krog-Meyer, der var Præst i Ulkebøl Sogn fra 1831 til 1864. Majoriet blev tilvejebragt ved frivillige Bidrag af Sognets Folk allerede 1920. Endnu inden Genforeningen var helt gennemført, vilde man mindes den gode danske Præst, der før 1848 trofast gjorde Modstand imod alle Hertugens Overgreb, og som under begge Krigene var en gæstfri Vært imod en Mængde danske Officerer og Soldater, der var indkvarterede i Præstegaarden.

Ovenover dette Billede hænges et gammelt Dannebrogflag. Det har tilhørt Krog-Meyer og har vajet i Præstegaardshaven i de Aar, han boede der. Ikke mindst i Krigsaarene tonedede den gode danske Præst sit Flag, og særlig da Ulkebøl Præste-

gaard den 3. April 1864 var blevet Hovedkvarter for den danske Overkommando.

Flagets Historie begynder dog allerede i de berømte Martsdage 1848. Da Oprøret var udbrudt, rygtedes det, at Korvetten »Najaden« vilde komme til Sønderborg, og nu følte Hertugen paa Augustenborg sig ikke længer sikker. Han flygtede med hele sin Familie, for at være borte, naar Krigsskibet kom. En af de sidste Dage i Marts var der et Hestemarked i Sønderborg, vistnok den 29., og Bønderne gjorde da Aftale med hinanden om at mødes den 30. Marts paa Augustenborg Slot, som nu stod tomt. Der mødte en talrig Skare, og man forlangte af Slottets Forvalter, at han skulde hejse Dannebrog. Da han nægtede det, blev Bønderne mere højtrøstede, og en af dem, Boelsmand Peter Kaad fra Mindebjerg (Bedstefader til Gdr. P. Kaad, Vollerup), udtalte, at det vilde gaa ham ilde, hvis han ikke inden en Time fik Flaget hejst. Slotsforvalteren blev nu ræd og undskyldte sig med, at han ikke havde noget dansk Flag, hvad dog næppe nogen troede paa, og Forsamlingen blev mere og mere urolig. Da traadte Pastor Krog-Meyer til og beroligede Forsamlingen med at tilbyde sit eget Flag. Han lod sin Karl ride hjem efter det. Det tog nogen Tid, inden han kom, og Folk blev mere urolige, men endelig viste han sig, og Krog-Meyers Flag blev nu hejst paa Slottet som et Udtryk for Befolkningens Vilje til nu endelig at sætte en Bom for Hertugens Rænker.

Efter en Tids Forløb fik Pastor Krog-Meyer sit Flag hjem igen, og det vajede nu over Præstegaarden ikke mindst i Krigsaarene, hvor det ikke var nogen Sjældenhed, at der var 20—30 Officerer til Maaltiderne. Det samme blev gentaget i 1864, hvor Præstegaarden blev Hovedkvarter, da Sønderborg blev skudt i Brand, og Overkommandoen ikke længere her var sikker.

Der er saa dannet det Sagn om dette Flag, at det ogsaa vajede i Præstegaardshaven den 29. Juni 1864 om Morgenen, da

Tyskerne gik over til Als, og der fortælles endvidere, at Flaget, da Fjenderne kom til Præstegaarden, blev beskydt og derpaa revet ned af Stangen og slæbt i Sølet, indtil man smed det ind i Havestuen.

Dette maa dog sikkert kaldes et Sagn, da endnu levende gamle Folk, der oplevede hine Dages sørgelige Begivenheder, bestemt paastaar, det ikke var Tilfældet.

Pastor Krog-Meyer tog sit Flag med sig, da han 1. August 1864 blev afsat fra sit Embede og kort efter blev Præst i Snoldelev og Tune paa Sjælland. Her gemte han Flaget omhyggeligt, men han kunde aldrig hejse det mere paa Grund af de mange tunge Minder, og han kunde aldrig tale om det uden i stor Bevægelse.

Krog-Meyer tog sin Afsked i Snoldelev 1879 og døde 1883, men inden han drog fra Præstegaarden, overleverede han Flaget til sin Nabo, Proprietær Hauberg, der gemte det trofast, indtil han forlod Sognet i 1914. Inden sin Afrejse afleverede han Flaget til Opbevaring hos den nuværende Sognepræst L. Glahn, hos hvem det var indtil Genforeningen.

Da det efter Verdenskrigen begyndte at lysne for Sønderjylland, indbød Pastor Glahn Egnens Folk til en Fest for Flaget i sin Have. 2. Pinsedag, den 2. Juni 1919. Der samledes omtrent 500 Mennesker, og det var et stille og gribende Øjeblik, da hans unge Datter Eva hejste det gamle Flag, og Pastor Glahn udtalte: Saa lad os da hejse det gamle Dannebrog, som kom til os under Sorg, og som skal rejse fra os under Jubel — tilbage, hvor det kom fra. Forsamlingen rejste sig saa, og med blottede Hoveder sang man Verset:

De fremmede, de tænkte at volde hende Sorg;
de bød hende Trældom i hendes egen Borg,
men just som de mente, hun var i Baand og Bast,
da lo hun saa hjerteligt, at alle Lænker brast.

Og under denne Sang gled det gennemhullede og flængede Flag langsomt til Tops paa Præstegaardens Flagstang, hvor det snart foldede sig kækt ud.

Derefter talte Malerinden Fru Agnes Slott-Møller.

Nu var det gamle Flag kommet frem, og da Pastor Glahn ved Afstemningen den 10. Februar 1920 holdt Gudstjeneste i Ulkebøl Kirke, havde han Flaget med. Det blev afleveret til Kirkeforstanderskabet, og ved fælles Beslutning blev det vedtaget, at det skulde ophænges i Ulkebøl Kirke ovenover den gamle Præsts Billede, hvor det nu hænger som et smukt og trofast Æresminde for den fædrelandstro, danske Præst.

E. K. Thyssen.

(D)

Skovturs-Kager.

Mel.: »Vift stolt paa Kodans Bølge«.

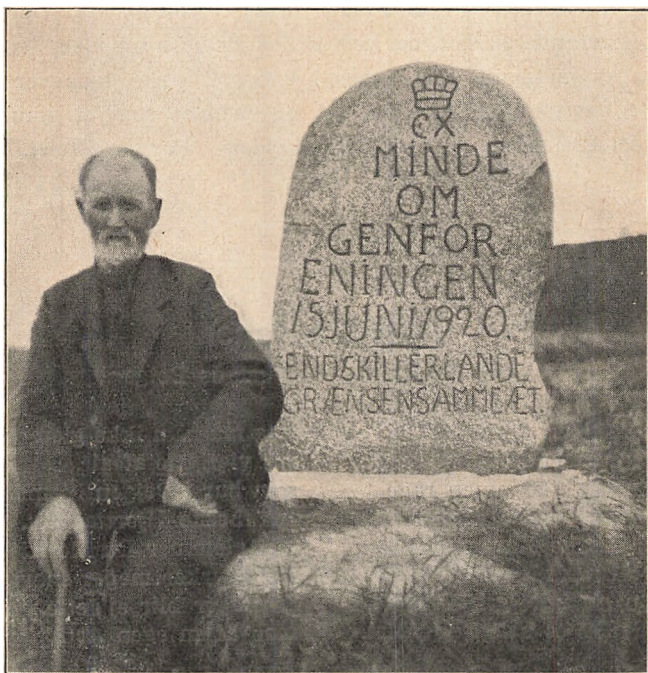
3 hele Æg Du tage,
af Sukker tag 1 Pd.
Du det tilsammen rage
og røre godt en Stund.
1 Theske Kardemomme,
1 dito stødt Kanel
Du nu i Dejgen komme,
tilsidst et helt Pund Mel.

Dog maa Du ikke glemme
det vigtigste af alt,
som har i Dejgen hjemme
en Theske Hjortetaksalt.
Thi glemmer Du blot dette,
Du mærker meget snart,
de Kager blir ej lette,
men af en egen Art.

I Kranse Dejgen trilles,
dog maa Du huske paa,
før de paa Pladen sættes,
Du Pladen smøre maa.
Nu de i Ovnens bager,
og i en føje Stund
Du har en Masse Kager!
Jeg er —

Constance Lund.

Genforeningsstenen i Forballum.

I Forballum, Mjolden Sogn, staar en Genforeningssten, der ved sin ejendommelige Historie og Tilblivelse fortjener at kendes i videre Kredse.

Paa ovenstaaende Billede ser man den smukke Sten og ved Siden af Broder Johansen, der fandt den, udhuggede Indskriften og skænkede den til sin Fødeby. Broder Johansen er født den 23. April 1844 og bor endnu sammen med sin Illustru paa

sin Fødegaard. De to Ægtefolk, der er afholdt og agtede af alle, er begge udgaaede fra gamle Slægter, der ved deres Trofasthed og Rodfæstethed i det danske har sat Præg paa Sognet. Og det gamle Ægtepar i Forballum har taget Fædres Arv op og levet i den, og ved Stenen har de nu sat et Minde herom. I Stilhed gav Broder Johansen sig til Arbejdet med Stenen, der laa paa hans Mark. Og det fortjener nok at kaldes enestaaende, at en Mand paa 78 Aar uden at have lært Kunsten blot ved Hjælp af en Hammer og et afbrækket Huggejern har kunnet danne den tydelige og særprægede Indskrift. Medens selve Stenen og dens Fremkomst ved Ordene: »Minde om Genforeningen 15. Juni 1920« skal vidne om Glæden ved det Haab, der opfyldtes, udtrykker Udsagnet: »End skiller Landegrænsen samme Æt« Trofastheden mod de Landsmænd, der ikke kom med til Danmark.

Saa staar da Stenen som et Vidne for senere Slægter om Taknemlighed over det opfyldte Genforeningshaab, om Trofasthed mod Landsmænd, om Udholdenhed under Fremmeherredømmet, og Sejghed i Kampen og om Rodfæstethed i Fædrenes og Egnens Danskhed.

Afsløringen skete ved en smuk Fest den 5. December 1922 i den tidligere Frimenighedssal i Forballum, hvor Broder Johansen og hans Familie har haft deres aandelige Hjemsted i Kampaarene, og hvorfra de ejer mange rige Minder.

Sprogforeningen.

Sprogforeningens Medlemstal er nu, medens disse Linjer skrives, naaet op til over 6400, medens det sidste Aar var 2486. Af disse 6400 Medlemmer er 5200 bosat i de sønderjydske Landsdele, Resten 1200 i det øvrige Land. Set paa Baggrund af Medlemstallet 1914 er disse Tal altfor smaa; de 5200 Medlemmer i Sønderjylland dækker langt fra Medlemstallet 1914, der var 6500. Tager vi det med i Betragtning, at vi nu har en dansk Embedsstand, i Modsætning til hin Tid, saa bør Medlemstallet være 8000, for at staa paa lige Fod med 1914.

Sprogforeningens Virksomhed er meget omfattende, idet alt, hvad der kan styrke dansk Kulturarbejde, bliver støttet af den, saa langt Midlerne rækker. Det er ikke blot Sognebibliotekerne indenfor Omraadet, som vi understøtter, men vi er med til at rejse Forsamlingshuse, med til at udbrede Børneblade, illustrerede Ugeskrifter, kirkelige Blade m. m. En særlig Opgave, som vi nu maa til at tage op, er Ungdomsarbejdet.

Alle, der ønsker at kende Sprogforeningens Virksomhed, bedes henvende sig til Sprogforeningens stedlige Tillidsmand, eller, hvis han ikke kendes, til Sprogforeningens Kontor, for at faa Aarsberetningen for 1927. Aarsberetningen giver alle ønskelige Oplysninger om Sprogforeningens Forhold, og den uddeles gratis til alle Medlemmer.

Der er Brug for alle gode Kræfter i den nationale Sags Tjeneste. At den Kamp, der føres, nu snart mere og mere vil glide over i en ren Kulturkamp, er der ingen Tvivl om. Vore Modstandere i denne Kamp er der ingen Grund til at undervurdere, tværtimod, de er os fuldtud jævnyrdige. Skal vi klare os i denne Kulturkamp, da er det nødvendigt, at Rækkerne sluttes, og at alle melder sig ind i de nationale Foreninger. Der maa for Sprogforeningens Vedkommende i de kommende Aar ske yderligere Fremskridt, og de maa have en lignende Styrke som Fremskridtet sidste Aar. Det maa lyde ud i hele Folket: Fremad, og fremad paany.

Jakob Petersen.

Indholdsfortegnelse.

	Side
En Mærkedag. Af Morten Korch	1
»Ich weiss nicht, was soll es bedeuten —«. Ved Gg. ..	11
Gamle Indskrifter.	14
Christian Thomsen. Af H. Lausten Thomsen	15
Vore Faldnes Minde. Af N. H.	
Mindesmærke for de faldne i Holbøl	19
Tyrstrup	20
Dybbøl	21
Skodborg	23
Bjolderup	24
Ullerup	25
Emmerlev	26
Øsby	27
Nordborg	28
Brede	29
Hammelev	30
Øster Løgum	31
Felsted	32
Bedsted	33
Tinglev	34
Svenstrup	35
Di manne Vej. Af Chr. Seeberg	36
En af Dücke Nissens Historier. Ved H. Rud	37
Gammel Hans Kressens Københavnsrejse. Af Peter- sen-Stubbæk	40
Da Landraaden bleguede.	57
Ingenmandsland. Af A. Andkjær-Jensen.	58
Paa Kartoffeltyveri en Julenat. Af Chr. Hansen ...	61
Minder fra Verdenskrigen. Af Jakob Petersen.	64
De gamle, som falöt —	
Andr. Blad, Mindebjerg. Af P. K.	70
Hans A. Smidt, Arnum. Af P. L. Clausen.	72
R. P. Rossen. Af Th.	74
Pastor v. Brincken. Af Peder H. Smidt.	77
Redaktør P. Eliassen. Af N. Hansen.	79
Peter Jørgen Kliver. Af Martin Simonsen.	82
Johan Hansen. Af Nis Nissen.	83
Bodil Marie Jensen. Af Th. P.	86
Peter Jensen, Tombøl. Af Th. K.	87
Marie Andresen. Af Jørgen Eriksen.	89
Martha Ottosen. Af H. P. Hanssen.	91
Herluf Jensen, Flensborg. Af L. P. Chr.	93
Andreas P. Sørensen. Af H. C. A.	94
Jens Damkjær. Af J. Ø.	96
Anna Marie Ludvigsen. Af Christine Plov.	97
Klokkerne ringer. Af Ruth Sievers.	99
Det gamle Flag i Ulkebøl Kirke. Af E. K. Thyssen ..	112
Skovturs-Kager	115
Genforeningsstenen i Forballum	116
Sprogforeningen. Af Jakob Petersen	118

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1929.

(Sluttet 9. Juni 1928. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade.)

Sjælland.

Frederikssund, 29. Jan., 26. Febr. og 26. Marts Heste og Kreaturer; 23. April Heste; 5. Nov. (Efteraarsmarked) og 24. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.

Haslev, 7. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 16. Maj, 13. Sept. og 4. Nov. Kreaturer.

Hillersø, første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 2. Maj (Førsaarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Holbæk, Torvedag hver Onsdag og Lørdag 20. Febr. Heste; 13. og 27. Marts, 10. April, 19. Juni (Sommermarked) og 16. Okt. Heste og Kreaturer; 27. Nov. (Efteraarsmarked) Kreaturer.

Jyderup, 8. April og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Kallundborg, 11. Febr., 27. Marts, 6. Maj (Førsaarsmarked), 17. Juli (Sommermarked), 17. Sept. og 7. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

København, Torvedage Tirsdag Kalve og Lam, Onsdag (Eksportmarked) Slagtekvæg, alle Hverdage Levekvæg og Grise, anden og fjerde Torsdag i hver Maaned Heste.

Køge, 2. Jan., 6. Febr., 13. og 27. Marts, 10. April, 17. Maj (Førsaarsmarked), 12. Juni, 23. Juli, 4. og 18. Sept., 2. og 30. Okt. (Efteraarsmarked), 4. og 18. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreaturer.

Kørsør, 15. Juni (Sommermarked) Heste og Kreaturer.

Nykøbing, 18. Febr. Heste; 15. April Kreaturer; 10. Juni (Sommermarked) og 23. Sept. (Høstmarked) Heste og Kreaturer; 16. Dec. Heste.

Næstved, hver 1. og 3. Lørdag Marked med Lødekoer og Levekvæg. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste; 21. Maj (Førsaarsmarked), 16. Juli (Sommermarked), 17. Sept. (Høstmarked) og 19. Nov. (Efteraarsmarked).

Præsto, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

Ringsted, anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer og Heste; 26. Marts (Førsaarsmarked), 11. Juni (Sommermarked), 24. Sept. (Høstmarked), 12. Nov. (Efteraarsmarked) og 10. Dec. (Julemarked).

Roskilde, hver Mandag paa Nytorv Torvedag for Handel

med Smaagrise. 7. Jan., 11. og 25. Febr., 18. Marts, 8. April, 6. Maj (Føraarsmarked), 3. Juni, 1. Juli, 5. Aug., 2. og 23. Sept. (Pæremarked), 4. Nov. (Efteraarsmarked) og 2. Dec. Heste og Kreaturer.

Ruds-Vedby, 5. April og 3. Okt. Kreaturer.

Skelskør, 1. Marts, 3. Maj, 6. Sept. og 1. Nov. Heste og Kreaturer.

Slagelse, første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 7. Maj (Føraarsmarked), 2. og 3. Juli (Sommermarked), 17. Sept. (Høstmarked) samt 5. og 6. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Slangerup, 25. Marts, 27. Maj, 18. Juni og 26. Nov. Heste og Kreaturer.

Sorø, 8. og 22. Marts, 12. April, 27. Maj, 21. Juni (Sommermarked), 18. Sept. (Høstmarked), 11. Okt., 8. Nov. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.

Storehedinge, 5. og 19. Marts, 2. April, 21. Maj (Føraarsmarked) og 18. Okt. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, 28. Febr., 12. og 26. Marts, 13. Juni (Sommermarked) og 17. Sept. Heste og Kreaturer.

Nakskov, hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 21. Febr., 7. og 21. Marts, 1. og 22. Okt. samt 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Nykebing, Hver Tirsdag (Eksportmarked) med Kreaturer. 1. Marts Heste; 24. April, 17. Juli (Sommermarked), 2. Okt. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.

Sakskøbing, 5. og 19. Marts Heste og Kreaturer; 9. Juli (Sommermarked) og 4. Okt. Kreaturer; 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

Aarup, 22. Jan., 19. Marts, 8. Maj, 10. Sept. og 6. Nov. Heste og Kreaturer.

Assens, Første Lørdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 19. Febr., 2. og 26. Marts, 28. Juni, 18. Sept. og 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Bogense, Første Torsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 5. Febr. Heste; 28. Febr., 12. Marts og 7. Maj Heste og Kreaturer; 11. Juli Heste; 24. Sept., 5. Nov. og 17. Dec. Heste og Kreaturer.

Ejby, 13. Marts og 25. Sept. Heste og Kreaturer.

- Glamsbjerg**, 7. Marts, 30. April og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kerteminde**, 22. Febr., 9. Marts, 7. Juni, 12. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Middelfart**, 6. Febr., 1. og 23. Marts, 3. April, 10. Juli, 19. Sept. og 31. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nørre Aaby**, 16. Maj og 28. Sept. Heste og Kreaturer.
- Odense**, hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Tirsdag) (Eksportmarked) med Heste og Kreaturer. 9. Juli (St. Knud) Heste.
- Otterup Station**, 2. Maj og 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Svendborg Amt.

- Brobyværk**, 23. Marts og 16. Okt. Heste og Kreaturer.
- Egeskov**, 18. Sept. Heste og Kreaturer.
- Faaborg**, anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 31. Jan. Heste; 26. Febr., 14. Marts, 13. Juni, 1. Okt. og 2. Nov. Heste og Kreaturer.
- Hesselager**, 10. Maj og 20. Sept. Heste og Kreaturer.
- Marstal**, 31. Maj og 27. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nyborg**. Hver Lørdag med lev. Kreaturer. 27. Febr. og 15. Marts Heste og Kreaturer; 10. Juli Heste; 11. Okt. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringe**, 22. Marts, 1. Juni, 2. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**. 21. Marts, 14. Juni og 9. Nov. Heste og Kreaturer.
- Svendborg**. Hver Onsdag (Eksportmarked) med lev. Kreaturer. 9. Jan., 20. Febr., 6. og 20. Marts, 15. Maj, 25. Juli, 9. Okt., 1. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ærøskøbing**. Anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 8. Marts, 23. Juli og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
- Ørbæk**, 6. Juli Heste og Kreaturer.

Jylland.

Hjørring Amt.

- Brønderslev**, hver Mandag, hele Aaret Marked med Kreaturer; anden Mandag i hver Maaned (i Sept. den første Mandag) Heste.
- Frederikshavn**. Fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 19. Jan., 11. April, 21. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hjallerup**, første og tredje Mandag i hver Maaned samt de to første samlede Søndage i Juni Marked med Heste og Kreaturer.
- Hjørring**. Hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer.

rer; 23. Jan. Heste; 9. og 23. Marts Heste og Kreaturer; 30. Maj og 26. Juni Heste; 21. Sept. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Sindal. Hver Mandag Marked med Kreaturer. 18. Febr., 15. Marts, 29. April, 22. Juli, 20. Sept., 18. Okt. og 25. Nov. Heste og Kreaturer.

Sæby. 3. April, 16. Sept. og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Vraa Station. 12. April og 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Østervraa, 7. Febr., 7. Marts, 4. April, 2. Maj, 4. Juli, 29. Aug., 3. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.

Alborg Amt.

Aabybro, tredje Torsdag i hver Maaned (undtagen Juni og Dec.) Marked med Heste og Kreaturer.

Aalborg. Hver Tirsdag (Eksportmarked) med Kreaturer. 25. Jan. og 22. Febr. Heste; 12. Marts og 11. Dec. Heste og Kreaturer.

Løgstør. Sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 6. April, 24. Juli, 14. Sept., 14. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.

Nibe. Anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 28. Jan., 18. Marts, 6. Maj, 17. Juni, 9. Sept., 7. Okt. og 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Nørre Sundby. Hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 24. Jan. Heste og Kreaturer; 21. Febr. Heste; 11. Marts, 20. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Thisted Amt.

Fjerritslev. 19. Jan., 16. Febr., 3. April, 22. Juni, 6. Sept., 12. Okt., 9. Nov. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.

Hurup. 18. Febr. og 23. April Heste og Kreaturer; 6. Juni Heste; 2. Sept. Heste og Kreaturer.

Nykjøbing. Hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer. 7. Jan., 20. Febr., 26. Marts og 8. April Heste og Kreaturer; 8. Juni Heste; 27. Juli, 21. Sept. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.

Thisted. 8. Jan. Heste og Kreaturer; 19. Febr. Heste; 11. Marts, 10. April og 6. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste og Uld; 8. Juli, 3. og 27. Sept., 9. Okt. Heste og Kreaturer.

Viborg Amt.

Aalestrup. 17. Jan., 21. Marts, 17. April, 27. Juli, 12. Sept., 11. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.

Bjerringbro Station. første Onsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Kjellerup. Fjerde Fredag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

Langaa, 26. Marts, 1. Maj, 2. Sept. og 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Rødkjærsbro. 24. April og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Skive. 2. og 29. Jan., 5. Marts, 9. April og 16. Maj Heste og Kreaturer; 10. Juni Heste; 29. Juli, 7. og 30. Sept. og 11. Nov. Heste og Kreaturer.

Viborg. Sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 3. Jan. Heste; 30. Jan., 22. Febr., 15. Marts, 6. og 27. April, 18. Maj, 29. Juni (Snapstingsmarked), 30. Juli, 31. Aug., 23. og 24. Sept. (Toftemarked), 19. Okt., 23. Nov. og 14. Dec. Heste og Kreaturer.

Randers Amt.

Allingaabro, 6. Febr., 3. og 30. April, 7. Juni, 23. Juli, 28. Aug., 8. Okt. og 10. Dec. Heste og Kreaturer.

Grenaa. 8. Marts, 13. April, 25. Maj, 4. Juli, 17. Aug., 27. Sept. 5. og 28. Nov. Heste og Kreaturer.

Hobro. 18. Jan., 15. Febr., 14. Marts, 11. April, 10. Maj, 14. Juni, 4. Juli, 9. Aug., 19. og 20. Sept., 18. Okt., 8. Nov. og 6. Dec. Heste og Kreaturer.

Randers. Hver Torsdag Eksportmarked med Kreaturer. Lørdag med Levekvæg. 4. og 5. Jan., 1., 2. og 23. Febr., 2. og 16. Marts, 5. og 6. Juli Heste; 23. Marts, 6. April og 4. Maj Heste og Kreaturer; 17. og 18. Juni Uld; 6., 7. og 28. Sept., 26. Okt., 9. Nov. og 13. Dec. Heste og Kreaturer.

Æbeltoft. 26. Jan., 14. Marts, 27. Juni og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Aarhus Amt.

Aarhus. Mandag Eksportmarked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 7. Jan., 4. og 25. Febr., 11., 18. og 25. Marts Heste; 2. April, 6. Maj, 8. Juli, 15. Okt. og 14. Dec. Heste og Kreaturer.

Hadsten, tredje Mandag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Hammel, sidste Torsdag i hver Maaned Heste og Kreat.

Hinnerup, anden Torsdag i hver Maaned Heste og Kreat.

Horsens. Hver Onsdag Eksportmarked med levende Kreaturer. 9. Jan., 6. og 27. Febr. samt 13. Marts Heste. 20. og 27. Marts, 3. og 29. April, 13. og 14. Juni, 7. Aug., 27. Sept., 23. Okt. Heste og Kreaturer. 28. Sept. Avlsdyr.

Hovegåard St. 30. April og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Nørre Snede. 9. April, 9. Juli og 29. Okt. Heste og Kreaturer.

Odder. 3. Jan., 22. Febr., 5. og 19. April, 2. Aug., 13. Sept. og 15. Nov. Heste og Kreaturer

Ry. 17. April, 14. Maj, 5. Sept. og 16. Okt. Heste og Kreat.,
Silkeborg. 9. Febr., 16. Marts, 6. April, 4. Maj, 18. Juni, 16.
Juli, 24. Sept., 21. Okt., 21. Nov. og 17. Dec. Heste og
Kreaturer.

Skanderborg. Første Fredag i hver Maaned samt alle Fre-
dage i Fasten og fra 1. Nov. til Jul med lev. Kreaturer;
8. Jan., 5. og 26. Febr. samt 12. Marts Heste; 19. og 26.
Marts, 15. Maj, 12. Juni, 5. Aug., 10. Sept. og 22. Okt.
Heste og Kreaturer.

Østbirk, 23. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.

Vejle Amt.

Brande, 23. Febr., 8. April, 6. Maj, 2. Aug., 23. Sept. og 15.
Nov. Heste og Kreaturer.

Breasten, 6. Maj og 9. Sept. Heste og Kreaturer.

Børkop. 10. April, 10. Juli, 2. Okt. og 4. Dec. Heste og Kreat.

Egtved, 29. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Filskov. 21. Maj og 20. Aug. Heste og Kreaturer.

Fredericia, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 6. Marts, 1.
Maj, 12. Juli og 15. Nov. Heste og Kreaturer.

Gadbjerg, 7. Maj og 9. Okt. Heste og Kreaturer.

Give. 20. Febr., 19. Marts, 24. April, 10. Juli, 4. Sept., 22.
Okt. og 19. Nov. Heste og Kreaturer.

Hornslyd. 22. April og 25. Sept. Heste og Kreaturer.

Jellinge. 7. Maj og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Kolding. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 11.
Jan., 8. Febr. samt 1. og 15. Marts Heste; 22. og 27.
Marts, 25. April, 4. Maj, 24. Juli. 17. Sept. og 11. Okt.
Heste og Kreaturer.

Sønder Omme. 25. Marts, 10. Maj, 22. Juli og 21. Okt. Heste
og Kreaturer.

Thyregod. 1. Maj og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Uldum. 23. April og 26. Sept. Heste og Kreaturer.

Vandel. 22. Maj og 16. Okt. Heste og Kreaturer.

Vejle. Hver Torsdag Eksportmarked med Kreaturer. 10.
Jan., 7. og 28. Febr., 14., 21. og 27. Marts, 4. og 30. April,
15. Juni, 28. Sept. og 25. Okt. Heste.

Ringkøbing Amt.

Arnborg, 6. Maj og 24. Sept. Marked med Heste og Kreat.

Aulum, 19. April og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Bording Station, 23. April og 28. Okt. Heste og Kreat.

Bækmarksbro, 16. April og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Dalager, 10. April, 29. Aug. og 11. Okt. Heste og Kreaturer.

Haderup, 18. Marts, 8. Juni og 16. Sept. Heste og Kreaturer.

Herning. 8. Jan., 8. Febr., 9. Marts, 9. April, 11. Maj, 28.
Juni, 27. Juli, 30. Aug., 5. Okt., 8. Nov. og 11. Dec. Heste
og Kreaturer.

Holstebro. Hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter

Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. I Kreatur-eksportstaldene hver Onsdag Kreaturer. 9. Jan. Heste og Kreaturer; 16. Febr. Heste; 20. Marts, 20. April, 4. Maj, 12. Juni, 31. Juli, 9. Sept., 3. Okt. og 16. Nov. Heste og Kreaturer.

Ikast, 10. Maj og 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Kibæk, 8. Maj, 25. Sept. og 5. Nov. Heste og Kreaturer.

Lemvig, 25. Marts, 11. Juni, 26. Aug., 1. Okt. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.

Ramme, 27. Aug. Heste og Kreaturer.

Ringkøbing, 5. Febr. Heste; 25. April, 1. og 27. Aug. og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Simmekjær, 10. Maj og 11. Okt. Heste og Kreaturer.

Skern, 14. Febr. og 18. Marts Heste og Kreaturer; 3. Aug. Heste; 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Spjald Station, 3. Maj og 30. Sept. Heste og Kreaturer.

Struer, 5. Jan., 26. Marts, 20. Juli, 3. Sept. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.

Sønder Felding, 27. April og 28. Sept. Heste og Kreaturer.

Tarm, 29. April, 11. Sept. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Tim, 13. April (særlig Heste), 11. Nov. Heste og Kreaturer.

Troldhede, 30. Jan., 15. Maj og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Ulfskjær, 23. April, 28. Aug. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.

Vemb, 19. Marts og 7. Sept. Heste og Kreaturer.

Videbæk, 5. Marts, 27. April, 29. Juni, 26. Aug. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Vildbjerg, 30. April og 17. Sept. Heste og Kreaturer.

Vinderup, 12. Febr., 6. og 30. April, 23. Juli, 1. Okt. og 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Ribe Amt.

Agerbæk, 15. April og 4. Okt. Heste og Kreaturer.

Ansager, 4. Maj og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Billund, 15. April og 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Bramminge, 25. Marts, 17. April, 5. Aug., 16. Sept. og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Brørup, 11. Marts, 2. Maj og 26. Sept. Heste og Kreaturer.

Bække, 8. Maj og 13. Sept. Heste og Kreaturer.

Esbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Torsdag Eksportmarked med Kreaturer. 1. Febr., 19. April og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Foldingbro, 15. Maj og 28. Sept. Heste og Kreaturer.

Gørding, 27. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Grindsted, 27. Marts, 3. Maj, 26. Juni, 5. Sept., 8. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.

Hejnsvig, 2. Maj og 21. Sept. Heste og Kreaturer.

Holsted, 7. Jan., 10. April, 26. Aug. og 9. Nov. Heste og Kreaturer.

Lunderskov, 20. April og 19. Sept. Heste og Kreaturer.

Nørre Nebel, 19. April og 7. Okt. Heste og Kreaturer.
Oksbøl, 22. April og 14. Okt. Heste og Kreaturer.
Ribe, Torvedag hver Lørdag. 6. Febr., 9. Marts, 22. og 30. April, 11. Maj, 14. Juni, 6. Aug., 7., 21. og 30. Sept., 8. og 21. Okt. samt 19. Nov. Heste og Kreaturer.
Tistrup, 18. April og 10. Sept. Heste og Kreaturer.
Varde, Torvedag hver Torsdag. 7. Febr. 8. og 26. Marts, 23. April, 7. Maj, 15. Juni, 7. Aug., 12. Sept., 9. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
Vejen, 24. April, 28. Juni og 9. Sept. Heste og Kreaturer.
Vejrup, 16. April og 25. Sept. Heste og Kreaturer.
Vorbasse, 6. April, 8. Aug. og 14. Okt. Heste og Kreaturer.
Ølgod, Torvedag hver Onsdag. 20. April, 21. Aug. og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

De sønderjydske Landsdele.

Haderslev Amt.

Agerskov, 7. Maj og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
Christiansfeld, 27. April, 4. Maj, 19. og 26. Okt. Heste og Kreaturer.
Gram, 1. Maj og 10. Okt. Heste og Kreaturer.
Haderslev, egentlig hver Torsdag Eksportmarked med Kreaturer. Hver Mandag Marked med Heste og Kreaturer samt Tirsdagene 9. April, 16. Juli og 24. Sept.; 8. Jan., 11. og 25. Febr. stort Hestemarked; 8. April (Foraarsmarked), 15. Juli (Sommermarked) og 23. Sept. (Efteraarsmarked).
Jels, 17. April og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
Over Jersdal, 17. April og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
Rødding, 17. April, 6. Sept. og 5. Okt. Heste og Kreaturer.
Sommersted, 20. April og 28. Sept. Heste og Kreaturer.
Toftlund, 2. Maj og 16. Okt. Heste og Kreaturer.
Vojens, egentlig hver Fredag med Grise og Landbrugsprodukter.

Aabenraa Amt.

Aabenraa, egentlig hver Torsdag Eksportmarked med Kreaturer. 12. og 26. Febr., 16. og 23. Juli og 15. Okt. Heste og Kreaturer. 16. og 23. April, 7. og 14. Maj, 3. Sept., 1., 8. og 22. Okt. og 5. Nov. Kreaturer; 20. Dec. Heste.
Bolderslev, 24. April og 2. Okt. Heste og Kreaturer.
Bov (v. Padborg) 30. April og 24. Sept. Heste og Kreaturer. Den første og tredje Mandag i hver Maaned med Grise.
Graasten, 2. Maj og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Hellevad, 1. Maj og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
Kliplev, 6. April og 31. Aug. Heste og Kreaturer.
Røde Kro, 25. April og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Øster Løgum, 27. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Sønderborg Amt.

Bro, 11. Maj Heste og Kreaturer.

Broager, 7. Maj og 4. Nov. Heste og Kreaturer.

Dynved, 15. Juni Heste og Kreaturer.

Nordborg, 23. April 10. Sept. og 22. Okt. Heste og Kreaturer.

Skovby (Als), 28. Sept. Heste og Kreaturer.

Sønderborg, hver Onsdag Eksportmarked og Marked med Kreaturer. 24. Jan., 25. April og 17. Okt. Heste.

Ullerup (Sundeved), 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Tønder Amt.

Arnum, 6. Maj og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Bylderup-Bov, 25. April, 1. Aug. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Højer, 25. April, 11. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Løgumkloster, 19. Febr., 26. Marts, 16. og 23. April, 11. Juni, 9. Juli, 20. Aug. og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Rabsted, 5. April og 27. Sept. Heste og Kreaturer.

Skærbæk, 18. April, 2. Maj, 3. og 16. Okt. Heste og Kreaturer.

Tinglev, 4. og 23. April, 13. Aug. og 9. Okt. Heste og Kreaturer.

Tønder, egentlig hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. 25. Jan., 15. Marts, 19. og 27. April, 3., 10. og 17. Maj, 5. Juli, 2. Aug., 6. og 20. Sept., 4., 18. og 25. Okt., 1. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.

Torvedage.

Haderslev: Mandag og Fredag.

Aabenraa: Tirsdag og Lørdag.

Sønderborg: Onsdag og Lørdag.

Tønder: Tirsdag og Fredag.

Vojens: Fredag.

Rødding: Onsdag.

Skærbæk: Lørdag.

Tcftlund: Lørdag.

Tinglev: Onsdag.

Jels: Lørdag.

Christiansfeld: Lørdag.

Løgumkloster: Torsdag.

Vejen til Rigdom

gaar gennem Reklamen.

Fra Aabenraa By og Amt.

„Ceres“ 46% Foderblanding

til Malkek væg

Garanteret Indhold: $\left\{ \begin{array}{l} 46\% \text{ Protein og Fedt} \\ 32\% \text{ færdøjelig Røneggehvide.} \end{array} \right.$
(med 1% Spillerum)

Fremstillet under effektiv uafhængig Kontrol

Fem Aars Gennemsnitsindhold

— *ialt 75 Analyser* —

ved automatisk Prøvetagning af hver enkelt Sæk
garanteret af hele det udleverede Kvantum.

Ifølge Ladelund Landbrugsskoles analytisk-kemiske
Laboratoriums Aarsberetninger.

INDHOLD:

	Protein og Fedt:	Færdøjelig Røneggehvide:
1923	47,3%	33,7%
1924	47,1—	33,2—
1925	47,2—	33,9—
1926	46,9—	34,5—
1927	47,1—	35,1—

Ingen Forandringer i Sæmmensætningen hele Vinteren.

Original-Analyserne ligger til Eftersyn paa vort Kontor.

„C E R E S“ Korn- og Foderstofforretning

Aktieselskab,

A A B E N R A A.

J. Thorsmark, Urmager,

Storegade 10

Aabenraa

anbefaler et stort og smukt Lager i alle Sorter
Lomme- og Stueure, Brillor og andre Optikartikler.
Reparationer udføres nøjagtigt.

Hejmdal - Aabenraa

Telefoner : 32 - 332

*Hejmdal er udbredt
over hele Landsdelen.*

*Fra vore Lokalredak-
tioner i alle fire søn-
derjydske Amter bring-
er vi lokale Nyheder
fra hele Landsdelen. —*

*Paa Grund af Bladets
Udbredelse over hele
Landsdelen er Hejmdal
det bedste Annonce-
organ. — — — —*

*Deres lille Annonce har
altid Virkning i Bladet*

Abonnér paa Hejmdal - - - Avertér i Hejmdal

„CIMBRIA“

AKTIESELSKAB — AABENRAA

TØMMERHANDEL

1*

Den Nordslesviigske Folkebank, Aabenraa

Aktieselskab.

Stiftet 1872 Telf. Nr. 6 - 7 - 53. Telegr.-Adr.: „Folkebanken“

**Udfører alle Bankforretninger
paa kulante Vilkaar.**

Indskud modtages til Forrentning. Diskontering af Veksler.

Udlaan paa Kassekredit. Ordning af Kreditforeningslaan.

Køb og Salg af Værdipapirer og fremmed Mønt.

Inkasso. — Boxafdeling.

AFDELINGER:

Bolderslev	Telefon	4	Hellevad	Telefon	13
Hovrup	„ Varnæs	56	Hjordkær	„	21
Felsted	„	29	Røde Kro	„	16
	Varuæs	Telefon	45.		

Det største Udvalg i

moderne Konfektion til Damer og Herrer

samt alle

Manufakturvarer

bydes Dem

til absolut fordelagtige Priser hos

Peter Jessen, Aabenraa

Telefon 76 - 598

Afdeling:
Smør-Eksport.

Afdeling:
Teknisk-Forretning

Største deciderede Lager i Landsdelen

til Komplettering af Mejerier, Kontrolforeninger og tekniske Virksomheder.

Depot for **Struers Laboratorium** i København.

Automobilolier, Smøreolier, Konsistensfedt, Pudsetvist og Drivremme
i største Udvalg.

Alt i Kvalitetsvare til konkurrenceløse Priser, fagmæssig Kalkulation
og kulant Betjening.

—
Telefon 87
—

Sønderjydske Mejeriforretning
Aabenraa

—
Telegr.-Adr.:
Mejeriprodukt
—

C. F. Rosenvold - Aabenraa

Største Sadelmagerforretning i Aabenraa

Telefon 116

Søndergade 6

Telefon 116

„Folkehjem“ - Aabenraa

— Telefon 257 —

HOTEL — RESTAURANT
Hyggelige Lokaler for Selskaber
paa indtil 200 Personer.

Eget Reparatørværksted

Direkte Indkøb og Import fra de største inden- og uden-
landske Specialfabrikker, derfor
billigste Priser for Original-Fabrikater som:

Alfa-Deering-Fraugde-Holbæk
Skjold-Rud Sack o. s. v.

paa gunstige Betalingsvilkkaar. Komplet Reservedellager
til Deering, Osborne og Mc. Cormik Høstmaskiner.

Hans Beyer, Aabenraa,

Telf. 73 Maskiner for Landbrug og Industri. Telf. 73
Spec. Tekn. Afd. i prima Drivremme, Kuglelejer, Trans-
missioner, Kemsriver, Olie, Benzin o. s. v.

Dygtige Montører til Raadighed
for Kunderne.

Anton Nielsen, Aabenraa

Søndergade 7

Telefon 327

*Eneste Special-Hvidevare- og Udstyrsforretning
paa Pladsen,*

NIELS A. NIELSEN, Malermester,
Telefon 258 AABENRAA Ramsherred 10

udfører alt til Faget henhørende Arbejde
akkurat og smagfuldt til moderate Priser.

Alt udføres kun af bedste Materiale. Stuk føres paa Lager,
leveres efter Tegning og opsættes. Forlang Tilbud og Beregning.
Farve- og Tapethandelen bringes i velvillig Erindring.
Bedste Fabrikater af Gulvolie- Lak og Bonevoks føres.

Forlang

**Aabenraa's kontrollerede 46°/_o
Foderblanding for Malkekvæg**

(Fremstillet under betryggende Kontrol)

Sidste Aars Gennemsnitsanalyse 46,5 %

Matth. Nielsen ^A/_S
Aabenraa.

HANS CALLESEN - AABENRAA

Telefon 50

Kit - Diamanter

Telefon 50

Specialitet: Vinduesglas

Enestø Specialretning i Sønderjylland.

HOLGER FINK & COMP.

Telef.: 19 - 119 - 519 AABENRAA

Klinkbjerg 1

Olympia Pandelader Morsø Støbegods
Bygningsartikler

S. P. Ewald, Aabenraa

Ramsherred.

Telefon 214.

Jern- og Kortevarer

Eneudsalg af Anker Heegaard's Støbegods.

Bygningsbeslag og Jernvinduer.

Th. Jacobsen, Aabenraa

Tel. 362 Farveri og kemisk Tøjrensning. Tel. 362

Arbejdet udføres i eget Værksted.

Salg af Tvist, Hørgarn, Uldgarn og solide Klædevarer.

A/s Sønderjydsk Frøforsyning

Kontor
Lager
Renseri

Frøavl og Frøhandel
Aabenraa

Klink-
bjerg 1
Telef. 47

Anlager Avlere af Roe- og Græsfrø.

Fordelagtige Vilkaar.

Sælger **Markfrø.**

af de bedste i Forsøgene fastslaaede Sorter og Stammer.

Samtlige Leveringer underkastes

Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol.

Last- og Person-
automobiler

anerkendes overalt

som Verdens billigste Kvalitets-Automobiler.

Køb ikke, før vi har demonstreret Dem en **Chevrolet**

Fischers Maskinfabrik
Aabenraa.

C. C. Rode Juvelør & Guldsmed Aabenraa

Storegade 28 — Telefon 260

Stort Lager i Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Læser De de nordslesvigske
Landboforeningers Organ
Nordslesvigsk

Landbrugs- og Mejeri-Tidende

Ellers bestil det hos Posten eller gennem Deres Landboforening.
Landbrugets bedste Annonceorgan!

JENS FROST'S BOGHANDEL

Telefon 69 (forhen F. Sørensen) Telefon 69
AABENRAA - - STORETORV
Sønderjyllands ældste danske Boghandel.

Bøger - Billeder - Fyldepenne - Papirvarer - Forretningsbøger
Moderne Boghandel - - Eget Bogbindrri

Radio!

Radio!

Telefon 530

Elektricitet

Telefon 530

*Er Deres elektriske Anlæg i Orden,
ring da straks til*

Andersens & Meyers Eftlg.

OTTO LARSEN

Ramsherred 31 Aabenraa Ramsherred 31

Autoriseret Installatør ved Højspændingsværket.

*Alle Reparationer, Udvidelser og
Nyanlæg udføres hurtig og billig.*

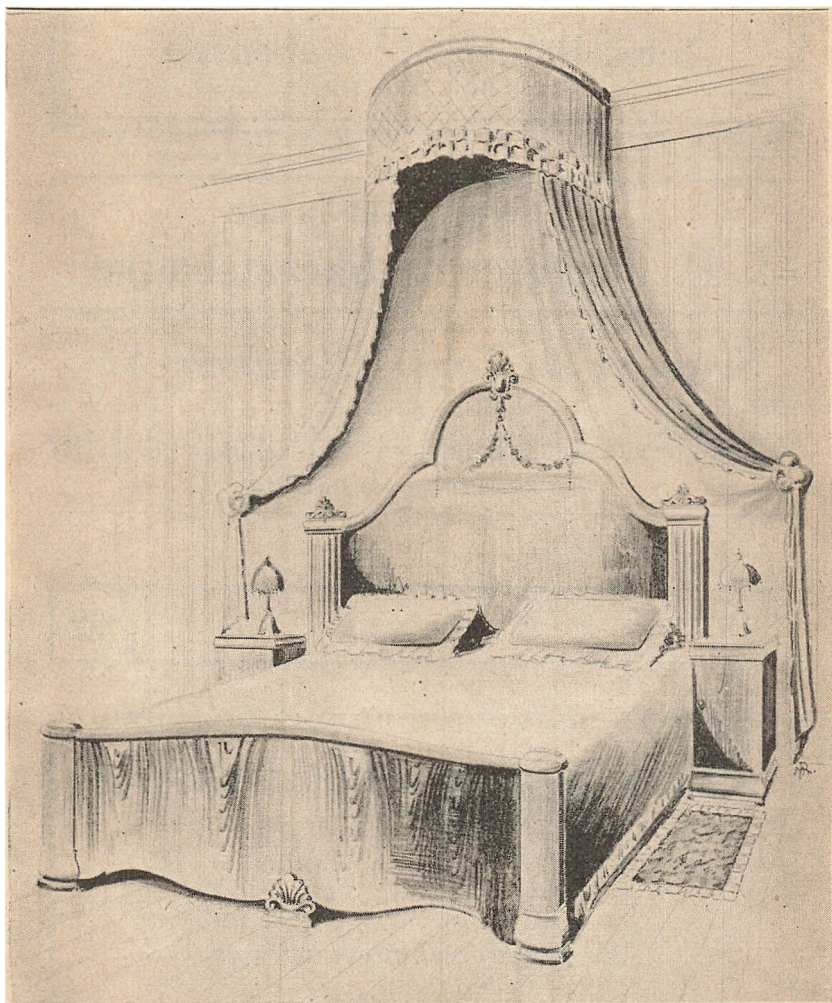
Forhandler af: **GYRO KVÆRNEN.**

H. Weber sen., Mekaniker, Aabenraa,

Ramsherred 38 Grundlagt 1884 Telefon 108

**Symaskiner, Vaaben, Ammunition, Staalvarer,
Gramofoner og Plader** i prima Fabrikater og med sikker Garanti.

A A B E N R A A
SØNDERJYDSK MØBELFORRETNING
M. Castenskjold Rasmussen, Møbelarkitekt
Tel. 227 - Ramsherred 53, lige overfor St. Potteergade.
Husk ingen Butik, derfor billige Priser.
Bedes ikke forveksle med Firmaet August Rasmussen.

Selv om De er langvejs fra, betaler det sig at bese mit Lager
af solide Møbler. — Sammenlign Priserne.
Stilfulde Møbler udføres efter egne Tegninger. — For

Køb kun Vejle

Kakkelovne, Komfurer, Vaskekedler, Bygnings-Støbegods
hos

Johs. Paulsen :-: Aabenraa,

Telefon 50 == Gamle Ovne tages i Bytte. == Telefon 50

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreen's Skraatobakker

Schmidt & Torp, Hjordkær St.

Telefon 18

unbefaler alle Slags

Telefon 18

Foderstoffer og Kunstgødning — Kul - Koks - Briketter

Korn købes til højeste Dagspris.

G r a a s t e n

Handelsbanken i Graasten

Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank.

Konfortid: 9—12 og 2—5 Lørdag 9—12.

Telefon 65 - 200.

Alle Bankforretninger udføres.

Graasten Bogtrykkeri

Telefon 43

A. Ritscher.

Telefon 43

Anbefaler sig med alt til Faget henhørende i smuk
— og korrekt Udførelse til moderate Priser. —

Chr. Sandvej - Graasten

Telefon 68

Kul - Koks - Briketter

Kolonial - Jern - Kortevarer

Indramning
af
Billeder

N. C. Bock

Graasten

Bog- og Papirhandel

Bog-
binderi

V. Uldalls Eftflg.

Telf. 90

Graasten.

Telf. 90.

Manufakturforretning

Specialitet: Sengeudstyr og Hvidevarer

Stort Udvalg i Trikotage og Arbejdstøj

J. Clausen, Sadelmager og Tapetserer

Graasten

Reparaturværksted

Alt til Faget henhørende Arbejde udføres solidt
og til moderate Priser.

Holger Riegels,
Hermann Johansen's Efterflg.
Nygade 8 Graasten

Eget Kaffe-Risteri

— Daglig friskbrændt! —
Største Udvalg i
Kolonial — Vin og Konserves.

GRAASTEN BANK

Telefon 125 og 225.

med Afdeling i Bov ved Nørre Smedeby, Padborg,
Bovrup, Kliplev, Holbøl, Ullerup og Varnæs,
udfører alle almindelige Bankforretninger.

Tinglev

Stif. 7 J. H. Weibek, Tinglev, Stif. 7
Jrælasthandel og Bygningsartikler, Foderstoffer,
Kul, Landbrugsmaskiner.
Levering overalt pr. Lastbil.

Th. Th. Nielsen, Tinglev

Telefon 5. — Bank-Konto: Tønder Landmandsbank.

Kunstgødning - Korn og Foderstoffer - Kulhandel

Urmager Boy Boysen, Tinglev

Tlf.
45

Største Lager i Ure, Gold- og Sølvvarer.
Optiske Artikler. Billige Priser. Repa-
raturer udføres hurtigt og med Garanti.
ALPINA Schweitzer-Præcisionsuhre

Tlf.
45

Sønderborg.

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst!

Største Udvalg i Fæstgaver, Billedor, Kunstgenstande i Porcellæn,
Keramik og Fajanse — Kgl. Porcellæn — Nyheder i gode Bøger.

Salmebøger — Skrivemaskiner — Kontormøbler.

Agentur for Kgl. Pianofabrik Hornung og Møller, København.

Andreas Clausens Bog- og Kunsthandel

Sønderborg — Telefon 387.

Køb kun det bedste Frø!

Roefrø — Kløverfrø
Græsfrø og Sædekorn

laas til moderate Priser hos

≡ Alsisk Frøavl ≡

Andelsselskab

Telefon 18

Sønderborg

Telefon 18

Alle vore Frøforsendelser til Foraaret staar under selv-
virkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i København.

Paalidelige Avlere antages.

Sønderborg Uldvareforretning - St. Raadhsgade 11

Garn — Tricotage — Børnekonfektion.

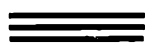
Stort Udvalg.

la. Varer.

Smaa Priser.

Skal **Kærlighed** Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansens Forlovelsesringe.

Holger Hansen, Guldsmed og Gravør,

Storegade 45

Sønderborg

Telefon 274

*Sønderjydske Landmænds
Andels Smørekseportforening,
Sønderborg
(Grundlagt 1908)*

Telefon 738 - 939.

Telegramadresse: „Ambrosia“

Møjerier, der ønsker at tiltræde Foreningen, bedes henvende sig til Formanden: Gdr. Kr. Iversen, Langagergaard pr. Avnhøl, eller til Kontoret i Sønderborg.

S. Røygaard-Petersen,
Direktør.

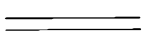
Helmer & Jørgensen

Sønderborg

Nordborg

bedste og billigste Indkøbssted for Manufakturvarer, Konfektion

Udstyr. Herre- og Drengebeklædning

Største Udvalg

J. N. Mailand, Vinhandel

Telefon 11

SØNDERBORG

Telefon 11

Specialitet: „Gammel Rom“ er den bedste.

MANUFABTUR-VAREHUSET

J. H. K O C K,

SØNDERBORG.

Manufaktur - Uldvarer - Hvidevarer - Senge

≡ Sønderborghus ≡

Forsamlingshus og Gæstgiveri

Gode Værelser

Flink Betjening

Hyggelig Sal til større og
mindre Sammenkomster.

Holdbare Habitter

Herre Hus

Holger Hollensen

Køb Deres

Cykler og Symaskiner

hos

J. Staugaard, Sønderborg.

Telefon 299

Grundlagt 1894

Folkebanken for Als og Sundeved

— Sønderborg —

Aktiekapital og Reserve Kr. 1,221,000,00.

- Axel Helmer - Sønderborg -

Telefon 77-777

Isenkram

Telefon 77-777

Husholdningartikler, Værktøj, Olie og
tekn. Artikler — Vejle Støbegods

en gros

en detail

Sønderborg Oliefabrik

A/S

Sønderborg

J. Lauritzen

Sønderborg

Telefon 450

Cykler, Symaskiner, Skrivemaskiner, Barnevogne Reparationsværksted.

NETT & WESSELS UDSELSALG
MAGASIN
DU
NORD

Jørgen Andersen,
S Ø N D E R B O R G .

Det største Udvalg

Den bedste Vare

Den billigste Pris.

Jørgen Ottsen's Bogtrykkeri

Sønderborg

Jernbanegade

Telefon 69

Gæstgivergaarden Sønderjylland

anbefales

Chr. Lydiksen

Chr. Langwadt, Sønderborg

(Indeh.: Fr. Nissen)

Hvidevare- og Udstyrsforretning

NØRHERREDHUS

Forsamlingsgaard og Gæstgiveri

Gode Værelser. — Flink Betjening.

Hyggelig Sal

til større og mindre Sammenkomster.

2*

Løgumkloster.

Kolonial, Konserves, Vin, Spirituoser,
Cigarer og Tobak

købes hos

Telefon 95

H. Blaabjerg

Telefon 95

Hotel Royal

Telef. 61 Gode Værelser — Stor Bilgarage Telef. 61
Hyggelige Lokaler for Selskaber

Anton Haase.

Løgumkloster Tømmerhandel ^{A/s}

Telefon 24

Forhandling af Støbegods

fra ^{A/s} Lange & Co., Svendborg Jernstøberi

Monier & Cementvarer

Løgumkloster Kvægrensningsmidler.

Løgumkloster Kvægrensningspulver

(Strøpulver)

Vadskepulver.

Vadskeessens.

Løgumkloster Apotek, J. Kjems.

Husk Løgumklosters ældste og **Boghandel**
første danske

Telefon 78 Alt til Faget henhørende. Telefon 78

Alle Tidsskrifter og Blade faas i enkelte Numre.

Gunder Nissen.

M. Haase

cand. jur.

Sagfører, Løgumkloster

Telefon 111

Kontordag hver Lørdag Eftermiddag
i Skærbæk (Aablings Hotel)

Gæstgiveriet Postgaarden

Løgumkloster

anbefaler de Rejsende gode Værelser
til billige Priser. M. P. Jepsen.

HOTEL LØGUMKLOSTER

(St. Hamborg) R. Mortensen

Telef. 26

Byens største Hotel

Telef. 26

Stor Sal — Hyggelige Værelser — God Staldplads.

Tønder.

Ford og Fordson

Tønder Automobilhandel ved K. S. Kristensen

Autoriseret Fordforhandler

Vestergade 39

Tønder

Telefon 312

Komplet Reservedels-Lager

— Shell Benzin Tank —

Carl Ravn - Tønder

Storegade 26

Stort Lager i Tobak og Cigarer.

Køb Deres Fodtøj

hos

Riggelsen i Tønder

og De bliver tilfreds.

— Skotøj for alle. —

Hans Beck's Bog- og Papirhandel

Storegade 5 TØNDER Telefon 341

anbefaler alt i Skøn- og Faglitteratur.

„Shell“

Benzin - - Brændselsolie

Petroleum - - Smørelie.

Oplag

for Tønder Amt ved

Ulrik Bay, Tønder

Telefon 222

H. Thiedje, Tønder

Telefon 301 - Vestergade 47

Daglig friskrøgede Fisk. Fiskekonserves, Ost
og Paalæg.

V. J. LUNDS BOGBINDERI

Tønder.

Østergade 40.

Bøger indbindes smagfuldt og billigt

Protokoller leveres hurtigt og solidt.

Godtfred Meier, Tønder

Telefon 84 - - Vestergade 68-70

1. Kl. Reparaturværksted

Cykler, Motorcykler og Automobiler,

Vulkaniseringsanstalt.

A. Bai Nielsen

Tønder - Telefon 300

Kolonial, Vin og Delikatesser

— Drik Bai Niensens Kaffe. —

C. TONNESEN

Tel. 161

Kunststenfabrik, Tønder.

Tel. 161

Terrazzo, Kunststen, Cementvarer, Graymonumenter.

Forlang hos Deres Købmand:

Rabol

Kreatur - Rensnings - Pulver

Spec. mod Kvægslus og Utøj hos alle Dyr

Ingen vaad Vaskning!

Let Anvendelse!

Sikker Virkning! Ingen Forkølelse mere!

1/2 Daase til fem
Kreaturer

1/1 Daase til ti
Kreaturer

Fabrikation og Hovedoplæg
hos

August Müller

Telefon 136

== **Kemisk teknisk Fabrik i Tønder** ==

Haderslev.

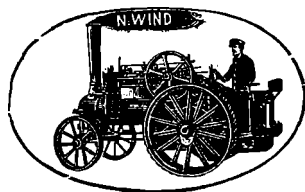
Naar De vil spare Penge

bør De købe Deres
Manufakturvarer
Konfektion, Triko-
tage samt Skotøj hos

A. Hundevadt - Haderslev

N. Wind, Maskinhandel

Haderslev.

**Lanz- og Holbæk Tærskéværker
og Halmresser.**

Deutz Motorer.

Alfa Laval Malkemaskiner.

O. P. Olling, Glarmester, Haderslev

Storegade 589 - - Telefon 589

Eget Glassliberi

Billedindramning

Hansen & Christiansen

Haderslev.

Kolonialvarer en gros

Cigarer, Cigaretter og alle Slags Tobak

fra Bdr. BRÅUN, København

Telegr.-Adr.: „Arimo“

Telefoner 329 & 330

Vare-

Mærke.

H. Frees, Haderslev

Isenkram- og Udstyrsforretning

Stort Lager af Avls- og Landbrugsredskaber.

Eneudsalg af de bekendte Morsø
Kakkelovne og Komfurer

Ole Jensen's Bageri,

Gaaskærgade,

Telefon 670.

anbefales.

Telefon 670

Rosenvold & Petersen

Korn-, Foderstof- og Gødningsforretning.

Telefon 535 - 539.

Nørregade 40.

Haderslev.

AMOL Det bedste
Mund-og Tandvand
faas i ethvert Apotek

Husmidlet

mod

Rheuma

Ischias

Lændegigt

Nervesmerter

C. W. Garbers :- Haderslev

Amol-Ekspedition for Danmark.

Høppners Hotel - Haderslev

Telefoner 21 og 780

Hyggelig Restauration

Koncert hvert Aften

Hyggelige Selskabslokaler for større og mindre Selskaber.

Hans Festersen

Nørregade 28

Haderslev.

Telefon 306

Alle kendte Mærker i fine, lagrede
Cigarer - Cigaretter og Tobakker.

Chr. Nicolajsen's Herre- og Dame-Skrædderi

anbefales.

Herre-Lingeri i stort Udvalg.

Gravene 13.

Haderslev.

Telefon 764.

Sønderjyllands Største Lager af

Radiomateriale

en gros

en detail

*Radiomagasin*et,

Haderslev.

Jomfrustien 8.

Telefon 1083.

„HARMONIEN“

HADERSLEV

*anbefaler sine hyggelige Selskabslokaler til større
og mindre Selskaber.*

Højskolehjemmet

Storegade 55

Telefon 282

Billige og pæne Værelser. — Større og mindre
Selskaber modtages. — Stor, smuk Have ned til
Dammen. — Pensionærer modtages.

BILLIGE PRISER.

A. C. PAASKESSEN.

WIND^S BOGTRYKKERI

(Redaktør Wind)

Storegade 23

Haderslev

Flerfarvetryk - - Bogarbejde - - Kataloger

Peter Henningsen

Haderslev

Ure, Guld- og Sølvvare-Lager.

Grundl. 1856

Telefon 169

Grundl. 1856

Nicolaj Outzen,

Haderslev.

Telefoner 73 - 74 - 75

Korn og Foderstoffer og
Gødningsstoffer en gros

JØRGEN PETERSEN

Manufakturforretning, Nørregade 27, Haderslev.

Telefon 660

Største Udvalg i Dame-Konfektion.

Waldemar Schmidt, Haderslev

Nørregade 1 — Telefon 16

Byens ældste og største Specialforretning i
Herre- og Dreng-Konfektion.

Sparekassen for Haderslev Bys Omegn

modtager Spareindskud til højeste Rente
paa Folio (hvortil Checkhefter udleveres gratis), paa alm.
Sparekassetilkaar — Opsigelse. »Afdeling for Oprettelse af
egne Hjem« og Skole-Spareafdeling.

Sparekassen anlægger og organiserer Spareforeninger, ligesom
Sparekassen foretager alle Renteberegninger — Prioritetslaan
— Checks betalbare i Ind- og Udlandet — Konto-Kurant —
Depot og Forvaltning — Boxrum udlejes.

Modtager Renteindbetalinger til Kreditforeningerne.
Sparekassebøger i PRAGTBIND til Konfirmation, Fødselsdag
og Faddergave.

Telefon 133 og 134.

Post-Konto 8356

Den overalt meget yndede

DAN-Margarine

bør spises af alle!

Margarinefabrikken „Nordslesvig“

Haderslev. — Telefon 744.

OPEL - AUTOMOBILER

Tysklands bedste Fabrikat.
Reparationsværksted. Reservedele og
Gummi samt Garage.

Valdemar Hinrichsen,

Gaaskærgade 42, Haderslev, Telefon 150
Generalagent for Danmark.

A. F. PETERSEN

(HANS PETERSEN)

Klejnsmedemester & Vægtfabrikant

Telefon 226

HADERSLEV

Naffe 10

Telefon 30 **C. J. Ørum, Haderslev** Telefon 30

Kolonialvarer — Kaffe — Cigarer

Fineste Kvaliteter.

Billigst mulige Priser.

Paul Christiansen & Søn

Haderslev — Telefon 70—72

Bygningsartikler, Cement- og Drænrør i alle gangbare Dimensioner.

Farver - Lakker - Tapeter

ANTON HANSEN, HADERSLEV

STOREGADE 41 — HADERSLEV.

H. Fahrenedorff

Haderslev, Søndertorv 7

Telefon 748

Konditori og Café

Oluf Thielst, Haderslev

Telefon 165

Mark- og Roefrø. Kunstgødning. Gødningkalk, Høstbindegarn, Kolonialvarer

Bemærk vore Annoncer!

Christiansfeld og Tyrstrup.

A. H. Andersen, Christiansfeld

Bygmester.

Tegninger, Overslag etc. udføres korrekt og billigt.
Cøment, friskbrændt Faxekalk altid paa Lager.

Margarinefabrikken „Christiansfeld“

Telefon 2

Indehaver: A. NIELSEN

Telefon 2

Daglig friskkærnet Plante-Margarine. Bringes overalt paa Bestilling

Vojens.

Pauli's Hotel, Vojens

Telefon 25

Julius Nielsen, Vojens

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning
Trælsthandel

Telefon 31

Telefon 31

Vojens Skotøjs-Magasin

M. Iversen

anbefaler sig med alt moderne Fodtøj.

Rødding.

Chr. J. Ravn, Rødding.

Telefon 49

anbefaler:

Telefon 49

Tømmer, Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Søm, Jernvinduer, Jern-
bjælker, Jerntag, Tagsten, Asbest-Bølge-Skifer, Asbest-Diagonal-Skifer,
Drænrør, Kakkellovne, Komfurer, Brændsel.

Rødding Andels-Slagteri

Andelsselskab

med solidarisk Ansvar.

Oprettet 1925 af Omegnens Svineproducenter.

Udsalg i Rødding af alle Slags Pølsør og Fedevarer
samt fersk Kød og Flæsk.

P. J. Feddersen - Rødding

Telefon 45.

Sadelmager, Tapetserer

Største Udvalg i

Luksus- og Arbejdssæletøj

Solidt Arbejde og prompte Levering garanteres.

Byens ældste Kolonialforretning

ANTON MORTENSEN

Telefon 30

RØDDING

Telefon 30

HOTEL RØDDING

Telefon 4.

Mads Christophersen.

Spare- og Laanekassen for Frøs og Kalvslund Herreder

Stiftet 1872

Rødding

Telefon 36

Alle Sparekasseforretninger udføres.
Sikreste Pengeanbringelse!

Rødding Møbelmagasin

anbefaler sit store Lager af
alle Slags Møbler.

S. A. Sørensen, Snedkermester, Telefon 27.

H. P. Johansen, Skomagermester,
Rødding - Telefon 126

Største Lager i Dame-, Herre- og Børnefodtøj.

RØDDING FOTOGRAFISKE ATELIER.

Smukke og moderne Billeder til rimelige Priser.

Dagmar Bøngtsen.

Hans Juhl, Rødding

Tel. 20 **Møbelsnedkeri - Møbelmagasin** Tel. 20

Lager af Ligkister

Alt Bygningsarbejde udføres.

Café „Vesta“ - Rødding

Telefon 79

Thorvald Sørensens Malerforretning, Rødding, Telefon 62.

Funlus

Gulvfernis

Malerarbejde udføres.

Bonevoks

Pensler

Rødding Cigarforretning.

Stort Udvalg i vellagrede Cigarer til alle Priser.

Jens Andreassen.

Knud Petersen's Skrædderforretning

Rødding - Telefon 59

Fint Herreskrædderi

Stort Stofudvalg

Rødding Cykleforretning anbefaler sig med Cykler og

Reparatur.

L. Hansen

Billige Priser.

Billige Priser.

Østergades Kolonialforretning.

Tel. 19

Fr. Chr. Schlünzen

Tel. 19

Byens bedste Kaffe.

Rødding Højskole

Rødding St., Sønderjylland.

Karleskole Novbr.—Marts. Pigeskole Maj—Juli. Delings-
førerruddannelse ved Frede Hansen. Skoleplan sendes.

Hans Lund.

M. Gundesens Kolonial- og Delikatesseforretning

Stort Udvalg i Vine og Spirituoser.

Vellagrede Cigarer i alle Prislæg.

Telef. 10u Rødding.

Fr. Chr. Andersen, Rødding

*Bog- og Papirhandel, Bogbinderi, Kunsthandel
Radio-Apparater. Fotografiske Artikler. Tel. 68*

A. Andersen, Rødding, Telefon 23.

Kolonial — Delikatess — Daglig friskbrændt Kaffe.

Eneforhandler af

Kgl. Hof-Vinhandlere C. H. Mønster & Søns Vtne
samt A. M. Hirschsprung & Sønners Cigarer.

Rødding Barberstue

bringes herved i velv. Erindring.

Flink Betjening.

Max Kamprad.

M. Hansens

Manufaktur- og Konfektionsforretning

Telefon 55 — Rødding

Byens ældste Smede- og Maskinforretning

Mac. Cormick's Maskiner Vandværksanlæg.

P. Lindberg, Rødding. Telf. 34

Kraft-, Lys- og Svagstrømsanlæg udføres.

Stort Udvalg i Lysekroner, Pærer etc.

Aut. Installatør H. Thomsen,

Rødding.

Telefon 100.

Specialitet:

A/S Rødding Korn-
og Foderstofforretning

Lager i Rødding. Gram, Øster
Lindet, Lintrup.

Telefoner 25 og 85.

Varerne bringes overalt pr. Lastbil

A. J. Markussen - Rødding

Urmager- og Guldsmedforretning

Grundlagt 1844

Telefon 81.

3*

**Den nordslesvigske Brandforsikring
for rørlige Ejendele**

Telefon 123

Rødding

Telefon 123

Tegner Brandforsikring paa gode Vilkaar.

Tillidsmænd over hele Sønderjylland.

Aktieselskabet Rødding Bank

Telefon 75

RØDDING

Telefon 75

Aktiekapital og Reserver Kr. 271,000

Udfører alle Bankforretninger

Indlaan forrentes med højeste Rente

Kreditforeningslaan ordnes.

Skodborg

Skodborg

Korn- og Foderstofforretning A/S

Telefon Nr. 4

Korn — Foderstoffer — Kunstgødning

Skodborg Kommunes Sparekasse

Sikreste Kapitalanbringelse
Kommunen hæfter for Indskud

Telefon 5. *Hans Christensen* Skodborg.

Kolonial, Isenkram, Stentøj
Korn, Foderstoffer, Kunstgødning, Markfrø, Kul.

M. Gaarde, Skodborg. Telf. 67.

Blikkenslager og Skiferdækker.
Installation af W. C og Badeværelser udføres.

Vogn- og Kærtmager
Skodborg **Chr. Birkedal** Telefon 39
Specialitet: **Alt i Bilkarosseri udføres.**

Gram, Gramby og Jels.

GRAM TEGLVÆRK

anbefaler sine

DRÆNSRØR OG MURSTEN

Telefon 22 **Gramby Hotel, Gramby** Telefon 22
Hyggelige Lokaler - God Staldplads - God Betjening
Moderate Priser - - Luksusbil til Leje
Rasmus Andersen.

Aage Jensen, Gramby

Telefon 60
Manufaktur-, Konfektions- og Modeforretning.

De er altid sikker paa at købe
en god Vare til en billig Pris,
naar De handler hos

M. M. Bertelsen

Manufaktur & Konfektion
Tel. 34 Gram. Tel. 34

Gramby Bogtrykkeri

Tel. 35 Tage A. Andersen Tel. 35

Tryksager af enhver Art til billigste Priser.

Ernst Meyers Frisørsalon, Gramby

Moderne Dame- og Børneklipping

Alle Slags Haararbejder udføres

Gram Uldvarefabrik (Chr. Andersen)

Telefon 28

Præstegaardstæpper

Herre- og Damestoffer i ren Uld.

AXEL WEDEL

Bog-, Papir- og Kunsthandel

Telefon 51 Gramby Telefon 51

Jørgen Lasthein Grosbøl

Telefon 5 Gramby Telefon 5

Manufaktur, Trikotage, Herre- og Dreng-Konfektion
Special-Afdeling: Cigarer

Gramby Bank $\frac{A}{s}$ Gramby

Aktiekapital Kr. 275,000

anbefaler sig med alle Bankforretninger

E. Cords, Fotograf, Gramby
Atelier for moderne Fotografier.

N. Timmermann, Gramby,

— — Telefon 26 — —

Byggemateriale, Jernbjælker, Jerntag, Tagsten og glasserede
Krybber og Rør. Asbest-Bølgeplader

Viggo Dahl's Gæstgivergaard

Telefon 13

Gram

Telefon 13

Hyggelige Lokaler — — God Staldplads

Luksusbil til Leje

Spare- og Laanekassen for Frøs og Kalvslund Herreder

Tel. 19

Gram Filial

Tel. 19

udfører alle Sparekasseforretninger.

Sikreste Pengeanbringelse.

Friis L. Ehlers, Gramby,

Elektrisk Installationsforretning

Tel. 6

Radioapparater

Tel. 6

Tel. 13 *Banken for Jels og Omegn* Tel. 13
Aktieselskab

Bil til Udleje!

Niels Hansen, Jels, Tel. 10

Jens Poulsen, Jels, Telefon 49

**Biler - Lastvogn og
Luksusvogn til Udleje.**

Kørecertifikat til Udlandet.

De sparer Rejsepenge

ved at købe paa Pladsen i **Jels kontante Ma-
nufakturforretning**

NIELS EBBESEN, Telefon 44

Waldemar Schmidt, Jels

Barber- og Frisør-Salon

Aut. Landbrugs-Lotteri Kollektion. — Altid heldig!

Sadelmager C. B. Christiansen, Jels

anbefaler sig

med alt til Faget henhørende.

Henry Munch, Jels, Telefon 58

Mode - Manufaktur - Konfektion

Udvalg i fikse Broderier

Jels Bog- og Papirhandel

Fotografiske Artikler.

A. M. Danielsen, Telefon 59.

P. Andersen, Vognmand, Jels

anbefaler sig

med al Vognmandskørsel.

Rutebilen Jels-Kolding udlejes til
Foreninger og Selskaber.

V. Brændekilde, Jels, Tel. 25.

Toftlund.

„Centralhotellet“

Toftlund Chr. Rasmussen.

Lassen Nissum, Toftlund

anbefaler sin Barberstue samt gode aflagrede Cigarer.

Smør- og Margarinehuset i Toftlund

anbelales.

M. Villatzen.

Peter Nissen, Malerforretning,

Toftlund

Tapet — Farvehandel

Toftlund

Tel. 51 *Niels Hansen, Toftlund,* Tel. 51

Bog- og Papirhandel - Bogbinderi

Værksted for Indramning af Billeder.

Fotografiapparater og Tilbehør.

B. HAASTRUP

Sagfører cand. jur., Toftlund, Telefon 54.

Før De køber Møbler bør De i egen Interesse aflægge et Besøg i min **Møbelforretning**. Her finder De netop det, De har Brug for. Moderne, solide Møbler i alle Stilarter og Træsorter.

Mathias P. Høeg, Toftlund, Tel. 59

Tel. 21 **J. Freund,** Toftlund

Konditori & Kafé

Toftlund Sogns Sparekasse

Alle Sparekasseforretninger udføres.

Telefon 38

Oprettet 1872

Telefon 38

Handelsbanken i Toftlund

Filial af Aktieselskabet Københavns Handelsbank

Kontortid: 9—12 og 2—5. Lørdag 9—12.

Telefon 1 og 32

Alle Bankforretninger udføres.

Kontor i Arnum og Agerskov.

Tel. 20

A. H. ULLERUP

Tel. 20

Kolonial, Delikatessø, Vin og Cigarer. Isenkram-
og Udstyrsforretning, stort Udvalg i Støbegods,
Glas, Porcellæn og Køkkenudstyr.

Benyt Toftlund og Omegns Folkeblad

Tel. 74 - Egnens mest udbredte Annonceblad. - Tel. 74

Toftlund Bogtrykkeri ved A. Lyngby Petersen, Toftlund.

Anbefaler alt i

Korn, Foderstoffer, Gødning og statskontrolleret Markfrø.

**Køber alle Sorter Hjemmekorn,
højeste Dagspris.**

Toftlund Korn- og Foderstof-Forretning. Telefon 46

**Kolonial, Jern og Stentøj, Kul, Koks og Briketter,
Guano, Korn og Foderstoffer til Dagens billigste Priser.**

M. Schrøder. Telefon 28.

**Hanne Oxholm, Toftlund,
Garn og Trikotage.**

P. Lauthrup - Toftlund - Telefon 116

anbefaler sin Skrædderforretning

Stort Lager af danske og engelske Stoffer.

— Altid det billigste i Herreklæder —

Den bedste Brudegave er ikke en Sølvgenstand, der gemmes i Dækketøjsskabet, men et smukt Billede. Kom derfor først ind og se mit store Udvalg i Gravurer, Raderinger og Farvetryk til alle Priser og for enhver Smag.

Alle Billeder indrammes.

1. Klasses Arbejde.

Billigste Priser.

Peter Petersen, Bog- og Papirhandel, Toftlund.

Jesper Sylvester, Toftlund.

- - Skotøjsreparation hurtigt og billigt. - -

Jes J. Bruhn - Toftlund - Telf. 40

Største Urmager- og Guldsmedeforretning paa Pladsen

Statistiske Meddelelser

(Efter Statistisk Aarvog 1927.)

Danmark:

	1925	1916	1901	1860	1801	Indb. pr. km ²
	3,434,555	2,921,362	2,449,540	1,755,652	929,001	80

De sønderjyske Amter:

	1925	1921	1910	1860
Haderslev	14,326	13,149	13,046	8,012
Christiansfeld	673	593	640	681
Landdistriktet	44,201	42,513	42,470	41,996
Haderslev Amt	59,200	56,255	56,156	50,689
Landdistriktet	29,863	27,106	26,942	24,934
Aaberna Amt	38,615	35,067	34,711	30,067
Aabenraa	8,752	7,961	7,769	5,133
Sønderborg	10,454	8,533	10,042	3,894
Augustenborg	976	762	1,016	531
Nordborg	1,143	1,035	1,159	1,304
Landdistriktet	27,766	26,345	27,795	26,054
Sønderborg Amt	40,339	36,675	40,012	31,783
Tønder	5,866	5,129	4,807	3,216
Højer	1,136	1,125	1,249	1,041
Løgumkloster	1,677	1,603	1,597	1,419
Landdistriktet	29,600	27,768	28,071	29,075
Tønder Amt	38,279	35,625	35,724	34,751
Ialt	176,433	163,622	166,603	147,290

Folkemængden i Byerne i Europa.

Danmark:		Frankfurt a. M.	458,422
København	731,496	Düsseldorf	428,999
Norge:		Hannover	414,108
Oslo	337,922	Nürnberg	384,272
Sverrig:		Stuttgart	337,643
Stockholm	537,901	Chemnitz	323,153
Gøteborg	270,675	Dortmund	319,933
Malnø	126,487	Bremen	289,667
Finland:		Magdeburg	286,752
Helsingfors	186,078	Königsberg	274,575
England:		Duisburg	272,174
London	7,733,282	Stettin	250,603
Glasgow	1,057,100	Mannheim	242,236
Birmingham	945,900	Kiel	211,687
Liverpool	856,000	Gelsenkirchen	205,543
Manchester	755,800	Østerrig:	
Sheffield	527,100	Wien	1,866,147
Leeds	472,900	Svejts:	
Belfast	438,000	Zürich	207,161
Dublin	438,000	Basel	135,976
Edinburgh	427,300	Bern	104,626
Bristol	386,000	Genève	135,059
Newcastle-on-T.	287,100	Frankrig:	
Holland:		Paris	2,906,472
Amsterdam	718,046	Marseille	586,341
Rotterdam	552,339	Lyon	561,592
Haag	398,417	Bordeaux	267,409
Belgien:		Lille	200,052
Antwerpen	417,332	Nantes	183,704
Bryssel	801,656	Toulouse	175,434
Liège	247,926	Saint-Etienne	167,967
Tyskland:		Strassbourg	166,767
Berlin	3,931,071	Le Havre	163,374
Hamborg	1,053,983	Italien:	
Køln	693,266	Milano	852,922
München	671,548	Neapel	784,464
Leipzig	660,140	Rom	720,494
Dresden	608,025	Turin	508,075
Breslau	553,029	Palermo	405,236
Essen	466,133	Genua	322,774
		Florens	260,651
		Catania	258,030

Triest	241,236	Europ. Rusland:	
Bologna	218,481	Moskva	1,549,874
Venedig	200,239	Leningrad	1,071,103
Messina	181,732	Kiev	432,724
Spanien:		Odessa	316,762
Madrid	791,511	Kharkov	310,264
Barcelona	745,711	Rostov	236,421
Valencia	262,647	Saratov	186,508
Sevilla	212,326	Kasan	158,085
Portugal:		Samara	154,199
Lissabon	486,372	Nishni-Novgorod	147,072
Oporto	110,994	Tjekkko-Slovakiet:	
Estland:		Prag	676,657
Reval	122,419	Brünn	221,758
Letland:		Pilsen	108,023
Riga	337,699	Ungarn:	
Litauen:		Budapest	1,217,325
Kovno	102,882	Rumænien:	
Danzig:		Bukarest	750,000
Danzig	206,458	Stor-Serbien:	
Polen:		Belgrad	111,740
Warschau	936,046	Grækenland:	
Lodz	452,079	Athen	292,991
Lemberg	219,388	Saloniki	170,321
Krakau	181,700	Piræus	133,482
Posen	169,793	Bulgarien:	
Vilna	128,954	Sofia	154,025
		Europ. Tyrki:	
		Konstantinopel	1,203,000

SØNDERJYSK BLOD- OG MELASSEFODER

ANVENDES MED STOR FORDEL TIL

SVIN, KREATORER OG HESTE

BEDST OG BILLIGST
VÆKKER ÆDELYSTEN
FOREBYGGER STIVSYGE
FREMME TRIVSELEN

STORT NÆRINGSINDHOLD
GAVNER FORDØJELSEN
BEVARER SUNDHEDEN
FORØGER YDEEVNEN

SUNDHED OG TRIVSEL

I DE BESÆTNINGER, HVOR DER ANVENDES
SØNDERJYSK BLOD- OG MELASSEFODER
ER DET BEDSTE BEVIS FOR DETTE FODERS
GODE INDFLYDELSE OG STORE NÆRINGSVÆRDI

AKTIESELSKABET

DET SØNDERJYSKE KOMPAGNI

AABENRAA

TELEFON : 381—391

